वर्णबीजप्रकाशः

• सरयूप्रसाद द्विवेदी •

॥ श्रीः ॥

चौखम्बा सुरभारती ग्रन्थमाला
३५६

मन्त्रोद्धारसन्दर्भेषु प्रयुक्तशब्देभ्यो

वर्णबीजप्रकाशः

द्विवेदोपाख्यैः पण्डितश्रीसरयूप्रसादशर्मभिः संगृहीतः ।

सम्पादकः
डॉ. परमहंसमिश्रः 'हंसः'

चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन
वाराणसी

प्रकाशक

चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन

(भारतीय संस्कृति एवं साहित्य के प्रकाशक तथा वितरक)

के. ३७/११७ गोपालमन्दिर लेन

पो. बा. नं. ११२९, वाराणसी २२१००१

दूरभाष : २३३५२६३, २३३३४३१

सर्वाधिकार प्रकाशकाधीन

द्वितीय परिवर्धित संस्करण २००३ ई.

मूल्य : १००.००

अन्य प्राप्तिस्थान

चौखम्बा संस्कृत प्रतिष्ठान

३८ यू. ए. बंगलो रोड, जवाहर नगर

पो. बा. नं. २११३

दिल्ली ११०००७

दूरभाष : २३९५६३९१

❖

चौखम्बा विद्याभवन

चौक (बैंक ऑफ बड़ौदा भवन के पीछे)

पो. बा. नं. १०६९, वाराणसी २२१००१

दूरभाष : २४२०४०४

वर्णबीजप्रकाशभूमिका

अयि निगमागमप्रणयिनो विद्वांसो नातितिरोहितमेतद् यथा खलु ऋग्यजुःसामरूपाणां वैदिकसूक्तानां पदार्थनिर्णये तत्रभवद्यास्काचार्य-भास्करायादिसंकलितो निघण्टुनामा कोषः, यथा वा गद्यपद्यगानरूपाणां लौकिकसूक्तीनां पदार्थनिर्णयेऽग्निपुराणादिसमुद्धृतो नामलिङ्गानुशासननामा कोषोऽतितरां समुपयुज्यते; तथौवागमापरनामधेयानां तन्त्राणां पदार्थनिर्णयेऽयमुपक्रान्तोऽभूतपूर्वसारल्यक्रमो वर्णबीजप्रकाशाभिधः कोष इति। वर्णा अकारादिक्षकारान्ता एकपञ्चाशत्, पञ्चाशद् वा, बीजानि वाग्भवमायाकामादिभेदेन नानाविधानि; तदेतेषां मन्त्रोद्धारेऽपेक्षेति।

तन्त्रागमादिस्वाध्यायशीलानां विदुषां, रहस्योद्घाटने नैपुण्यवतां, तत्त्वान्वेषणेरतानां, मन्त्रोद्धारसन्दर्भेषु बीजमन्त्रनिर्धारणे वैवक्षण्यवतां विद्वद्वरेण्यानां चानायासार्थप्रतीति-प्रत्ययार्थं बीजप्रकाशकोषस्यानुभूता मया महती काप्यावश्यकतेत्युपयुक्तशब्दानां संग्रहेऽस्माकं प्रवृत्तिः परमेश्वरप्रेरणयैव जाता। सर्वशास्त्रानुशीलयतां कृते प्रवर्त्तितोयं प्रयास एव 'वर्णबीजप्रकाश' एषः—

यथा खल्वपौरुषेयो वेदः कर्मोपासनाज्ञानलक्षणेन काण्डत्रयेण, प्रसक्तानुप्रसक्तया कर्मोपासनाज्ञाननिरूपणसुविज्ञानेनान्येन पदार्थजातेनानुस्यूतश्चतुर्विधपुरुषार्थसंपादकस्तथेदं तन्त्रमपि। अत एव श्रीमद्भागवते भगवद्वाक्यम्—**'वैदिकी तान्त्रिकी दीक्षा मदीयव्रतधारणम्'**.(एकादश. ११ अध्या. ३७ श्लो.) इति। **'वैदिकस्तान्त्रिको मिश्र इति मे त्रिविधो मखः'** (एकादश. २७ अध्या. ७ श्लो.) इति च। एतेन सांख्ययोगयोरिव वेदतन्त्रयोरेकफलभागिता निरूपिता भवति। दीक्षाशब्दनिरुक्तिस्त्वागमे— **'दिव्यज्ञानं यतो दद्यात्कुर्यात्पापस्य संक्षयम्। तस्माद्दीक्षेति सा प्रोक्ता मुनिभिस्तन्त्र-वेदिभिः॥'** इति। अस्या अत्यन्तमुपादेयतापि तत्रैव—**'दीक्षामूलो जपः सर्वो दीक्षामूलं परं तपः। दीक्षामाश्रित्य निवसेद् यत्र कुत्राश्रमे वसन्॥ अदीक्षिता ये कुर्वन्ति तपः पूजादिकाः क्रियाः। न भवन्ति प्रिये तेषां शिलायामुप्तबीजवत्॥ देवि दीक्षाविहीनस्य न सिद्धिर्न च सद्गतिः। तस्मात्सर्वप्रयत्नेन गुरुणा दीक्षितो भवेत्।'** इति।

यथा वेदे—'**इन्द्रं मित्रं** वरुणमग्निमाहुरथो दिव्यः स सुपर्णो गरुत्मान् एकं सद्बहुधा विप्रा वदन्ति अग्नि यमं मातरिश्वानमाहुः ॥' (ऋ.सं. २ अध्या. ३ अनु. २२ व.) इति । 'तदेवाग्निस्तदादित्यस्तद्वायुस्तदु चन्द्रमाः । तदेव शुक्रं तद्ब्रह्म ता आपः स प्रजापतिः ॥' (य.सं. ३२ अध्या. १ मं.) इति । '**अचिन्त्यम**व्यक्तमनन्तरूपं शिवं प्रशान्तममृतं ब्रह्म योनिम् । तमादिमध्यान्तविहीनमेकं विभुं चिदानन्दमरूपमद्भुतम् ॥ उमासहायं परमेश्वरं प्रभुं त्रिलोचनं नीलकण्ठं प्रशान्तम् । ध्यात्वा मुनिर्गच्छति भूतयोनिं समस्तसाक्षि तमसः परस्तात् ॥ स ब्रह्मा स शिवः सेन्द्रः सोऽक्षरः परमः स्वराट् । स एव विष्णुः स प्राणः स कालोऽग्निः स चन्द्रमाः ॥ स एव सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यं सनातनम् । ज्ञात्वा तं मृत्युमत्येति नान्यः पन्था विमुक्तये ॥' (कैवल्योपनिषत् ६-९ मं.) इति चैवमादिभिः श्रुतिभिरेक एव परमेश्वरस्तथा तन्त्रेऽपि पूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरोर्ध्वानुत्तराम्नायभिन्नैर्मन्त्रजातैरिति । एवमेकत्वेऽपि तत्तच्छब्दप्रवृत्तिनिमित्तानुगृहीतया गुणकल्पनयाऽनेकत्वमव्याहतमेव । अनेकत्वेऽपि नानाभेदोपबृंहितासु सगुणब्रह्मपञ्चधारास्वन्यतमाया '**यथाभिमतध्यानाद्वा**' (यो. द. १५. २९ स.) इत्यादिनीत्या प्राधान्यं सिद्धान्तयित्वा भुक्तिमुक्तिनिदानमुपासनाक्रमाः प्रस्तूयन्ते । तथाच पञ्चायतनीं लक्ष्यीकृत्य गणेशविमर्शिन्याम्—'**शम्भौ मध्यगते हरीनहरभू** देव्यो हरौ शंकरेभास्येनागसुता रवौ हरगणेशाजाम्बिकाः स्थापिताः । देव्या विष्णुहरैकदन्तरवयो लम्बोदरेऽजेश्वरे नार्यः शङ्करभागतोऽतिसुखदा व्यस्तास्तु ते हानिदाः ॥ इति ।

अयमभिप्रायः—यद्यप्येकः परमेश्वरस्तथापि तस्मिन्निराकारेह्युपासकचित्तावतरणार्थमाश्रयणीयानामाकारविशेषाणामावश्यकतया तस्यैव हरिहरादिरूपा लीलाविग्रहा अनेकधा वर्ण्यन्ते । एवं च क्वचिद् हरिरेव जगदीश्वरः, क्वचिद् हर एव, क्वचिद् गणेश एवं क्वचित् सूर्य एवं क्वचिच्छक्तिरेव इत्यादि तत्र तत्र प्रतिपादनमेकस्यैव जगदीश्वरस्य न पुनरन्यस्य । एवमेव चैकस्योपासना विधिशेषतयाऽन्यस्यापकर्षवचनं तत्र तत्र निरूपितम् । नह्यन्यथा पर्यायेणैकस्याङ्गाङ्गिभाववर्णनं महर्षिभिरुपदिष्टमुपादेयं स्यात् । नहि च बहवो जगदीश्वराः क्वापि दर्शने निरूप्यन्ते; जगज्जन्मादिनियमस्याव्यवस्थापेत्तेरिति ।

इदमन्यथापि प्रतिमंतव्यम्—'**जन्माद्यस्य यतः–शास्त्रयोनित्वात्**' (वे. द. १।१।२-३) इति ब्रह्मणस्तटस्थलक्षणान्तःपातिनी कापि सृष्टिर्जातिगुणक्रियायदृच्छोपाधिना शब्देनैव ज्ञायत इति, परमेश्वरश्चावाङ्मनसगोचरतया स्वानुभवैकमान इति विलक्षणकर्तृत्वादिनावसीयते । अवसीयमानश्च निरुपाधिकोऽपि सोपाधिक इति दार्शनिकानां

प्रतिपादनशैली। तथाच स्मार्यते—'**अतीतः पंथानं तव च महिमा वाङ्मनसयोरतद्व्यावृत्त्यायं चकितमभिधत्ते श्रुतिरपि। स कस्य स्तोतव्यः कतिविधगुणः कस्य विषयः पदे त्वर्वाचीने पतति न मनःकस्य न वचः।।**' इति। इत्थं च प्रतिलीलाविग्रहाभिधाने सोपाधिनिरुपाधिवन्तोऽभिधायकाः प्रवर्त्तन्ते, येषां च यथाक्रमं हानोपादानयोर्व्यावर्तकयोगायोगतया भेदाभेदौ प्रतिपाद्येते। तथाहि—

भेदकास्तावदेते।

(१) **गोविन्दः**.....गां भुवं धनुं स्वर्गं वेदं वा अविदत्। विद्लृलाभे। गवादिषु विन्देः संज्ञायाम् इति वार्तिकेन शः।

(२) **चन्द्रशेखरः**.....चन्द्रः शेखरो यस्य सः।

(३) **गजाननः**.....गज आननमस्य सः। समुदायशब्दा अवयवेऽपि वर्तन्ते इति गजमुखपरो गजशब्दः।

(४) **भास्करः**.....भाः करोति। 'दिघाविभानिशाप्रभाभास्कर'—इति टः।

(५) **उमाः**.....ओर्महेशस्य मा लक्ष्मीः।

अभेदकास्त्वेते।

(१) **विष्णुः**.....वेवेष्टि। विष्लृव्याप्तौ विषेः किच्च' इति नुः।

(२) **ईश्वरः**.....ईशितुं शीलमस्य। ईश ऐश्वर्ये। 'स्थेश भास'—इति वरच्।

(३) **विनायकः**.....विनयतिण्वुल्। विगतो नायको नियन्तास्येतिवा।

(४) **सविता**.....सुवति प्रेरयति। षूप्रेरणे। तृच्।

(५) **प्रकृतिः**.....प्रकरोति। क्तिच्। प्रकृष्टा कृतिःकार्यमस्या वा।

अत्र भेदकनामग्रहणे पञ्चभिरपि गोविन्दादिभिः परस्परं निरपेक्षा गोविन्दादयो व्यक्तयो निगमागमसंकेतिता बुध्यन्ते। अभेदकनामग्रहणे तु पञ्चभिरपि विष्णुप्रभृतिभिरेकं वस्तु विशिष्यमाणं बुध्यत इति सूक्ष्मदृशाद्रष्टव्यम्। अत एव पुराणेतिहासतन्त्रेषु तत्तल्लीलाविग्रहाणां सहस्रनामस्तोत्रादिषु भेदकाभेदकलक्षणमुभयात्मकं नाम स्मर्यते।

अथात्र सपर्याविधाने यःक्वचिन्मद्यग्रहणं तच्छूद्रविषयम्। तथाच श्रीक्रमे—'**न दद्याद्ब्रह्मणे मद्यं महादेव्यै कथंचन। वामकामो ब्राह्मणोऽपि मद्यं मांसं न भक्षयेत्।। देव्याश्च पश्चिमे भागे चक्रपार्श्वे निवेदयेत्। तत्तद्द्रव्यं तु शूद्रस्य नान्येषां तु कदाचन।। वैश्यस्य माक्षिकं शुद्धं क्षत्रियस्य तु साज्यकम्।**

ब्राह्मणस्य गवां क्षीरं ताम्रे वा विसृजन्मधु ।। नारकेलोदकं कांस्ये सर्वेषां द्रव्यशेधनम् इति ।। गोक्षीरं ब्राह्मणो दद्यात् गव्यमाज्यं च बाहुजः । वैश्यैश्च माक्षिकं देयं शूद्रः पौष्यादिकं चरेत् ।।' इति च तेनशूद्रस्याप्यनुकल्पः एवमन्यत्रापि स्मर्यते—**'विप्राः क्षोणिभुजो विशस्तदितरे क्षीराज्यप्रध्वासवैस्त्वां देवि त्रिपुरे परं परमयीं संतर्प्य पूजाविधौ । यां यां प्रार्थयते मनः स्थिरधियां तेषां त एव ध्रुवं तां तां सिद्धिमवाप्नुवन्ति तरसा विघ्नैरविघ्नीकृतः ।।'** इति वाक्यमन्यथान्यथा पर्यनुयोज्यते तद् **'लोकेऽव्ययामिषमद्यसेवा नित्यास्तु जन्तोर्नाहि तत्र चोदना । व्यवस्थितिस्तेषु विवाहयज्ञसुराग्रहैरासु निवृत्तिरिष्टा ।।** इति (एकादश ५ अध्या, ११ श्लो.) श्रीमद्भगवतीयेन वाक्येन व्यवस्थीयते। इह मीमांसकप्रक्रियाविचारः श्रैधर्यां द्रष्टव्यः। यत्पुनः शक्त्युपासकानां कौलशब्देन, क्वचिद् व्यवहारस्तस्यैतत्तात्पर्यम्—मूलाधारा-दिचक्राष्टकं कुलशब्देन तदुपरि शिरसः सहस्रदलमकुलशब्देन चोच्यते। तदिदं ध्यानैकगम्यमत्यन्तं दुरवगाहम्। तथा च स्मर्यते—**कुलंकेचित्प्राहुर्वपुरकुलमन्ये तव बुधाःपरे तत्संभेदं समभिदधते कौलमपरे । चतुर्णामप्येषामुपरि किमपि प्राहुरपरे महामाये तत्त्वं तव कथममी निश्चिनुमहे ।।** इति। तत्र चक्रेषु कुण्डलिन्या अन्वयलयप्रत्यावृत्तिरूपा भूमिका श्रीमद्भगवत्पादैरित्थं दर्शिता **'महींमूलाधारे कमपि मणिपूरे हुतवहं स्थितं स्वाधिष्ठाने हृदि मरुतमाकाशमुपरि। मनोऽपि भ्रूमध्ये सकलमपि भित्त्वा कुलपथं सहस्रारे पद्मे सह रहसि पत्या विहरसे ।। सुधा धारासारैश्चरणयुगलान्तर्विगलितैः प्रपञ्चं सिञ्चन्ती पुनरपि रसाम्नायमहसा । अवाप्य स्वां भूमिं भुजगनिभमध्युष्टवलयं स्वमात्मानं कृत्वा स्वपिषि कुलकुण्डे कुहरिणि ।।'** इह महीमित्याद्यन्वयभूमिकया या या सिद्धिर्जायते सा सासिद्धिसोपाने निरूपिता। **'कुण्डलिन्या महीभेदे योगी त्यजति मेदिनीम्। सलिलस्थानभेदे तु जले चरति योगवित् ।। वह्नेर्भेदे जलमिति स्पृशत्यग्निं ज्वलच्छिखम्। मरुद्भेदे शीघ्रगतिर्याति क्रोशशतं क्षणात् ।। व्योमभेदे खे चरति मनोभेदे मनोगतिः । यत्र कामयते तत्र याति लोकत्रयेऽपि च ।। संयोजने शिवपदे शिव एव प्रजायते। कर्ता हर्ता च सर्वत्र सुरासुरनमस्कृतः ।।'** इति। एतेन कौलपदार्थो निरूपितो भवतीति दिक्।

संप्रति मूलतन्त्राणां लुप्तप्रायत्वादुपलब्धानामपि बह्वत्र प्रक्षेपयोगेन शङ्कनीयत्वाद् बहूनां निबन्धाभासानां जाज्वल्यमानतान्त्रिकापसदानां बहुलीभावाच्चास्तसीमानमारुरुक्षुरिवायमागमकल्पशाखीति प्रत्यक्षं निर्णायकानाम्। एवं सत्यपि कलिकालमहिम्ना

सत्संप्रदायाचार्यैर्यावद्बुद्धिबलोदयमागमाख्यभारतराजरक्षणेप्रयत्नोऽनुपेक्षणीय इति भारत-भुवां कर्त्तव्यता। तथाचोक्तम्—

वेशं भाषां तथाचारं शस्त्रं च विविधागमम्।
संरक्षता यथायोगं जन्मभूपकृतिः कृता।।'

किमतः परमिति विवेकेन वैष्णवानां शैवानामन्येषां चोपासकानामा-स्तिकपुंगवानामुपास्यमन्त्रोद्धारे प्रतिपदमुपयुक्तोयं कोषः तथाहि—

अथ **'विष्णुमन्त्रः।** मायान्ते विष्णवे हृच्च षड्वर्णः सर्वसिद्धिदः ॥' माया=ह्री। हृत्=नमः। शेषं स्पष्टम् ॥

अथ **नारायणाष्टाक्षरमन्त्रः।** 'अष्टार्णंशृणु देवस्य वक्ष्येनारायणात्मकम्। तारो नमः पदं प्रोच्य नरौ दीर्घसमन्वितौ। पवनोणाय मन्त्रोऽयं प्रोक्तो वस्वक्षरात्मकः ॥' तारः = ॐ पवनः = य।

अथ **नृसिंहमन्त्राः।** 'नारसिंहं प्रवक्ष्यामि शृणु सर्वभयापहम्। मेरु; कृशानु-संयुक्तोऽनुग्रहेन्दुविभूषितः ॥ एकाक्षरो नरहरेर्मन्त्रः कल्पद्रुमो नृणाम्। अक्षरः संपुटः प्रोक्तो मायया प्रणवेन वा ॥ श्रीबीजेनाथ वा देवि भजतां चिन्तितप्रदः ॥' मेरुः = क्ष, कृशानुः = र, अनुग्रहः = औ, शेषं स्पष्टम् ॥

अथ **राममन्त्रः।** श्रीरामस्य मनुं देवि शृणु तापत्रयापहम्। वह्निर्नारायणेन्दुभ्यां युक्तो वह्निस्तु दीर्घवान् ॥ नारायणान्विता तन्द्री क्षुधा हृच्च षडर्णकः ॥' वह्निः = र, नारायणः = आ, तन्द्री = म, क्षुधा = य, शेषं स्पष्टम् ॥

अथ **कृष्णमन्त्रः।** अथ वक्ष्ये महादेवि विद्यां चाष्टादशाक्षरीम्। यज्जपात् पातकान्मुक्तो वैकुण्ठं परमश्नुते ॥ कृष्णाय पदमाभाष्य गोविन्दायपदं ततः ॥ गोपीजनपदस्यान्ते वल्लभाय द्विठान्तकः ॥ कमबीजादिराख्यातो मनुरष्टादशक्षरः' = क्लीं; द्विठान्तकः = स्वाहा।

अथ **महामृत्युञ्जयमन्त्रः।** 'तारः खं व्यापिनी चन्द्रयुक्तारश्चतुरानन। अर्धीशबिन्दुसंयुक्त पञ्चमो भृगुसर्गवान् ॥ भूर्भवः स्वः पदं प्रोच्य त्र्यम्बकं पदमुद्धरेत्। यजामहे पदं पश्चात्सुगन्धिपुष्टिवर्धनम् ॥ ऊर्वारुकमिव प्रोच्य बन्धनात्पदमुच्चरेत्। मृत्योर्मुक्षीय उच्चार्य मामृतात्पदमुद्धरेत् ॥ भूर्भवः स्वः पुनः प्रोच्य तारं जूं सर्गवान्भृगुः। आकाशोऽनु ग्रहश्चन्द्रयुक्तस्तारस्ततः परम् ॥ महामृत्युञ्जयाख्योऽयं पञ्चाशद्वर्णसंयुतः ॥'

तारः = ॐ, खम् = ह, व्यपिनी = औ, चन्द्रः = ०, चतुराननना = ज, अर्धीशः = ऊ, भृगुः = स, आकाशः = ह, अनुग्रहः = औ, शंषं स्पष्टम्। एतेन 'ॐ हौं ॐ जूँस भूर्भुवः स्वः त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम् उर्वारुकमिवबन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् भूर्भुवः स्वः ॐ जूँ सः हौं ॐ, इति मन्त्रः उद्धृतः। एवं पूर्वत्राप्यूह्यम्।

अत्रेदं स्पष्टं प्रतीयते यत्खलु तत्तन्तन्मन्त्रोद्धारवाक्ये पारिभाषिकाणां मायापवनादिशब्दानां शक्तिग्राहके कोषेऽसति कथमपिमहामतिमद्भिरपि मन्त्रवर्णा उद्धर्तुं न शक्यन्ते, किमुतान्येन वराकेण। अहो एवमायासेनामी मन्त्रा उद्धृताः, किमिति निगदेनैव न पठिता यदि पर्यनुयोज्येत, तदपि न सांप्रतम्। नहि लौकिका वैदिका वा शब्दा इव मन्त्रवर्णाः प्रकृतिप्रत्ययनिबन्धनाः स्मर्यन्ते येन तथापाठे निर्वाहः स्यात्। प्रत्युत बहुत्र वर्णान्तरहानोपादानसंभवे विनिगमनाभावादशुद्धिसद्भावे परमार्थतः। प्रच्युतेरनर्थश्चोत्पद्येत। इह 'मन्त्रो हीनः स्वरतो वर्णतो वा इति निरुक्तोद्धृतः शाखान्तरीयो मन्त्रोऽप्युदाहार्य इति दिक्। तथा मन्त्रवर्णेषु संप्रदायविरोधिनी संहितापि न कार्या। यथा—'भूर्भुवः स्वरोंजूँसोहौमौं' एवंप्रकारा।

अथास्य वर्णबीजप्रकाशाख्यस्य कोशस्य प्रणेता अयोध्यापरप्रान्तवर्तिपण्डितपुरीवासी पण्डितश्रीराधाकृष्णतनूजन्म पण्डित **श्रीसरयूप्रसादशर्मा** द्विवेद्यासीत्। एतस्य जीवनवृन्तान्तः श्रीमातृकास्तुतिटीकाया मुखबन्धतो विज्ञेयः। एतत्प्रणीता मुद्रित-ग्रन्थास्त्वेते—

(१) **सप्तशतीसर्वस्वं** नाम यावत्सप्तशतीविषयावभासकटीकाप्रधानभूतम्।

(२) **संग्रहशिरोमणिर्नाम** ज्योतिःशास्त्रीयसंहितास्कन्धविषयको महानिबन्धः।

(३) **सदाचारप्रकाशो** नाम धर्मशास्त्रीयो निबन्धः।

(४) **मातृकास्तुतिव्याख्या** नाम हारितायनसंहितान्तर्गतब्रह्मादिकृतमातृकास्तुतिटीकारूपा।

(५) **वर्णबीजप्रकाशो** नाम सकलतन्त्रग्रन्थानां हृदयभूतः सत्संप्रदायाचार्याणामतितरामुपयुक्तो वस्तुतोऽपूर्वः कोषः।

एषः पञ्चमोऽयं प्रकाशकोषः प्रकाशतां वाङ्मयवियति विरोचन इवेत्यस्माकमभिलाषः। पारमेश्वरोयमुल्लासः विलसतु सहृदयेषु शश्वदिति शम्।

भूमिका

पुराकाल में यास्क और परवर्त्ती काल के भास्करराय आदि मनीषियों के युग में शाब्दबोध के उद्देश्य से निघण्टु ग्रन्थों की रचना की गयी है।

पुराणों को भी एक दृष्टि से ऐतिहासिक कोष-ग्रन्थों की ही संज्ञा दी जा सकती है। अग्निपुराण एक ऐसा आकर कोष-ग्रन्थ है, जिसमें समस्त ज्ञान-विज्ञान कूट-कूट कर भरा हुआ है। मध्यवर्त्ती काल में मेदिनी-कोष जैसे पर्यायवाची शब्द-कोष की अवतारणा हुई। इसी परम्परा में व्याकरण-विज्ञान के साथ ही शब्दार्थप्रकाश की दृष्टि से अमरकोष सदृश प्रौढ कोष-ग्रन्थ का प्रवर्त्तन हुआ।

आधुनिक युग में कोष-ग्रन्थों की संरचना के नये आयाम के दर्शन होते हैं। इनमें अक्षरानुक्रम से मूल शब्द और उसके साथ शब्दों के प्रयोगों को ध्यान में रखकर विभिन्न अर्थों के समायोजन किये जाते हैं। सभी भाषाओं के अपने शब्द-कोष हैं। अर्थ की जानकारी के लिये इनका प्रयोग उपयोगी हो गया है।

कुछ बहुभाषाविज्ञ विद्वानों ने कई भाषाओं के शब्दों के साथ कोषों के निर्माण के कार्य सम्पन्न किये। इसी क्रम में **'वहीदुल्लुगात'** नामक कोष की रचना हुई। उसमें संस्कृत, अंग्रेजी, हिन्दी, उर्दू, फारसी आदि शब्दों के समानार्थी शब्दों के प्रयोग किये गये। भाषा सीखने की दृष्टि से बहुत-से ऐसे कोषों की रचना हुई है, जिनके द्वारा संस्कृत-हिन्दी,अंग्रेजी, संस्कृत, हिन्दी, अंग्रेजी सदृश भारत की दक्षिण-भारतीय सभी भाषाओं के कोष बने। वैश्विक शब्दार्थ-विज्ञान की दष्टि से कोष ग्रन्थों की रचना भी की गयी।

इसके साथ ही पारिभाषिक कोष ग्रन्थों के प्रकाशन पर भी विद्वानों का ध्यान गया और पारिभाषिक कोषों की रचना हुई। इस तरह विश्व वाङ्मय की विशिष्ट जानकारी के माध्यम के रूप में आज कोष-ग्रन्थों का महत्त्व बहुत बढ़ गया है।

इन कोष-ग्रन्थों से किसी भाषा की साहित्यिक समृद्धि का मापन किया जा सकता है। उसके शब्दार्थ सम्बन्धों से उसकी सांस्कृतिक परम्परा का आकलन

किया जा सकता है। उस भाषा के लिपि-विज्ञान की और वर्ण-विज्ञान की जानकारी के साथ भाषा-विज्ञान की आन्तरिक आवृत्ति और परिवृत्ति का पता चलता है। इसलिये कोष-ग्रन्थ शिक्षा के सम्बल के रूप में महत्त्व-पूर्ण माने जा रहे हैं।

विश्व वाङ्मय में संस्कृत ऐसी अमर भाषा है, जिसका वर्ण-विज्ञान अनुपम, अनमोल और दिव्यता से परिपूर्ण है। संसार की कोई ऐसी भाषा नहीं है, जिसके वर्ण-वर्ण में मान्त्रिकता का परामर्श निहित हो। इस भाषा में वर्णों, पदों और मन्त्रों के महनीय विज्ञान में रहस्यात्मकता का चमत्कार भरा हुआ है। वर्णोदय-विज्ञान में चैतन्य की प्रकाश रश्मियों का समायोजन है। अष्टवर्गात्मिका ५० वर्णों की मातृकारूप लिपियों में अष्ट मातृकाओं का उल्लास है। उनकी शक्तियों का समवाय है।

इसके वर्ण मात्र वर्ण नहीं हैं, वरन् दिव्यता के बीज हैं। इन बीजमन्त्रों की वैद्युतिक तरङ्गों की शृङ्खला में विश्वनिर्माण का बीज निहित है। एक उदाहरण द्वारा इसे सिद्ध किया जा सकता है। जैसे 'अ' अक्षर के आकृति विज्ञान में रौद्री, वामा, ज्येष्ठा शक्तियों के साथ अम्बिका शक्ति का उल्लास है। शिव का आधार और शक्ति की छाया है। इसे अनुत्तर परमशिव माना जाता है। बिन्दु सर्वज्ञ ब्रह्म का बीज है। अनुत्तर के साथ ब्रह्म का समन्वय विराट् का दर्शन कराने में सक्षम है। बिन्दु के संयोग से अनुत्तर अकार शैवबीज बन जाता है।

वर्णों, बीजों, पदों और मन्त्रों का संस्कृत वाङ्मय में एक पृथक् शास्त्र ही है। अन्य कोषों से इस शास्त्र का कोई सम्बन्ध नहीं होता। ऐसे रहस्यशास्त्रों की एकमात्र संज्ञा तन्त्रशास्त्र है। 'तन्त्र' शब्द के शताधिक प्रायोगिक अर्थ हैं; किन्तु इन्हें रहस्यदर्शन का विधिशास्त्र कहा जा सकता है, जिसके वर्ण-बीजों में सुगुप्त रहस्यात्मकता का बोध तन्त्रशास्त्रीय कोषों से ही हो सकता है। इन कोषों की अपनी अलग और स्वतन्त्र परम्परा है। इन कोषों को **निघण्टु, अभिधान, रहस्यकोष, मन्त्रकोष, मन्त्राभिधान, एकाक्षरकोष, बीजनिघण्टु, वर्णनिघण्टु, बीजाभिधान, मुद्रानिघण्टु, वर्णबीज** आदि शब्दों के माध्यम से जाना जाता है। ये सभी तन्त्रशास्त्रीय कोष हैं।

आज से ८०-९० वर्षों पूर्व इस **'वर्णबीजप्रकाश'** ग्रन्थ की रचना की

गयी थी। प्राच्य प्रकाशन द्वारा ३०-३५ वर्षों पहले श्री रामकुमार राय ने प्राच्य प्रकाशन संस्थान द्वारा तन्त्राभिधानकोष का संग्रह किया था। अंग्रेजी भाषा का आश्रय लेकर उन्होंने इसका सम्पादन किया था। ये सभी अत्यन्त उपयोगी बीजकोष हैं।

प्रस्तुत वर्णबीजकोष वस्तुतः वर्णबीज नहीं है, वरन् ऐसा शब्दकोष है, जिससे बीजात्मक वर्णों का निर्णय होता है। वास्तव में यह मन्त्रोद्धार की प्रक्रिया पर ही आधारित है। मन्त्रोद्धार के सन्दर्भ में तान्त्रिकों ने अपने उपास्य मन्त्रों की गोपनीयता को ध्यान में रखकर एक ऐसी पद्धति अपनायी थी, जिसमें बीजवर्णों को व्यक्त करने वाले शब्दों का ही आश्रय लिया गया था। जैसे—

वैष्णवतान्त्रिक परम्परा में विष्णु-मन्त्रोद्धार सन्दर्भ में 'मायान्ते विष्णवे' श्लोक में माया शब्द से ह्रीं का अर्थ संकेतित है। इसी तरह नारायण मन्त्रोद्धार के लिये 'तारो नामःपदं प्रोच्य नरौ दीर्घसमन्वितौ' श्लोक में तार शब्द से ॐ बीज को व्यक्त किया गया है।

इसी तरह के ज्योतिःशास्त्रीय, धर्मशास्त्रीय ग्रन्थों में भी इस पद्धति को अपनाया गया है। मुख्य रूप से यह पद्धति मन्त्रोद्धार के उद्देश्य से ही अपनायी गयी है। महामृत्युञ्जय मन्त्र के प्रयुक्त बीजों को इस प्रकार से दर्शाया गया है, जैसे 'तारः खं व्यापिनी चन्द्रयुक्ता चतुराननाः। अर्धीशबिन्दुसंयुक्ता पञ्चमो भृगुसर्गवान्' श्लोक में तारः=ॐ, खं= ह, व्यापिनी = औ, चन्द्र = ं बिन्दु चतुराननाः = ज, अर्धीश = ऊ, भृगु = स, अनुग्रह = औ द्वारा 'ॐ हौं जूं सः हौं ॐ' को दर्शाया गया है। इसी तरह श्रीदेव्यथर्वशीर्ष का एक मन्त्र उदाहरण रूप से देखा जा सकता है—

कामो योनिः कमला वज्रपाणिर्गुहा हसा मातरिश्वाभ्रमिन्द्रः।
पुनर्गुहा सकला मायया च पुरूच्यैषा विश्वमाता दिवि द्योम्।।

कूट शब्दों के माध्यम से यहाँ भी सर्वात्मिका ब्रह्ममयी श्रीविद्या के पंचदशी मन्त्र का उद्धार किया गया है। जैसे—

१. कामः = क, २. योनिः =ए, ३. कमला=ई, ४. वज्रपाणि = इन्द्र = ल, ५. गुहा = ह्रीं, ६. ह = ह, ७. सा = स, ८. मातरिश्वा-वायु = क, ९. अभ्रम् = ह, १०. इन्द्रः = ल, ११. पुनः गुहा = ह्रीं, १२. स, १३. क, १४. ल, १५.

मायया = ह्रीं युक्त यही श्रीविद्या है। विश्वमाता आदिविद्या ॐकारमयी पुरूची जगन्माता भगवती महात्रिपुरसुन्दरी है।

इस मन्त्र में प्रयुक्त कूट शब्दों द्वारा वर्णबीजों का उद्धार किया गया है। काम कहने से कवर्ण, योनि से 'ए' वर्ण, कमला शब्द से 'ई' वर्ण का बोध होता है। इसी तरह नवार्ण मन्त्र का भी उद्धार देव्यथर्वशीर्ष में ही इस प्रकार किया गया है—

वाङ्माया ब्रह्मसूस्तस्मात् षष्ठं वक्त्रसमन्वितम्।
सूर्योऽवामश्रोत्रबिन्दुसंयुक्तष्टात्तृतीयकः ।।

नारायणेन संमिश्रो वायुश्चाधरयुक् ततः।
विच्चे नवार्णकोऽर्णः स्यान्महदानन्ददायकः ।।

१. वाणी = ऐं, २. माया = ह्रीं, ३. ब्रह्मसू: = काम = क्लीं, ४. षष्ठ वर्ण = च ही वक्त्र से समन्वित होकर चा, ५. सूर्य = म, अवाम श्रोत्र = दक्षिण कर्ण = उ = मु, बिन्दु = अनुस्वार, ६. टात्तृतीयक: = ड, नारायण = आ ड से संयुक्त चामुण्डा (४+५+६) बनता है। ८. वित्चे (च+इ) (विच् + च + इ!) मिलाकर नौ वर्णों के इस नवार्ण मन्त्र का उद्धार किया गया है।

इस तरह तान्त्रिक परम्परा का आसूत्रण अथर्वशीर्ष के युग में भी प्राप्त होता है।

भक्तियुग के तत्कालीन महोन् कवि तुलसीदास की 'अमित अरथ अरु आखर थोरे' की उक्ति बीजमन्त्रों पर पूरी तरह चरितार्थ होती है। राममन्त्र 'रां' बीज की उन्होंने सांकेतिक व्याख्या भी की है कि, र, आ और म अक्षरों के उच्चारण मात्र से जन्म-जन्म के पाप नष्ट हो जाते हैं।

प्राय: सारे बीजमन्त्र संस्कृत वाङ्मय की निधि हैं। अमित अरथ और थोरे आखर वाले इन बीजों का निहितार्थ इनकी व्याप्ति के सन्दर्भों में देखा जा सकता है। तन्त्रों में इनकी गोपनीयता पर बल दिया गया है। उसके कारण हैं। वस्तुत: बीजों में अनन्त शक्तियाँ कूट-कूट कर भरी रहती हैं। यह कहा जा सकता है कि बीजवर्ण बिजली के स्विच की तरह होते हैं। जैसे स्विच आन करते ही बिजली का उजाला फैल जाता है और उसके छूते ही विद्युत् आघात कर देती है। उसी तरह बीजमन्त्र के उच्चारण करते ही उसकी शक्ति का स्फुरण हो जाता है। अनधिकारी

व्यक्ति पर वह शक्ति-विद्युत् तुरत आन्तर आघात करती है। उस करेण्ट का दुष्प्रभाव किस अंग पर पड़ता है, यह बात उच्चारण करने वाले को भी ज्ञात नहीं हो पाती।

शास्त्रों ने इसीलिये इनको बतलाने के लिये मन्त्रोद्धार की प्रक्रिया अपनायी है। इनको वही व्यक्ति बोल सकता है,जो शुद्ध विद्युत् विरोधी आसन पर बैठकर अपने को कवच से सुरक्षित रखने की कला जानता है। इसलिये बीजमन्त्र की अशुद्ध स्थिति में उच्चारण आग से खेलने के समान होता है। अत: अनधिकार उच्चारण से बचना ही अच्छा और कल्याणकारी है।

इस 'वर्णबीजप्रकाश' में अवर्ग के ३८१, कवर्ग के ४५९, चवर्ग के २१५, टवर्ग के १७, तवर्ग के ५०८, पवर्ग के ७२२, यवर्ग के ५७३ और शवर्ग के ६५२ शब्द संगृहीत हैं। ये वर्णानुक्रम के अनुसार संगृहीत हैं। इनकी कुल संख्या ३८१+४५९+२१५+१७+५०८+७२२+५७३+६५२=३५२७ शब्द मात्र है। अधिकतर शब्दों से मात्र एक बीज का ही बोध प्रदर्शित है। कुछ ऐसे भी शब्द हैं, जिनसे एकाधिक बीजवर्णों का बोध होता है' जैसे—शिव (शवर्ग ९५) से ३, उ अनुस्वार, क, ग, ङ न, प, ह और अक्षरों के बोध होते हैं। सन्दर्भ के अनुसार अर्थ की संगति करनी पड़ती है।

ये अर्थभेद भाषा के स्वाभाविक गुण के रूप में ग्रहण किये जाते हैं। आगमिक सिद्धान्त के अनुसार तो यहाँ तक मान्यता है कि, 'सर्व: सर्वार्थवाचक:' सभी शब्द भगवान् के मुखारविन्द के मकरन्दात्मक अमृतरूप हैं। अत: एक-एक वर्ण भी सभी अर्थों को व्यक्त कर सकते हैं। श्लिष्ट शब्दों का यही वैशिष्ट्य है। एक ही हरि शब्द से जगदीश्वर हर, गणेश, सूर्य और शक्ति आदि अर्थ निकाले जाते हैं। स्वयं तन्त्र शब्द के ही विभिन्न अर्थों में प्रयोग होते हैं। कर्मकाण्ड, राजतन्त्र, पाचनतन्त्र, शल्यशालाक्यतन्त्र, प्रजातन्त्र , संस्कार, विश्व के विराट् उल्लास के शाश्वत विकास आदि अर्थ, तन्त्र शब्द के तन् धातु में ही निहित हैं। इसी क्रम में स्वतन्त्र, परतन्त्र, संगीतशास्त्र का स्वरतन्त्र, उनकी तन्त्री, मनसिजतन्त्र, भूतितन्त्र आदि शब्द अर्थ के नये आयाम को व्यक्त करते हैं। लोकतन्त्र के युग में तो हम सब जी ही रहे हैं।

तन्त्रशास्त्र में बोधप्रकाशरूप शिव और विमर्श ही शक्ति है' यह मान्यता है। प्रकाश का स्वात्म स्वरूप ही विमर्श है। इसलिये यह प्रचलित सर्वमान्य तथ्य है

कि, प्रकाश निर्विमर्श नहीं होता। विमर्श तो सभी चमत्कारों का कारण है। वह आत्मभाव को अनात्मभाव में बदल देता है। अनात्म को स्वात्म से सिद्ध कर देता है। आत्म-अनात्म को एक भूमिका में ही ला बिठलाता है और दोनों को तिरस्कृत कर परमप्रकाशरूप से प्रकाशमान हो जाता है।

वर्णों का यह पदात्मक और शब्दात्मक स्वरूप विमर्श की क्रीडा का ही एक स्वरूप है। शब्दों के माध्यम से विमर्श शक्ति ही निहितार्थ का ज्ञान करा देने में सक्षम होती है। वर्णबीजों की महारहस्यमयता को सीमित शब्दों में ये कोष ही प्रस्तुत करते हैं।

इस दृष्टि से **'श्रीवर्णबीजप्रकाश'** नामक इस ग्रन्थ का भी विशेष महत्त्व है। चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन के सदस्यों को मैं एतदर्थ साधुवाद अर्पित करता हूँ कि, वे इस अप्राप्त ग्रन्थ को प्रकाशित कर रहे हैं। इससे ग्रन्थकारों, स्वाध्यायशील सज्जनों और छात्रों का विशेष लाभ होगा। भगवान् विश्वनाथ और माँ अन्नपूर्णा से यह प्रार्थना करता हूँ कि, 'चौखम्बा प्रकाशन' को ऐसे प्रकाशनों की निरन्तर प्रेरणा दें और उन्हें उन्नति की ओर अग्रसर करें।

डॉ. परमहंस मिश्र 'हंस'
ए ३६, बादशाह बाग
वाराणसी

मन्त्रोद्धारसन्दर्भेषु प्रयुक्तशब्देभ्यो

वर्णबीजप्रकाशः

॥ श्रीः ॥

अथ वर्णबीजप्रकाशः ।

अथाऽवर्गप्रकाशः १

नमामि सकलां नित्यां परमां निष्कलां कलाम् ।
चराचरजगद्धात्रीमरुणां कामरूपिणीम् ॥ १ ॥
अकारादिक्षकारान्तवर्णवैभवविग्रहाम् ।
वाङ्मयीं गुरुरूपां तां मातृकां श्रेयसे श्रये ॥ २ ॥
सरस्वत्यानन्दनाथो दुर्गानन्दपदाश्रितः ।
ग्रन्थानालोक्य सुबहून्कादिहादिमतानुगान् ॥ ३ ॥
श्रीमज्जयपुराधीशरामसिंहेन सत्कृतः ।
दुर्गाप्रसादसंप्राप्ततत्त्वः संकेतसारवित् ॥ ४ ॥
वर्णबीजप्रबोधार्थं वर्णबीजप्रकाशकम् ।
वर्गवर्णक्रमेणेह करोति विदुषां मुदे ॥ ५ ॥

अथास्मिन्ग्रन्थेऽष्ट वर्गा अकचटतपयशाः । तेष्वत्र अवर्गः षोडशस्वरात्मकः । कचटतपाः पञ्च पञ्चवर्णात्मकाः । यवर्गश्चतुर्वर्णात्मकः । शवर्गे प्रथमवर्णस्तालव्यः, द्वितीयो मूर्धन्यः, तृतीयो दन्त्यः सकार इति ।

चतुर्थवर्णो हकारः । पञ्चमो ळकारो मूर्धन्यसंज्ञः 'अग्निमीळे' इत्यादि-श्रुतिप्रसिद्धः । क्षकारोऽन्तिमवर्ण इति यथायथमनुसन्धेयम् । अथ स्वरवर्णक्रमेणैवावर्ग आरभ्यते–

१ **अकुलम्,** हमिति व्योमबीजम् । ऊष्मचतुर्थबिन्दुयोगेन ।

२ **अक्रूरः,** ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३ **अक्षरात्मिका,** (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

४ **अगस्त्यः,** औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

५ **अगुणः,** ॐ इति प्रणवः ।

६ **अग्निकान्ता, स्वाहा ।** ठद्वयमिति ।

७ **अग्निबीजम्,** रमिति बिन्दुसहितो रेफः ।

८ **अग्निशुद्धः,** दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

९ **अग्निः,** ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । ऋकारः अष्टमस्वरः । एकार एकादशस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । रकारः अन्तस्थद्वितीयः। हमिति व्योमबीजम् ।

१० **अघोरः,** ओकारस्त्रयोदशस्वरः । हमिति व्योमबीजम् । (ं) अंकारः पञ्चदशस्वरः।

११ **अचला,** दीर्घ ॠकारः अष्टमस्वरः ।

१२ **अचलः,** बकारः पवर्गतृतीयः ।

१३ **अच्छासिनी,** नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

१४ **अजरामरः,** गकारः कवर्गतृतीयः ।

१५ अजरः, अकारः प्रथमस्वरः । हमिति व्योमबीजम् ।
१६ अजागलः, लृकारः नवमस्वरः ।
१७ अजितः, गकारः कवर्गतृतीयः । ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।
१८ अजेश्वरः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
१९ अटवी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२० अट्टहासिनी, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
२१ अट्टहासः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
२२ अतिकालः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
२३ अतिथीशः, दीर्घ ॠकारः अष्टमस्वरः ।
२४ अतीता, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
२५ अतुला, गकारः कवर्गतृतीयः ।
२६ अत्ययः, ध्रुमिति तवर्गचतुर्थरेफपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
२७ अत्युग्रः,स्त्रीमिति कवर्गद्वितीयरकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२८ अत्रिः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२९ अत्रीशः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
३० अथर्वदेहजा, दीर्घलृकारः दशमस्वरः ।
३१ अद्धा, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
३२ अद्रिसुता, ह्रस्व ॠकारः सप्तमस्वरः ।
३३ अद्रीश्वरः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
३४ अद्रिः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

३५ अधरोष्ठः, ऐकारः द्वादशस्वरः ।
३६ अधरः, ऐकारः द्वादशस्वरः ।
३७ अधिघण्टिका, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
३८ अधिरूढा, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।
३९ अधोदन्तः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
४० अध्यर्णम्, एकारः एकादशस्वरः ।
४१ अनलमण्डलः, क्षकारः अन्तिमवर्णः ।
४२ अनलवल्लभा, स्वाहा ।
४३ अनलः, रमिति वह्निबीजम् अन्तस्थद्वितीयबिन्दुयोगेन ।
४४ अनादिकः, एकारः एकादशस्वरः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
४५ अनामिका, ऋकारः अष्टमस्वरः ।
४६ अनिरुद्धः, (:) विसर्गः अन्तिमस्वरः । वमिति अमृतबीजम् अन्तस्थचतुर्थबिन्दुयोगेन ।
४७ अनिलः, ढकारः टवर्गचतुर्थः । यमिति वायुबीजम् ।
४८ अनुकम्पिनी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
४९ अनुग्रहेश्वरः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
५० अनुचार्या (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
५१ अनुत्तरवर्णकः, ॐ इति प्रणवस्तारः ।
५२ अनुत्तराक्षरः, अकारः प्रथमस्वरः ।
५३ अनुत्तरः, अकारः प्रथमस्वरः ।

५४ अनुनासिकः, ङकारः कवर्गपञ्चमः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

५५ अनङ्गमदनातुरा, तकारः पञ्चमवर्गप्रथमः ।

५६ अनङ्गमालिनी, लमिति भूबीजम् अन्तस्थतृतीयबिन्दुयोगेन ।

५७ अनङ्गमेखला, चकारस्तृतीयवर्गप्रथमः ।

५८ अनङ्गवादिनी, यमिति वायुबीजम् अन्तस्थादिमबिन्दुयोगेन ।

५९ अनङ्गरुत्, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।

६० अनङ्गा, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

६१ अनङ्गाङ्कुशा, तालव्यशकारः ।

६२ अनङ्गः, ककारः द्वितीयवर्गादिमः ।

६३ अनन्तक्षयः, क्षकारः अन्तिमवर्णः ।

६४ अनन्तशक्तिः, (:)विसर्गः अन्तिमस्वरः ।

६५ अनन्ता, (:)विसर्गः अन्तिमस्वरः ।

६६ अनन्तेशः, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।

६७ अनन्तः, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः । ऋकारः सप्तमस्वरः । ऌकारः नवमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । लमिति भूबीजम् । क्षकारः अन्तिमवर्णः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

६८ अन्यः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

६९ अपराजिता, ऌकारः नवमस्वरः । वमिति अमृतबीजम् ।

७० अपर्णा, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
७१ अपारः, ॐ इति प्रणवः ।
७२ अपांपतिः, रुमिति रेफह्रस्वोकारबिन्दुयोगेन ।
७३ अब्धिबीजम्, रुमिति रेफह्रस्वोकारबिन्दुयोगेन ।
७४ अब्धिरूपा, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।
७५ अभावः, ठकारः टवर्गद्वितीयः ।
७६ अभिख्या, एकारः एकादशस्वरः ।
७७ अमरनायकः, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।
७८ अमरेशः, उकारः पञ्चमस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
७९ अमरः, क्षकारः अन्तिमवर्णः ।
८० अमर्त्यकृत्, दन्त्यसकारः ।
८१ अमृतबीजम्, वमिति अन्तस्थचतुर्थोनुस्वारसहितः ।
८२ अमृताकर्षिणी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
८३ अमृताक्षः, दन्त्यसकारः । वमिति अमृतबीजम् ।
८४ अमृतादः, टकारः चतुर्थवर्गप्रथमः ।
८५ अमृताधरा, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
८६ अमृताधारशायिनी, ऐकारः द्वादशस्वरः ।
८७ अमृतम्, अकारः प्रथमस्वरः । ऋकारः दशमस्वरः । एकारः एकादशस्वरः । औकारस्त्रयोदशस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । जूमिति चवर्गेतृतीयषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

८८ **अमोघा,** ठकारः टवर्गद्वितीयः । लमिति भूबीजम् ।

८९ **अरियुक्,** लमिति भूबीजम् अन्तस्थतृतीयबिन्दुयोगेन ।

९० **अरुणा,** ङकारः कवर्गपञ्चमः । ठकारः टवर्गद्वितीयः । तकारः पञ्चमवर्गप्रथमः । हमिति व्योमबीजम् । ज्म्रीमिति चवर्गतृतीयपवर्गपञ्चमरेफदीर्घेकारबिन्दुयोगेन । य्मूक्ष्मूं अन्तस्थयकारपवर्गपञ्चमान्त्यक्षकारपवर्गपञ्चमदीर्घोकारबिन्दुयोगेन ।

९१ **अरुः,** नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

९२ **अर्कबन्धुः,** घकारः कवर्गचतुर्थः ।

९३ **अर्कमण्डलः,** अकारः प्रथमस्वरः ।

९४ **अर्कः,** दीर्घ ॠकारः अष्टमस्वरः । ऌकारः नवमस्वरः । हमिति व्योमबीजम् ।

९५ **अर्घीशः,** दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः । ऌकारः नवमस्वरः ।

९६ **अर्थः,** तालव्यशकारः ।

९७ **अर्धचन्द्रः,** टकारः चतुर्थवर्गप्रथमः ।

९८ **अर्धनारीश्वरः,** ढकारः टवर्गचतुर्थः ।

९९ **अर्धबन्धुकः,** ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

१०० **अर्धमात्रा,** (:)विसर्गः षोडशस्वरः । ऐकारः एकादशस्वरः ।

१०१ **अर्धमात्रिका,** ऌकारः दशमः स्वरः ।

१०२ **अर्धर्चः,** ऌकारः दशमः स्वरः ।

१०३ अर्धेन्दुः,(०) शिरोबिन्दुः पञ्चदशस्वरः । (ः) विसर्गः षोडशस्वरः । टकारः चतुर्थवर्गप्रथमः ।

१०४ अर्धः, एकारः एकादशस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

१०५ अर्बुदः, ऋकारः अष्टमस्वरः ।

१०६ अर्यमा, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।

१०७ अवनी, लकारः अन्तस्थतृतीयः ।

१०८ अवलम्बिनी, चकारस्तृतीयवर्गप्रथमः ।

१०९ अवहारिता, लमिति भूबीजम् ।

११० अवम्, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । वमिति अमृतबीजम् । झकारः चवर्गचतुर्थः । हमिति व्योमबीजम् ऊष्मचतुर्थबिन्दुयोगेन ।

१११ अव्यक्तः, नकारः तवर्गपञ्चमः ।

११२ अव्ययः, ॐ इति प्रणवः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

११३ अश्मकः, नमः हृदयबीजम् ।

११४ अश्मरी, नमः हृदयबीजम् ।

११५ अश्मरीशः, औकारस्त्रयोदशस्वरः ।

११६ अश्विनी, दन्त्यसकारः ।

११७ अश्वी, अकारः प्रथमस्वरः ।

११८ अश्वः, (ः) विसर्गःषोडशस्वरः ।

११९ अष्टकः, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः । दीर्घ ऋकारः अष्टमस्वरः । ऐकारः द्वादशस्वरोऽपि ।

१२० अष्टमी, दीर्घ ॠकारः अष्टमस्वरः ।
१२१ अष्टसिद्धिभूः, ॐ इति प्रणवः ।
१२२ अष्टाक्षरः, ॐ इति प्रणवः ।
१२३ अष्टाशब्दः, ॐ इति प्रणवः ।
१२४ असिता, लमिति भूबीजम् ।
१२५ असिताङ्गः, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१२६ असितः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
१२७ असिभीषणा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
१२८ असिः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
१२९ असुरा, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
१३० अस्त्रम्, फट् ।
१३१ अस्थिधातुः, तालव्यशकारः ।
१३२ अहस्करः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
१३३ अहंकाराकर्षिणी, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।
१३४ अहंकारः, फकारः पवर्गद्वितीयः । डकारष्टवर्गतृतीयः ।
१३५ अहम्, हमिति व्योमबीजम् ।

॥ इत्यकारः ॥

१३६ आकर्षणम्, वषट् शिखामन्त्रः ।
१३७ आकल्पितः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
१३८ आकारः, अकारः प्रथमस्वरः ।

१३९ आकाशतरः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

१४० आकाशम्, हमिति व्योमबीजम् । खकारः कवर्गद्वितीयः । गकारः कवर्गतृतीयः आं पाशबीजम् ।

१४१ आकाङ्क्षा, झकारश्चवर्गचतुर्थः । आकारः द्वितीयस्वरः ।

१४२ आकूतबीजम्, र म र ल म र क्ष इ ह स ई रेफमकाररकार-लकारमकाररेफक्षकारह्रस्वेकारहकारदन्त्यसकारदीर्घेकारबिन्दु-योगेन ।

१४३ आकृतिः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

१४४ आखण्डलः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१४५ आगममालिनी, णकारः टवर्गपञ्चमः ।

१४६ आग्नेयः, यकारोऽन्तस्थप्रथमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१४७ आज्ञाचक्रेश्वरः, क्षकारः अन्तिमवर्णः, कूर्सयोगरूपः ।

१४८ आज्यपा, क्षकारः वर्णान्तिमः ।

१४९ आत्मकम्, पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

१५० आत्मज्ञाना, ऐकारः द्वादशस्वरः ।

१५१ आत्मज्ञः, झकारः चवर्गचतुर्थः ।

१५२ आत्मबीजम्, अकारः प्रथमस्वरः ।

१५३ आत्ममुखी, टकारः चतुर्थवर्गप्रथमः ।

१५४ आत्मशक्तिः, चकारछकारजकाराः चवर्गप्रथमद्वितीयतृतीया-क्षररूपाः ।

१५५ आत्मा, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः । (०) पञ्चदशस्वरोऽनुस्वा-
रूपः । ह्मिति व्योमबीजम् । दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
ह्सौरिति हकारसकारौकारचतुर्दशस्वरविसर्गयोगेन ।
१५६ आत्माकर्षिणी, ऐकारः द्वादशस्वरः । औकारः चतुर्दशस्वरः ।
१५७ आत्मानामिकः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
१५८ आत्मान्तकेश्वरः, ह्रस्व ऋकारः सप्तमस्वरः ।
१५९ आत्मिकभूः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
१६० आत्मिका, दीर्घ ॠकारः अष्टमस्वरः ।
१६१ आदरसूः, दीर्घऊकारः षष्ठस्वरः ।
१६२ आदरः, (:)विसर्गरूपः षोडशस्वरः ।
१६३ आदित्यवर्णा, ठकारः टवर्गद्वितीयः ।
१६४ आदित्यः, ह्रस्व ऋकारः सप्तमस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
१६५ आदिबिन्दुः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
१६६ आदिबीजम्, ॐ इति प्रणवः ।
१६७ आदिभूता, ठकारः टवर्गद्वितीयः ।
१६८ आदिशक्तिभूः, (:)विसर्गरूपः षोडशस्वरः ।
१६९ आदिस्वरः, अकारः प्रथमस्वरः ।
१७० आदिः, ॐ इति प्रणवः । ककारः कवर्गप्रथमः ।
१७१ आद्या, जकारः चवर्गतृतीयः । टकारः चतुर्थवर्गप्रथमः ।
१७२ आद्याबीजम्, क्लीमिति ककाररकारदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।

१७३ आद्यः, अकारः प्रथमस्वरः ।
१७४ आधारधामभूः, धकारः तवर्गचतुर्थः ।
१७५ आधारशक्तिः, एकारः एकादशस्वरः ।
१७६ आनन्दा, दीर्घ ॠकारः अष्टमस्वरः । ठकारः टवर्गद्वितीयः ।
१७७ आनन्दाकर्षकः, ओकारः त्रयोदशस्वरः ।
१७८ आनन्दम्, डकारः टवर्गतृतीयः । हमिति व्योमबीजम् ।
१७९ आन्वीक्षिकी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१८० आपसन्धिः, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
१८१ आपूर्णम्,ह्रस्व ऋकारः सप्तमस्वरः ।
१८२ आपः, वमिति अमृतबीजम् अन्तस्थचतुर्थबिन्दुयोगेन ।
१८३ आप्ततमः, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।
१८४ आप्तः, अकारः प्रथमस्वरः ।
१८५ आप्यायनी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
१८६ आमुक्तिः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
१८७ आमोदा, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
१८८ आम्रातकेश्वरः, ह्रस्वऌकारः नवमस्वरः ।
१८९ आलापिनी, चकारस्तृतीयवर्गप्रथमः ।
१९० आह्लादिनी, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
१९१ आशुगः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः । णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
१९२ आषाढीशः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

१९३ आसिका, ऐकारः द्वादशस्वरः ।
१९४ आसुरः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
१९५ आस्यराट्, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।

॥ इत्याकारः ॥

१९६ इकारः, इः इति तृतीयस्वरः ।
१९७ इक्षुः, षकारः मूर्द्धन्यः ।
१९८ इच्छा, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
१९९ इरा, अन्तस्थयकारः ।
२०० इला, मूर्द्धन्यळकारः ।
२०१ इषुः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

इति ह्रस्व इकारः ॥

२०२ ईकारः, श्रीमिति तालव्यशकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२०३ ईशनेत्रम्, इकारस्तृतीयस्वरः ।
२०४ ईशानपतिः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
२०५ ईशानवल्लभा, ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२०६ ईशानबीजम्, हमिति व्योमबीजम्, पञ्चदशस्वरसहितहकारः ।
२०७ ईशानी, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
२०८ ईशानः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरो बिन्दुरूपः । हमिति व्योमबीजम् ।

२०९ **ईशः**, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः । दीर्घलृकारो दशमस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ह्मिति व्योमबीजम् ।

२१० **ईश्वरी**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

२११ **ईश्वरः**, गकारः कवर्गतृतीयः । दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः । दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । पकारः षष्ठवर्गप्रथमः । मकारः पवर्गपञ्चमः । दन्त्यसकारोऽपि ।

इति दीर्घ ईकारः ।

२१२ **उकारः**, उः इति पञ्चमस्वरः ।

२१३ **उग्रकालः**, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

२१४ **उग्रगन्धिकम्**, ग्लौमिति कवर्गतृतीयान्तस्थलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

२१५ **उग्रभैरवी**, ऐकारः द्वादशस्वरः ।

२१६ **उग्रशूलधृक्**, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

२१७ **उग्रहासिनी**, ह्रस्वलृकारः नवमस्वरः ।

२१८ **उग्रा**, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः । ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः । ककारखकारौ द्वितीयवर्गस्य प्रथमद्वितीयौ । भकारः पवर्गचतुर्थः । रमिति वह्निबीजम् ।

२१९ **उग्रायुधः**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२२० उग्रः, उकारः पञ्चमस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । टकारश्चतुर्थवर्गाद्यः ।

२२१ उच्चसंहर्त्ता, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

२२२ उच्चाटनम्, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

२२३ उच्छूनकम्, छ्रींकारश्चर्गद्वितीयरेफदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।

२२४ उज्जयिनी, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

२२५ उज्जयिनीपतिः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

२२६ उड्डीशेशः, पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

२२७ उत्कारी, वकारः अन्तस्थचतुर्थः ।

२२८ उत्तमः, जकारश्चवर्गतृतीयः । टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।

२२९ उद्जः, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।

२३० उदरम्, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

२३१ उदारकेशः, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

२३२ उदितात्मा, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

२३३ उद्गारिणी, वकारः अन्तस्थचतुर्थः ।

२३४ उद्गारी, वकारः अन्तस्थचतुर्थः ।

२३५ उद्दाली, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

२३६ उद्देश्यः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

२३७ उद्भिज्जरूपिणी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

२३८ उद्यानपदेश्वरी, मूर्द्धन्यळकारः ।

२३९ **उन्नतिः**, तकारः पञ्चमवर्गप्रथमः ।
२४० **उन्मत्तभैरवी**, **ऐ**कारः द्वादशस्वरः ।
२४१ **उन्मत्तभैरवः**, **लृ**कारः नवमस्वरः । **ङ**कारः कवर्गपञ्चमः ।
२४२ **उन्मत्तः**, **ऐ**कारः द्वादशस्वरः । **स**कारः दन्त्यरूपः ।
२४३ **उन्मादनम्**, **सः** विसर्गसहितदन्त्यसकारः ।
२४४ **उन्मादिकः**, **घ**कारः कवर्गचतुर्थः
२४५ **उन्मादिनी**, दीर्घ **ई**कारश्चतुर्थस्वरः । दीर्घ**लृ**कारः दशमस्वरः । **छ**कारश्चवर्गद्वितीयः ।
२४६ **उपधात्मिका**, **औ**कारश्चतुर्दशस्वरः
२४७ **उपध्वनिः**, **ड**कारष्टवर्गतृतीयः ।
२४८ **उपलम्**, **क्लूं** बीजम् ककाररेफदीर्घोकारबिन्दुसहितमिति ।
२४९ **उपशान्तिकृत्**, दीर्घ**लृ**कारः दशमस्वरः ।
२५० **उपस्थाना**, **च**कारस्तृतीयवर्गप्रथमः ।
२५१ **उपस्थः**, **म**कारः पवर्गपञ्चमः ।
२५२ **उपहारकः**, **प**कारः षष्ठवर्गप्रथमः ।
२५३ **उपान्त्यः**, मूर्द्धन्यळकारः ।
२५४ **उभयदः**, **ॐ** इति प्रणवः ।
२५५ **उमा**, ह्रस्व **इ**कारस्तृतीयस्वरः । ह्रस्व **उ**कारः पञ्चमस्वरः । (**:**) विसर्गरूपः षोडशस्वरः । **ख**कारः कवर्गद्वितीयः । **द**कारस्तवर्गतृतीयः ।

२५६ उमाकान्तः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
२५७ उमेशः, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।
२५८ उरगः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२५९ उरोजः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२६० उरोरुहः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२६१ उर्वशी, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।
२६२ उल्कामुखी, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
२६३ उशना, ग्रौमिति वकाररकारौकारबिन्दुयोगेन ।
२६४ उष्णरश्मिः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
इति ह्रस्वोकारः ।
२६५ ऊकारान्तः, ह्रस्व ऋकारः सप्तमस्वरः ।
२६६ ऊकारः, ऊः इति षष्टस्वरः ।
२६७ ऊरुद्वयात्मकः, तकारः पञ्चमवर्गप्रथमः ।
२६८ ऊरुमूलम्, तकारः पञ्चमवर्गप्रथमः ।
२६९ ऊर्ध्वकेशिनी, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
गकारः कवर्गतृतीयः । दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
२७० ऊर्ध्वकेशी, एकारः एकादशस्वरः ।
२७१ ऊर्ध्वगः, एकारः एकादशस्वरः ।
२७२ ऊर्ध्वदन्तः, एकारः एकादशस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२७३ ऊर्ध्वबीजम्, ऐकारः द्वादशस्वरः ।

२७४ ऊर्ध्वमातृका, औः इति बिन्दुविसर्गयुक्तचतुर्दशस्वरः ।
२७५ ऊर्ध्वमुखी, तकारः पञ्चमवर्गप्रथमः ।
२७६ ऊर्ध्वमुखम्, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२७७ ऊर्ध्वमूर्तिः, दीर्घऋकारः अष्टमस्वरः ।
२७८ ऊर्ध्ववापी, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
२७९ ऊर्ध्वोष्ठः, एकारः एकादशस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२८० ऊर्मिः, प्लूमिति षष्ठवर्गादिमान्तस्थतृतीयषष्टस्वरबिन्दुयोगेन
अर्थात् पकारलकारदीर्घोकारबिन्दुरूपम् ।
२८१ ऊर्मी, बकारः पवर्गतृतीयः ।
२८२ ऊषा, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
२८३ ऊष्मा, रकारः अन्तस्थद्वितीयः ।
२८४ ऊष्मादः, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
इतिदीर्घोकारः ।
२८५ ऋकारः, ऋ इति सप्तमस्वरः ।
२८६ ऋक्प्रदा, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
२८७ ऋक्यः, ह्रस्वःअकारः प्रथमस्वरः ।
२८८ ऋच्छम्, त्रों तकाररकारौकारबिन्दुयोगेन ।
२८९ ऋद्धिदा, एकारः एकादशस्वरः ।
२९० ऋद्धिराट्, ह्रस्व ऋकारः सप्तमस्वरः ।
२९१ ऋद्धिः, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । ह्रस्वऋकारःसप्तमस्वरः ।

ह्रस्वलृकारः नवमस्वरः । **कखौ** कवर्गप्रथमद्वितीयौ ।
ढकारष्टवर्गचतुर्थः । लकारः अन्तस्थतृतीयः ।

२९२ **ऋषिसूदनः**, ह्रस्वऋकारःसप्तमस्वरः ।

२९३ **ऋषीश्वरः**, दीर्घऊकारः षष्टस्वरः ।

२९४ **ऋष्या**, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।

इति ह्रस्वऋकारः ।

२९५ **ॠकारः**, ॠ इत्यष्टमस्वरः ।

इति दीर्घॠकारः ।

२९६ **ऌकारः**, ऌ इति नवमस्वरः ।

इति ह्रस्वलकारः ।

२९७ **ॡषिका**, ॡकारः दशमस्वरः ।

इति दीर्घॡकारः ।

२९८ **एककर्तरी**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

२९९ **एककृत्**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३०० **एकदन्तः**, दीर्घॠकारः अष्टमस्वरः । ह्रस्वलृकारः नवमस्वरः ।

३०१ **एकदृष्टकः**, एकारः एकादशस्वरः ।

३०२ **एकनेत्रम्**, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३०३ **एकनेत्रान्तः**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

३०४ **एकनेत्रेश्वरः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

३०५ **एकपात्**, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः । एकारः एकादशस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३०६ **एकपादः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । ठकार-डकारौ चतुर्थवर्गद्वितीयतृतीयौ ।

३०७ **एकबुद्बुदः**, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

३०८ **एकमात्रा**, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।

३०९ **एकमात्रः**, ह्रस्वःअकारः प्रथमस्वरः ।

३१० **एकरुद्रः**, औकारश्चतुर्दशस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३११ **एकरूपः**, चकारस्तृतीयवर्गाद्यः ।

३१२ **एकवामः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

३१३ **एका**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

३१४ **एकादशी**, एकारः एकादशस्वरः ।

३१५ **एकाम्रपीठिका**, दीर्घलृकारः दशमस्वरः ।

३१६ **एकाम्रः**, दीर्घलृकारः दशमस्वरः ।

३१७ **एकाद्रिः**, ह्रस्वलृकारः नवमस्वरः ।

३१८ **एकः**, ॐ इति प्रणवः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

३१९ **एलापुरनिवासिनी**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३२० **एलापुरः**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

इत्येकारः ।

३२१ ऐकारः, ऐ इति द्वादशस्वरः ।
३२२ ऐरावतः, ऐकारः द्वादशस्वरः ।
३२३ ऐश्वरी, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।
३२४ ऐश्वर्या, ऐकारः द्वादशस्वरः ।

इत्यैकारः ।

३२५ ओष्ठनामा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
३२६ ओष्ठम्, एकारः एकादशस्वरः ।

इत्योकारः ।

३२७ औदार्यः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
३२८ औरसः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
३२९ औषधात्मिका, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

इत्यौकारः ।

३३० अङ्कुशजः, दीर्घऋकारः अष्टमस्वरः ।
३३१ अङ्कुशी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३३२ अङ्कुशम्, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः । क्रोमिति ककाररकारत्र-योदशस्वरबिन्दुयोगेन ।
३३३ अङ्कुशः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
३३४ अङ्गदः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
३३५ अङ्गिराः, एकारः एकादशस्वरः । ऐकारः द्वादशस्वरः ।
३३६ अङ्गुलिः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

३३७ अङ्गुलीमूलम्, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
३३८ अङ्गुष्ठम्, आकारः द्वितीयस्वरः ।
३३९ अञ्जनी, ङकारष्टवर्गतृतीयः ।
३४० अञ्जनम्, ङकारः कवर्गपञ्चमः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।
३४१ अन्तकः, गकारः कवर्गतृतीयः । ककारः द्वितीयवर्गादिमः । मकारः पवर्गपञ्चमः । णकारष्टवर्गपञ्चमः । षकारः मूर्द्धन्यः ।
३४२ अन्तविता, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
३४३ अन्तस्थिता, ऋकारः सप्तमस्वरः ।
३४४ अन्तिकम्, ककारः द्वितीयवर्गादिमः ।
३४५ अन्तिमस्वरः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
३४६ अन्तिमः, क्षकारः अन्तिमवर्णः । एकारः एकादशस्वरः ।
३४७ अन्तम्, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
३४८ अन्त्यबाणः, सः इति दन्त्यो विसर्गसहितः ।
३४९ अन्धकारिणी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
३५० अन्धकारः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
३५१ अम्बरम्, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः । ह्सौमिति हकारसकारौकारबिन्दुयोगेन ।
३५२ अम्बा, ऋकारः अष्टमस्वरः । ऌकारः दशमस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
३५३ अम्बिका, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

३५४ **अम्बु**, वमिति अमृतबीजम् अन्तस्थचतुर्थबिन्दुयोगेन ।

३५५ **अम्बुजन्मा**, ऋकारः सप्तमस्वरः ।

३५६ **अम्बुजम्**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३५७ **अम्बुदः**, दीर्घऋकारः अष्टमस्वरः । वमिति अमृतबीजम् ।

३५८ **अम्बुधिः**, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः । थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

३५९ **अम्बुभृत्**, वमिति अमृतबीजम् ।

३६० **अम्बुसूः**, दीर्घऋकारः अष्टमस्वरः ।

३६१ **अम्भोजम्**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३६२ **अंशुकम्**, ह्सौमिति हकारदन्त्यसकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

३६३ **अंशुमान्**, ऐकारः द्वादशस्वरः । अकारः प्रथमस्वरः ।

३६४ **अंशुः**, उकारः पञ्चमस्वरः ।

३६५ **आन्तः**, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।

३६६ **इन्दिरा**, दीर्घलृकारः दशमस्वरः ।

३६७ **इन्दुः**, दीर्घलृकारः दशमस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । वमिति अमृतबीजम् । दन्त्यसकारः । द्रां इति तवर्गतृतीयरेफद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

३६८ **इन्द्रचापः**, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।

३६९ **इन्द्रधनुः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३७० **इन्द्रबीजम्**, इकारस्तृतीयस्वरः । पञ्चदशस्वरसहितोऽन्तस्थलकारोऽपि ।

३७१ इन्द्रसूः, इकारस्तृतीयस्वरः ।

३७२ इन्द्राक्षी, पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

३७३ इन्द्राणी, इकारस्तृतीयस्वरः । ऐकारः द्वादशस्वरः । चकार-स्तृतीयवर्गप्रथमः । पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

३७४ इन्द्रादिः, ॐ इति प्रणवः ।

३७५ इन्द्रियम्, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

३७६ इन्द्रः, ऐकारः द्वादशस्वरः । लं पञ्चदशस्वरसहितोऽन्तस्थल-कारः बिन्दुरहितोऽपि । ह्रस्वलृकारः नवमस्वरः ।

३७७ इन्धिका, उकारः पञ्चमस्वरः ।

३७८ ऐन्दवी, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

३७९ ऐन्दवम्, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।

३८० ओंकारपीठगः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

३८१ ओंकारः, प्रणवस्तारः ।

इत्यनुस्वारः ।

इति श्रीवर्णबीजप्रकाशेऽवर्गप्रकाशः प्रथमः ॥ १ ॥

अथ कवर्गप्रकाशः २.

१ ककुत्, लकारः अन्तस्थतृतीयः । वकारः अन्तस्थचतुर्थः ।

२ ककुद्रजः, लकारः अन्तस्थतृतीयः ।

३ ककूक्तिः, ककारः द्वितीयवर्गाद्यः ।

४ कचबीजम्, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।

५ कचसूः, ह्रस्वः उकारः प्रथमस्वरः ।

६ कच्छपः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

७ कटिः, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः । तकारः पञ्चमवर्गप्रथमः ।

८ कटुकपत्रा, ह्रस्वलृकारः नवमस्वरः ।

९ कटुः, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।

१० कदा, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

११ कन्या, (०) बिन्दुरूपः अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१२ कन्यास्तननिभः, (:) विसर्गरूपः अः षोडशस्वरः ।

१३ कपर्दिनी, दीर्घऋकारः अष्टमस्वरः । बकारः पवर्गतृतीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

१४ कपर्दी, ऐकारः द्वादशस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः । पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

१५ **कपालिनी**, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः । (:)विसर्गः षोडशस्वरः । **क**कारः द्वितीयवर्गप्रथमः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

१६ **कपाली**, **ए**कारः एकादशस्वरः । **क**कार**ख**कारौ द्वितीयवर्गप्रथम-द्वितीयौ । **ग**कारः कवर्गचतुर्थः । **ट**कार**ठ**कारौ चतुर्थवर्ग-प्रथमद्वितीयौ ।

१७ **कपालः**, ह्रस्वऌकारः नवमस्वरः ।

१८ **कपिललोचना**, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।

१९ **कपिला**, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः । **य**कारोऽन्तस्थप्रथमः ।

२० **कपिली**, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।

२१ **कपीश्वरः**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२२ **कफोणा**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२३ **कमठः**, **फ**कारः पवर्गद्वितीयः ।

२४ **कमनुः**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२५ **कमलप्रिया**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

२६ **कमला**, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । दीर्घ-ऌकारः दशमस्वरः । **क**कार**ख**कारौ द्वितीयवर्गस्य प्रथम-द्वितीयौ । **श्री**मिति तालव्यशकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२७ **कमलाक्षी**, **स्त्री**मिति दन्त्यसकारतकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२८ **कमलावती**, **च**कारस्तृतीयवर्गादिमः ।

२९ **कमलावेशः**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

३० **कमण्डलुः**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३१ **करका**, क्रूंमिति ककाररकारदीर्घोकारबिन्दुयोगेन ।

३२ **करतलः**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३३ **करमूलम्**, वकारः अन्तस्थचतुर्थः ।

३४ **करादिगः**, ककारः द्वितीयवर्गादिमः ।

३५ **कराला**, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

३६ **करालिनी**, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः। ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः। दीर्घलृकारः दशमस्वरः। (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

३७ **कराली**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३८ **करालः**, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः ।

३९ **करिणी**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४० **करुणा**, खकारः कवर्गद्वितीयः । जकारश्चवर्गतृतीयः । ह्रींङ्कारोऽपि हकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४१ **करुणाकरा**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

४२ **करुणः**, वकारः अन्तस्थचतुर्थः ।

४३ **करः**, (०) बिन्दुरूपः पञ्चदशस्वरः। ककारः द्वितीयवर्गादिमः ।

४४ **कर्कटः**, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

४५ **कर्कशात्मा**, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४६ **कर्णदक्षः**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

४७ **करणः**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

४८ कर्पूरान्तः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४९ कर्बुरा, ककारः द्वितीयवर्गादिमः ।
५० कर्मजम्, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
५१ कर्मसाक्षी, दीर्घऌकारः दशमस्वरः ।
५२ कर्षिणी, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।
५३ कलकण्ठा, मूर्द्धन्यषकारः ।
५४ कलकण्ठः, दन्त्यसकारः ।
५५ कलत्रम्, छकारश्चवर्गद्वितीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।
५६ कलभा, दन्त्यसकारः ।
५७ कलशः, मकारः पवर्गपञ्चमः । वकारोन्तस्थचतुर्थः ।
५८ कलहप्रिया, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
५९ कलहंसप्रिया, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
६० कला, दीर्घईकारः चतुर्थस्वरः । (:) षोडशस्वरो विसर्गोऽपि । ककारो द्वितीयवर्गाद्यः । ह्रीमिति मायाबीजम् ।
६१ कलात्मा, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
६२ कलानिधिः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
६३ कलामयी, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
६४ कलावती, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
६५ कलाशक्तिः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

६६ **कलिका,** हकारो व्योमबीजम् ऊष्मान्त्यः ।
६७ **कलम्,** ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
६८ **कल्पना,** एकारः एकादशस्वरः ।
६९ **कल्पलता,** ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।
७० **कल्पान्तः,** ऋकारः सप्तमस्वरः । छकारश्चवर्गेद्वितीयः । ध्रुं बीजम् तवर्गचतुर्थरेफपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
७१ **कल्मषा,** ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः ।
७२ **कल्मषम्,** ह्रस्वऋकारःसप्तमस्वरः ।
७३ **कल्याणी,** ककारखकारौ द्वितीयवर्गप्रथमद्वितीयौ ।
७४ **कल्याणम्,** तालव्यशकारः अयमेव बिन्दुसहितोऽपि ।
७५ **कवचम्,** हुमिति हकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
७६ **कवलकम्,** ककारो द्वितीयवर्गाद्यः ।
७७ **कविबीजम्,** ब्रोमिति पवर्गतृतीयरकारत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।
७८ **कविः,** हकार ऊष्मान्तिमो व्योमबीजम् ।
७९ **कवोस्कः,** हकारो व्योमबीजम् ।
८० **कव्यवहा,** क्षकारो वर्णान्तिमः ।
८१ **काकिनी,** ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
८२ **काकोदरी,** तकारः पञ्चमवर्गाद्यः ।
८३ **काकोदरः,** दकारस्तवर्गतृतीयः ।
८४ **कात्यायनी,** दकारस्तवर्गतृतीयः ।

८५ कान्यकुब्जकः, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
८६ कान्यकुब्जभूः, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
८७ कामकूटम्, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
८८ कामगुह्यकः, (:)विसर्गरूपः षोडशस्वरः ।
८९ कामगोलकः, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।
९० कामगः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
९१ कामघ्नः, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।
९२ कामचारविहारिणी, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
९३ कामचारः, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
९४ कामदा, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
९५ कामदः, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः ।
९६ कामधुक्, षकारो मूर्द्धन्यः ।
९७ कामधूमकः, षकारो मूर्द्धन्यः ।
९८ कामधेनुः, कीमिति ककारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
९९ कामध्वजा, दीर्घऌकारः दशमस्वरः ।
१०० कामप्रिया, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
१०१ काममाता, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
१०२ कामराजः, दीर्घ आकारः द्वितीयस्वरः । क्लीमिति ककारलकार-दीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।
१०३ कामरूपिणी, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

१०४ **कामरूपी,** खकारः कवर्गद्वितीयः । घकारः कवर्गचतुर्थः । तालव्यशकारः ।

१०५ **कामरूपः,** ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः । एकार एकादशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । तालव्यशकारोऽपि ।

१०६ **कामवर्धनः,** ह्रस्वऌकारः नवमस्वरः ।

१०७ **कामाकर्षिणी,** ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः ।

१०८ **कामास्त्रम्,** ह्रींकारः हकाररकारदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।

१०९ **कामास्यः,** घकारः कवर्गचतुर्थः ।

११० **कामिका,** ककारो द्वितीयवर्गाद्यः । तकारः पञ्चमवर्गाद्यः ।

१११ **कामिनी,** ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः । ह्रस्व इकारः तृतीयस्वरः । ककारखकारगकाराः कवर्गप्रथमद्वितीयतृतीयाः ।

११२ **कामिनीमध्यवर्तकः,** तकारः पञ्चमवर्गाद्यः ।

११३ **कामी,** ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

११४ **कामेशी,** अकारः प्रथमस्वरः । **क्लीम्** ककारलकारमायाबीजरूपमिति ।

११५ **कामेश्वरी,** ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः । ङकारः कवर्गपञ्चमः । **क्लीम्** ककारलकारमायाबीजमिति ।

११६ **कामोदरी,** तकारः पञ्चमवर्गाद्यः ।

११७ **कामः,** ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः । ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।

ह्रस्वं उकारः पञ्चमस्वरः । (०) अनुस्वारःपञ्चदशस्वरः । क्कारो द्वितीयवर्गादिमः । क्षकारो वर्णान्तिमः । क्लीमिति-ककारलकारदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।

११८ काम्या, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

११९ कायिनी, ञकारश्चवर्गचतुर्थः ।

१२० कारखाग्निः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१२१ कार्त्तवीर्यार्जुनः, फ्रोमिति फकाररकारत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१२२ कार्त्तिकेयः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

१२३ कार्मुकम्, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।

१२४ कार्षिकः, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।

१२५ कालकर्षिणी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

१२६ कालकल्पा, चकारस्तृतीयवर्गाद्यः ।

१२७ कालकारिका, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

१२८ कालकूटा, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । ओकारत्रयोदशस्वरः ।

२२९ कालकृष्णः, षकारो मूर्द्धन्यः ।

१३० कालजिह्वा, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः । मूर्द्धन्यळकारः । अन्तिमक्षकारोऽपि ।

१३१ कालनिशा दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः ।

१३२ कालपोता, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१३३ कालबीजम्, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१३४ कालभद्रः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

१३५ कालभैरवी, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः ।

१३६ कालरात्री, ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः । दीर्घलृकारो दशमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गप्रथमः । छकारश्चवर्गद्वितीयः । पकारफकारौ षष्ठवर्गप्रथमद्वितीयौ । रकारोन्तस्थद्वितीयः । ह्मिति हकाररकारपञ्चदशस्वरयोगेन ।

१३७ कालरूपा, गकारः कवर्गतृतीयः ।

१३८ कालरूपी, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१३९ कालरूपः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

१४० कालवक्त्रा, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

१४१ कालसंकर्षा, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१४२ कालसुन्दरी (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१४३ कालाग्निः, ककारो द्वितीयवर्गाद्यः । ह्स्रौमिति हकारसकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१४४ कालादिः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

१४५ कालानलः, ह्मिति हकारदीर्घोकारबिन्दुयोगेन ।

१४६ कालिका, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः । क्रीमपि ककाररकारदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।

१४७ **काली**, ह्रस्वः **अ**कारः प्रथमस्वरः । **क**कार**ख**कारौ द्वितीयवर्ग-प्रथमद्वितीयौ । ङकारः कवर्गपञ्चमः । **क्री**मपि ककाररकार-दीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।

१४८ **कालेशः**, **म**कारः पवर्गपञ्चमः ।

१४९ **कालेश्वरपीठोपसेवनः**, **ण**कारष्टवर्गपञ्चमः ।

१५० **कालान्तकः**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

१५१ **कालः**, दीर्घ ऌकारो दशमस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । **ख**कारः कवर्गद्वितीयः । **छ**कारश्चवर्गद्वितीयः । **झ**कारश्चवर्ग चतुर्थः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । **न**कारस्तवर्गपञ्चमः । **म**कारः पवर्गपञ्चमः । **ष**कारो मूर्द्धन्यः । **क्ष**कारोऽन्तिमवर्णः । **हू**मिति हकारदीर्घोकारबिन्दुपोतेन ।

१५२ **काव्यम्**, **भ्रो**मिति पवर्गचतुर्थरेफत्रयोदशस्वरबिन्दुसहितमिति ।

१५३ **काशिका**, दीर्घ **आ**कारो द्वितीयस्वरः ।

१५४ **काष्ठा**, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।

१५५ **काष्ठारूपा**, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

१५६ **किल्बिषम्**, ह्रस्व **ऋ**कारः सप्तमस्वरः ।

१५७ **कीनाशः**, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१५८ **कीर्तिः**, ह्रस्वः **अ**कारः प्रथमस्वरः । दीर्घ **ई**कारश्चतुर्थस्वरः । दीर्घ**ऋ**कारोऽष्टमस्वरः । **ए**कारः एकादशस्वरः । **घ**कारः कवर्गचतुर्थः ।

१५९ कुक्कुटी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

१६० कुक्षिः, झकारश्चवर्गचतुर्थः । पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

१६१ कुचः, जकारश्चवर्गचतुर्थः ।

१६२ कुज्ञानी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१६३ कुटिला, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः दकारस्तवर्गतृतीयः ।

१६४ कुटिलः, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१६५ कुत्सनः, ककारो द्वितीयवर्गप्रथमः ।

१६६ कुत्सितावेषः, ककारो द्वितीयवर्गप्रथमः ।

१६७ कुबेरदृक्, दीर्घऌकारो दशमस्वरः ।

१६८ कुबेरबीजम्, समिति दन्त्यसकारपञ्चदशस्वरयोगेन ।

१६९ कुबेरः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

१७० कुब्जा, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१७१ कुब्जाभा, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

१७२ कुब्जिनी, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

१७३ कुब्जः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१७४ कुमारः, ङकारः कवर्गपञ्चमः तालव्यशकारः ।

१७५ कुरुकुल्ला, ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः ।

१७६ कुरङ्गाक्षी, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः। स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारदीर्घेकारबिन्दुसहितम् ।

१७७ कुलकौलिनी, तालव्यशकारः ।

१७८ कुलनायकः, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।

१७९ कुलमार्गस्थितः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१८० कुलमालिनी, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

१८१ कुलशालिनी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

१८२ कुलसुन्दरी, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः ।

१८३ कुलाचलः, एकार एकादशस्वरः ।

१८४ कुलीरः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

१८५ कुलोद्भवा, एकार एकादशस्वरः ।

१८६ कुलम्, एकार एकादशस्वरः । दन्त्यसकारः । हकारः । आकाशबीजमपि ।

१८७ कुलान्तकनिवासिनी, गकारः कवर्गतृतीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।

१८८ कुलान्तर्क्षम्, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

१८९ कुलान्तालयवासिनी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

१९० कुल्ला, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१९१ कुल्लुका, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१९२ कुसुमायुधः, तालव्यशकारः । क्लीमिति ककारलकारदीर्घकारबिन्दुयोगेन ।

१९३ कुसुमम्, ककारो द्वितीयवर्गाद्यः ।

१९४ कुहूः, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
१९५ कूजिनी, बकारः पवर्गतृतीयः ।
१९६ कूटपाणिः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१९७ कूटः, हकारो व्योमबीजम् ।
१९८ कूपः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
१९९ कूर्चम्, हूमिति बीजं हकारदीर्घोकारबिन्दुरूपम् ।
२०० कूर्दिनी, बकारः पवर्गतृतीयः ।
२०१ कूर्परः, खकारः कवर्गद्वितीयः । छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
२०२ कूर्मेश्वरः, चकारस्तृतीयवर्गाद्यः ।
२०३ कूर्मः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।
२०४ कूष्माण्डी औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
२०५ कृत्, घकारः कवर्गचतुर्थः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२०६ कृतान्तकृत्, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२०७ कृतान्तकः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२०८ कृतान्तः, ञकारश्चवर्गान्तिमः ।
२०९ कृतिः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२१० कृती, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।
२११ कृपा, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः। ऐमिति बिन्दुसहितो द्वादशस्वरोपि
२१२ कृशा, ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२१३ कृशानुः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

२१४ कृशाङ्गिनी, ऐकारो द्वादशस्वरः।

२१५ कृषा, एकार एकादशस्वरः ।

२१६ कृष्णबीजम्, क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२१७ कृष्णा, क्रीमिति ककाररकारदीर्घेकारबिन्दुयोगेन।

२१८ कृष्णः, थकारदकारौ तवर्गस्य द्वितीयतृतीयौ । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

२१९ केकराक्षी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

२२० केतुः, हुमिति हकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन । मूर्द्धन्यळकारः ।

२२१ केदारपीठः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

२२२ केदारः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

२२३ केनः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२२४ केलिनी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

२२५ केलिवल्लभः, औकारश्चतुर्दशस्वरः।

२२६ केवलः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

२२७ केशरी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

२२८ केशवः, ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः । ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

२२९ केशः, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः । थकारस्तवर्गद्वितीयः । पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

२३० कैटभारिः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२३१ कैरवी, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

२३२ **कैलासेशः**, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

२३३ **कैलासः**, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

२३४ **कोकः**, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।

२३५ **कोटरा**, ककारो द्वितीयवर्गाद्यः ।

२३६ **कोटराक्षी**. एकारैकारौ एकादशद्वादशस्वराविति ।

२३७ **कोटरी**, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

२३८ **कोटरः**, ह्रस्वदीर्घौ इकारेकारौ तृतीयचतुर्थस्वरौ ।

२३९ **कोपनिवारणः**, हकारो व्योमबीजम् ।

२४० **कोपः**, क्षकारो वर्णान्तिमः ।

२४१ **कोमलः**, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।

२४२ **कोलवक्त्रा**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

२४३ **कोलागिरिपीठनिवासिनी**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

२४४ **कोलागिरिः** ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

२४५ **कोशः**, मूर्द्धन्यषकारः ।

२४६ **कोष्ठपीशः**, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

२४७ **कौमारी**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः । चकारञकारौ तृतीयवर्गप्रथमान्त्यौ । डकारष्टवर्गतृतीयः ।

२४८ **कौमुदी**, दीर्घआकारो द्वितीयस्वरः ।

२४९ **कौलिनी,** औकारानुस्वारौ चतुर्दशपञ्चदशस्वरौ । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । क्ष्म्रीमिति वर्णान्तिमक्षकारमकाररकार-दीर्घेकारबिन्दुयोगेनेति ।

२५० **कौशिकी,** दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः ।

२५१ **कङ्कणम्,** गकारः कवर्गतृतीयः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

२५२ **कण्ठकः,** (:) अः विसर्गरूपषोडशस्वरः ।

२५३ **कण्ठोष्ठम्,** औकारश्चतुर्दशस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरोऽपि ।

२५४ **कण्ठः,** (:) अः विसर्गरूपषोडशस्वरः ।

२५५ **कन्दर्पः,** क्लीमिति ककारलकारदीर्घेकारबिन्दुयोगेन । ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।

२५६ **कन्दर्पास्त्रम्,** ऐंकारो बिन्दुसहितद्वादशस्वरः ।

२५७ **कन्दः,** लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

२५८ **कम्,** जकारश्चवर्गतृतीयः ।

२५९ **काम्पिनी,** क्लृमिति द्वितीयवर्गादिमनवमस्वरबिन्दुयोगेन ।

२६० **काङ्क्षा,** झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

२६१ **कान्ता,** (:) विसर्गः षोडशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । स्त्रीमिति बीजम्-दन्त्यसकारतकाररकारदीर्घेकारबिन्दुरूपम् ।

२६२ **कान्तिगुह्या,** ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

२६३ **कान्तिदा,** घकारस्तवर्गचतुर्थः ।

२६४ **कान्तिमान्**, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

२६५ **कान्तः**, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । खकारगकारौ कवर्गद्वितीयतृतीयौ ।

२६६ **कान्तिः**, आकारो द्वितीयस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । ह्रस्वदीर्घलृकारलृकारौ नवमदशमस्वरौ।ङकारः कवर्गान्तिमः । तालव्यशकारः । मूर्द्धन्यषकारः । हकारो व्योमबीजम् ।

२६७ **किङ्करीबीजम्**, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः । दीमिति तवर्गतृतीयदीर्घेकारबिन्दुसंयोगेन ।

२६८ **किङ्करः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

२६९ **किङ्किणी**, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः ।

२७० **किञ्जल्कः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

२७१ **किन्नरी**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

२७२ **किन्नरः**, नमः हृदयबीजम् ।

२७३ **कुञ्जरः**, पामिति षष्ठवर्गादिमदीर्घाकारबिन्दुसहितम् ।

२७४ **कुञ्जा**, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२७५ **कुण्डली**, गकारः कवर्गतृतीयः । दन्त्यसकारः । ह्रीमिति मायाबीजम् ।

२७६ **कुण्डलम्**, (:) विसर्गः षोडशस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । दन्त्यसकारः ।

२७७ **कुण्डिका**, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

२७८ **कुण्डोदरी**, दीर्घ**ऌ**कारोदशमस्वरः ।
२७९ **कुन्ती**, **क्री**मिति ककाररकारदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।
२८० **कुम्भः**, दीर्घ**ऌ**कारो दशमस्वरः । **प**कारः षष्ठवर्गादिमः ।
२८१ **कः**, **ए**कार एकादशस्वरः ।
२८२ **कुः**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । अन्तस्थलकारोऽपि ।
२८३ **क्रिया**, ह्रस्व**ऋ**कारःसप्तमस्वरः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
२८४ **क्रुद्धः**, **भ**कारः पवर्गचतुर्थः ।
२८५ **क्रूरतरः**, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२८६ **क्रूरेशः**, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२८७ **क्रोडपुच्छः**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
२८८ **क्रोधनायकः**, **क**कारो द्वितीयवर्गाद्यः ।
२८९ **क्रोधनः**, दीर्घ **ऊ**कारः षष्ठस्वरः । **क**कारो द्वितीयवर्गादिमः ।
२९० **क्रोधिनी**, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
२९१ **क्रोधीशः**, **क**कारो द्वितीयवर्गादिमः ।
२९२ **क्रोधः**, ह्रस्व**ऋ**कारःसप्तमस्वरः । (**:**) विसर्गः षोडशस्वरः ।
क्षकारो वर्णान्तिमः । हूंकारो हकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगः ।
क्रूंकारः ककाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगः ।
२९३ **क्लिन्ना**, ह्रस्व **उ**कारः पञ्चमस्वरः । **भ**कारः पवर्गचतुर्थः ।
२९४ **क्लीबवक्रः**, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
२९५ **क्लेदनम्**, **क्ली**मिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२९६ **क्लेदिनी**, बकारः पवर्गतृतीयः । ऌकारो नवमस्वरः ।
२९७ **क्लेशितः**, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
२९८ **क्वाणः**, झौमिति बीजं चवर्गचतुर्थान्तस्थद्वितीयचतुर्दशस्वर-बिन्दुयोगेनेति ।

इति ककारः ।

२९९ **खगा**, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
३०० **खगः**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
३०१ **खड्गकः**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
३०२ **खड्गबीजम्**, खमिति कवर्गद्वितीयबिन्दुयोगेन ।
३०३ **खड्गिनी**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
३०४ **खङ्गी**, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः । ङकारः कवर्गचतुर्थः ।
३०५ **खङ्गीशः**, वकारघकारावन्तस्थकवर्गचतुर्थौ ।
३०६ **खद्योतः**, हमिति हकाररेफबिन्दुयोगेन ।
३०७ **खनदा**, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
३०८ **खप्रबन्धकः**, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
३०९ **खरः**, षकारो मूर्द्धन्यः ।
३१० **खर्वः**, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
३११ **खलः** तालव्यशकारः ।
३१२ **खेचरी**, ह्रस्वः अकारः प्रथमस्वरः । ह्रस्वदीर्घोकारौ पञ्चमषष्ठ-

स्वरौ । दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । टकारठकारौ चतुर्थवर्गप्रथमद्वितीयौ ।

३१३ **खेचरीबीजम्**, ह्स्रख्फ्रेंहकारदन्त्यसकारखकारफकाररेफैणैकादशस्वरेण बिन्दुना च युक्तम् ।

३१४ **खेचरः**, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।

३१५ **खेरकः**, मूर्द्धन्यषकारः ।

३१६ **खञ्जनः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३१७ **खण्डनम्**, ळकारो मूर्द्धन्यः ।

३१८ **खम्**, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः । दीर्घलृकारो दशमस्वरः । आमिति दीर्घाकारबिन्दुयोगेन, पाशबीजम् । हकारोऽपि ।

३१९ **ख्यातबीजम्**, ख्यूंखकारान्तस्थयकाररेफदीर्घोकारबिन्दुसहितम्। इते खकारः ।

३२० **गगनरत्नम्**, ग्लूमिति बीजं गकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेनेति

३२१ **गगनाम्बरधारिणी**, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

३२२ **गगनम्**, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । हकारः ऊष्मान्तिमः । खकारः कवर्गद्वितीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

३२३ **गजकुम्भः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३२४ **गजगामिनी**, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।

३२५ **गजवक्त्रकः**, एकार एकादशस्वरः ।

३२६ **गजसाधनम्**, **क्रौ**मिति ककाररेफत्रयोदशस्वरबिन्दुसहितम् ।

३२७ **गजाननः**, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

३२८ **गजाङ्कुशः**, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

३२९ **गजेश्वरी**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३३० **गजेन्द्रः**, ककारखकारौ द्वितीयवर्गादिमद्वितीयौ ।

३३१ **गजः**, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः । **प्रा**मिति षष्ठवर्गादिमरेफद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

३३२ **गडवः**, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

३३३ **गणनाथः**, (:) विसर्गः षोडशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

३३४ **गणनायकः**, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।

३३५ **गणपतिबीजम्**, गमिति कवर्गतृतीयबिन्दुसहितम् ।

३३६ **गणपालकः**, ळकारो मूर्द्धन्यः ।

३३७ **गणराट्**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

३३८ **गणाधिपः** दीर्घलृकारो दशमस्वरः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३३९ **गणाध्यक्षः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३४० **गणाम्बा**, एकार एकादशस्वरः ।

३४१ **गणिकाबीजम्**, **स्त्री**मिति कवर्गद्वितीयरेफचतुर्थस्वरबिन्दुसहितम् ।

३४२ **गणेशः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३४३ **गणेश्वरी**, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

३४४ **गणेश्वरः**, गकारः कवर्गतृतीयः । क्षकारो वर्णान्तिमः ।

३४५ **गतः**, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । मूर्द्धन्यळकारः ।

३४६ **गतिः**, जकारश्चवर्गतृतीयः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

३४७ **गदिनी**, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३४८ **गदि**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

३४९ **गदीशः**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

३५० **गरुडः**, खकारः कवर्गद्वितीयः । क्षिमिति बीजं वर्णान्तिम-ह्रस्वेकारबिन्दुयोगेन ।

३५१ **गर्गः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३५२ **गर्जितम्**, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।

३५३ **गर्जिनी**, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

३५४ **गर्भशक्तिः**, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

३५५ **गलत**, चकारस्तृतीयवर्गाद्यः ।

३५६ **गलः**, दन्त्यसकारः ।

३५७ **गर्वविमोचनः**, मूर्द्धन्यषकारः ।

३५८ **गाथा**, गकारः कवर्गतृतीयः । लकारः अन्तस्थतृतीयः ।

३५९ **गाथागन्धर्वगः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३६० **गायकः**, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

३६१ **गायत्री**, ॐ इति प्रणवः ओकारस्त्रयोदशस्वरः । गकारः कव-र्गतृतीयः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३६२ **गायनः**, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

३६३ **गारुडी**, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।

३६४ **गिरिजा**, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

३६५ **गिरिजः**, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

३६६ **गिरिदर्शनः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३६७ **गिरिनायकः**, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

३६८ **गिरिः**, उकारः पञ्चमस्वरः । टकारश्चतुर्थवर्गाद्यः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

३६९ **गिरीश्वरी**, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः वह्निबीजम् ।

३७० **गिरीश्वरः**, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

३७१ **गीतम्**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३७२ **गीर्वाणः**, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

३७३ **गुणबीजकः**, ओमिति प्रणवः ।

३७४ **गुणभूतेज्यः**, ओमिति प्रणवः ।

३७५ **गुणाढ्या**, ओमिति प्रणवः ।

३७६ **गुरुबीजम्**, ह् स् क्ष् म् ल् व् र् य् ऊमिति व्यञ्जनहकारदन्त्यसकारान्तिमक्षकारमकारलकारवकाररकारान्तस्थयकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

३७७ **गुरुशक्तिबीजम्**, पूर्वगुरुबीजमेव **हस**योर्वैपरीत्येन ।

३७८ **गुरुः**, दीर्घआकारो द्वितीयस्वरः । खकारगकारौ कवर्गद्वितीयतृतीयौ । ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३७९ **गुल्फा**, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

३८० **गुहा**, ह्रीमिति मायाबीजं हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

३८१ **गुहाकृतिः**, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

३८२ **गुहः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३८३ **गुह्यकर्णः**, पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

३८४ **गुह्यकर्त्ता**, पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

३८५ **गुह्यनिद्रा**, दीर्घ ऊकारः षष्ठः स्वरः ।

३८६ **गुह्यवार्त्ता**, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

३८७ **गुह्यः**, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

३८८ **गृध्रखः**, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः ।

३८९ **गृध्रः**, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः ।

३९० **गोकर्णेशः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

३९१ **गोकर्णः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

३९२ **गोकुलेश्वरः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३९३ **गोचरः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३९४ **गोणी**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३९५ **गोत्रभित्**, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

३९६ **गोत्रा** थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

३९७ **गोधनः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३९८ **गोधरा**, गकारः कवर्गतृतीयः ।
३९९ **गोभूः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४०० **गोमुखी**, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।
४०१ **गोमुखम्**, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४०२ **गोविन्दः**, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
४०३ **गौतमः**, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४०४ **गोबीजम्**, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४०५ **गौरवम्**, ऌकारो नवमस्वरः ।
४०६ **गौरी**, गकारघकारौ कवर्गतृतीयचतुर्थौ ।
४०७ **गौरः**, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४०८ **गङ्गा**, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४०९ **गङ्गाबीजम्**, दीर्घऌकारो दशमस्वरः ।
४१० **गण्डनामा**, ह्रस्वऌकारो नवमस्वरः ।
४११ **गण्डः**, दीर्घऌकारो दशमस्वरः ।
४१२ **गन्धर्वः**, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।
४१३ **गन्धाकर्षिणी**, दीर्घऋकारोष्टमस्वरः ।
४१४ **गन्धः**, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः । शकारस्तालव्यः ।
४१५ **गीः**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

४१६ गौः, गकारः कवर्गतृतीयः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । दन्त्यसकारः ।
४१७ ग्रसिनी, ककारः द्वितीयवर्गादिमः ।
४१८ ग्रहाधीशः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
४१९ ग्रहः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
४२० ग्रामणी, पकारबकारौ षष्ठवर्गादिमतृतीयौ ।
४२१ ग्रासिनी, हमिति हकाररेफप्रथमस्वरबिन्दुयोगेन ।
४२२ ग्रासः, क्षकारोऽन्त्यवर्णः ।
४२३ ग्राहकः, थकारस्तवर्गद्वितीयः । ळौः मूर्द्धन्यळकारः ।
४२४ ग्राहः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
४२५ ग्रन्थिः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

इति गकारः ।

४२६ घटाटिः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
४२७ घटिकात्मिका, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
४२८ घटोदरः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४२९ घनगर्जिनी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
४३० घनहारः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४३१ घना, एकार एकादशस्वरः ।
४३२ घनः, घकारः कवर्गचतुर्थः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः । भमिति पवर्गचतुर्थपञ्चदशस्वरयोगेन ।
४३३ घर्घरध्वनिः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४३४ घर्मटी, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।
४३५ घस्मरा, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४३६ घुरा, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
४३७ घुर्घुरः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४३८ घूर्णकः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
४३९ घृणा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
४४० घोणा, प्रामिति षष्ठवर्गादिमरेफद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।
४४१ घोरतरः, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।
४४२ घोरदंष्ट्रः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४४३ घोरनायकः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४४४ घोरनिस्वना, घ्रीमिति कवर्गचतुर्थदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।
४४५ घोररूपा, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः ।
४४६ घोरा, दीर्घऋकारः षष्ठस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
ककारगकारौ द्वितीयवर्गादिमतृतीयौ । दन्त्यसकारः ।
४४७ घोरः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४४८ घोषा, चकारस्तृतीयवर्गादिमः
४४९ घण्टाटः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४५० घण्टाधारिणी, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४५१ घण्टाबीजम्, घ्रीमिति कवर्गचतुर्थरेफदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।
४५२ घण्टि, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

४५३ घण्टिका, ह्रस्वऋकारस्सप्तमस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः ।

४५४ घण्टिकः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

४५५ घण्टीः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४५६ घण्टेशः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

४५७ घ्राणी, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

इति घकारः ।

४५८ ङराट्, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

४५९ ङेनामा, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

इति ङकारः ।

इति श्रीवर्णबीजप्रकाशे कवर्गप्रकाशो द्वितीयः समाप्तः ॥ २ ॥

अथ चवर्गप्रकाशः ३.

१ चक्रबालुकः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२ चक्रिणी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

३ चक्रिबीजम्, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

४ चक्री, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

५ चक्रम्, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

६ चक्षुषः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

७ चक्षुः, वौषट् नेत्रबीजम् ।

८ चतुराननना, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

९ चतुराननः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
१० चतुर्दशी, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
११ चतुर्मात्रः, ॐ इति प्रणवः ।
१२ चतुर्मूर्तिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
१३ चतुष्कलः, हूमिति हकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
१४ चतुष्पादः ओमिति प्रणवः ।
१५ चतुस्तनुः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
१६ चतुस्तारा, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
१७ चत्वरा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१८ चपला, डकारश्चतुर्थवर्गतृतीयः ।
१९ चरणः, ळकारो मूर्द्धन्यः ।
२० चरमा, णकारष्टवर्गपञ्चमः । पकारः षष्ठवर्गादिमः ।
२१ चरित्रा, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२२ चरित्रिशी, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२३ चरः, एकारः एकादशस्वरः ।
२४ चरुः, घकारस्तवर्गचतुर्थः ।
२५ चर्म, एकारैकारावेकादशद्वादशस्वरौ । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२६ चर्मार्णम्, ऐकारो द्वादशस्वरः । स एव बिन्दुसहितो वाग्भवबीजम् ।
२७ चलनः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

२८ चलापकः, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

२९ चलः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

३० चवर्गगः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३१ चापबीजम्, धमिति तवर्गचतुर्थबिन्दुयोगेन ।

३२ चापिनी, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।

३३ चापः, ककारो द्वितीयवर्गप्रथमः ।

३४ चामी, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

३५ चामुण्डा, अकारः प्रथमस्वरः । एकार एकादशस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । चकारच्छकारौ तृतीयवर्गस्य प्रथमद्वितीयौ । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३६ चामुण्डाबीजम्, त्रीमिति चकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

३७ चारणः, ऐकारो द्वादशस्वरः । अयमेव बिन्दुसहितो वाग्भवमपि ।

३८ चारी, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

३९ चारु, दकारस्तवर्गतृतीयः । छ्रीमिति छकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४० चारुकम्, छ्रींबीजम्–चवर्गद्वितीयान्तस्थद्वितीयचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४१ चारुहासिनी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४२ चार्वङ्गी, ऐकारो द्वादशस्वरः । बिन्दुना सहितो वाग्भवमप्ययमेव ।छ्रीमिति बीजम्—छकाररकारदीर्घेकारबिन्दुयोगेन ।

४३ चालकः, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

४४ चालुबाधा, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

४५ चिच्छक्तिः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

४६ चित्तजन्मा, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । क्लीमिति बीजम्—ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४७ चित्ततर्जः, ऋकारः सप्तमस्वरः ।

४८ चित्तवासिनी, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

४९ चित्तविद्राविणी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

५० चित्ताकर्षिणी, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः ।

५१ चित्तेन्द्राणी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

५२ चित्रधारी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

५३ चित्रवसना, अकारः प्रथमस्वरः ।

५४ चित्रा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

५५ चित्रिणी, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।

५६ चूडा, वषट् ।

५७ चेटिका, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

५८ चेतनः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

५९ चेष्टा, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

६० चैतन्यम्, हकारो व्योमबीजम् ।

६१ चैलम्, ह्सौमिति व्यञ्जनहकारदन्त्यसकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन।
६२ चौरकः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
६३ चञ्चला, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
६४ चञ्चलाक्षी, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
६५ चञ्चलः, चकारककारौ तृतीयवर्गादिमचतुर्थौ ।
६६ चञ्चुः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः।
६७ चण्डवल्लभः, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।
६८ चण्डभैरवः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
६९ चण्डमुण्डधरः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
७० चण्डलः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
७१ चण्डवारुणः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः।
७२ चण्डविक्रमः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
७३ चण्डा, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः। गकारङ्कारौ कवर्गतृतीयपञ्चमौ।
७४ चण्डिका, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
(:) विसर्गः षोडशस्वरः । ठंठमिति ठकारयुगलं पञ्चदशस्वरसहितमिति ।
७५ चण्डिकेश्वरः, ऐकारो द्वादशस्वरो बिन्दुसहितोऽपि ।
७६ चण्डी, (:)विसर्गः षोडशस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । फकारः षष्ठवर्गद्वितीयः । वषट् शिखाबीजम् ।
७७ चण्डीशः, खकारः कवर्गद्वितीयः । तालव्यशकारः ।

७८ **चण्डोग्रा,** दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

७९ **चण्डः,** ह्रस्वदीर्घोकारौ पञ्चमषष्ठस्वरौ **औ**कारश्चतुर्दशस्वरः । **ख**कारः कवर्गद्वितीयः । **ञ**कारश्चवर्गपञ्चमः ।

८० **चन्दनः,** **घ**कारः कवर्गचतुर्थः **च**कारस्तृतीयवर्गादिमः । **छ**कारश्चवर्गद्वितीयः ।

८१ **चन्दिनी,** **न**कारस्तवर्गपञ्चमः ।

८२ **चन्द्रघण्टिका,** (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

८३ **चन्द्रपुरपीठः,** (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

८४ **चन्द्रपुरी,** (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

८५ **चन्द्रबीजम्, स्वौ**मिति **स्व**मपि-कुत्रचित् दन्त्यसकारान्तस्थवकारचतुर्दशस्वरबिन्दुना पूर्वमपरं दन्त्यसकारवकारह्रस्वाकारबिन्दुयोगेन ।

८६ **चन्द्रमण्डलम्,** **ठ**कारष्टवर्गद्वितीयः ।

८७ **चन्द्रमाः,** (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । **ङ**कारः कवर्गपञ्चमः । **च**कारस्तृतीयवर्गादिमः । **द्रा**मिति तवर्गतृतीयरकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

८८ **चन्द्ररुक्,** **त**कारः पञ्चमवर्गादिमः ।

८९ **चन्द्ररूपः,** **च**कारस्तृतीयवर्गादिमः ।

९० **चन्द्रवसनम्,** **ऐ**कारो द्वादशस्वरः ।

९१ **चन्द्रवेगः,** **च**कारस्तृतीयवर्गादिमः ।

९२ **चन्द्राद्याघः**, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

९३ **चन्द्रिका**, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः । थकारः पवर्गचतुर्थः ।

९४ **चन्द्रः**, ह्रस्वदीर्घेकारौ तृतीयचतुर्थस्वरौ । ऐकारो द्वादशस्वरः । (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । चकारछकारौ तृतीयवर्गादिमद्वितीयौ । लकारोऽन्तस्थतृतीयः । दन्त्यसकारः ऐङ्कारो बिन्दुसहितद्वादशस्वरः स एव वाग्भवसञ्ज्ञकः । द्रामिति तवर्गतृतीयरकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन । ग्लौमिति गकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

९५ **चान्द्री**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

९६ **चिन्ता**, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

९७ **चिन्तामणिबीजम्**, र्क्ष्म्र्य्आमिति रकारान्त्यक्षकारमकाररकारान्तस्थयकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

इति चकारः ।

९८ **छटाटोपः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

९९ **छत्रम्**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

१०० **छर्दिनी**, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

१०१ **छविः**, हकारो व्योमबीजम् ।

१०२ **छागलण्डः**, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

१०३ **छाया**, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

१०४. **छायाच्छत्रम्**, क्षकारोऽन्तिमवर्णः।

१०५ छिदा, भकारः पवर्गचतुर्थः ।
१०६ छेदनम्, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
१०७ छिन्नमस्ता, त्रीमिति तकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
१०८ छिन्ना, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

इति छकारः ।

१०९ जगत्, नकारस्तवर्गपञ्चमः । नमः हृदयबीजमपि ।
११० जगती, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१११ जगत्कर्ता, ह्रीमिति हकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन मायाबीजमिति।
११२ जगद्धात्री, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
ठकारष्टवर्गद्वितीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।
११३ जगद्बीजम्, ह्रस्वऌकारो नवमस्वरः । दन्त्यसकारः ।
११४ जगद्भावी, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
११५ जगद्योनिः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
११६ जगद्रावी, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
११७ जगन्मयी, ह्रस्वऌकारो नवमस्वरः ।
११८ जगन्माता, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
११९ जटा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१२० जटालः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१२१ जटिनी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
१२२ जटिलः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१२३ जटी, तकारः पञ्चमवर्गादिमः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

१२४ जटेशः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१२५ जठरसंस्थितः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

१२६ जठरम्, मकारः पवर्गपञ्चमः । मूर्द्धन्यषकारः ।

१२७ जनाधिपः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

१२८ जनार्दनः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

१२९ जनेश्वरः, उकारः पञ्चमस्वरः ।

१३० जनः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१३१ जपजः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

१३२ जपादिः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

१३३ जयत्रः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

१३४ जयदा, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१३५ जयप्रदा, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः ।

१३६ जयश्रीः, औकारश्चतुर्दशस्वरः । श्रोमिति तालव्यशकाररकार-त्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१३७ जया, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः । ह्रस्वऌकारो नवमस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । जकारश्चवर्गतृतीयः । झकारश्चवर्गचतुर्थः। यकारोऽन्तस्थादिमः ।

१३८ जयाननः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

१३९ जयावहा, जकारश्चवर्गतृतीयः

१४० जयावहः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

१४१ जयिनी, गकारः कवर्गतृतीयः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । पकारः षष्ठवर्गादिमः। ह्म्ल्व्यूमिति हकारदन्त्यसकारान्तस्थलकारान्तस्थवकारान्तस्थयकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

१४२ जयन्ती, जकारश्चवर्गतृतीयः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१४३ जयन्तीपुरम, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१४४ जयन्तः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

१४५ जयः, जकारश्चवर्गतृतीयः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।

१४६ जरा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

१४७ जराद्, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

१४८ जरायुरूपिणी (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

१४९ जराहरा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

१५० जलस्थितिः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

१५१ जलात्मा, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१५२ जलेश्वरः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

१५३ जलम्, ऋकारः सप्तमस्वरः । कारो द्वितीयवर्गादिमः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः । दन्त्यसकारः ।

१५४ जवनः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

१५५ जागरलः, ऌकारो नवमस्वरः ।

१५६ जाठराग्निः, मूर्द्धन्यषकारः ।

१५७ जाठरः, ळकारमूर्द्धन्यः ।
१५८ जातकः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
१५९ जातिः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१६० जानुशक्तिः, एकार एकादशस्वरः ।
१६१ जानः, एकार एकादशस्वरः ।
१६२ जानुः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१६३ जापः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१६४ जाया, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१६५ जालन्धरपदाधिपः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
१६६ जालन्धरी, ठमिति टवर्गद्वितीयपञ्चदशस्वरयोगेन ।
१६७ जितेन्द्रियः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
१६८ जिनबीजम्, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
१६९ जिष्णुः, ह्रस्वदीर्घाविकारेकारौ तृतीयचतुर्थस्वरौ ।
१७० जिह्वा, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । श्रीमिति व्यञ्जनककाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
१७१ जीमूतः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः । वमित्यन्तस्थचतुर्थबिन्दुयोगेन ।
१७२ जविनम्, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
१७३ जीवप्राणौ, ह्सौमिति दन्त्यसकारहकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन।
१७४ जीवात्मा, ळकारो मूर्द्धन्यः ।
१७५ जीवः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । दन्त्यसकारः । हकारो व्योमबीजम्।

१७६ जेता, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१७७ जैत्री, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।
१७८ जङ्घकः, एकार एकादशस्वरः ।
१७९ जङ्घजः, एकार एकादशस्वरः ।
१८० जङ्घा, एकार एकादशस्वरः । पकारः षष्ठवर्गादिमः ।
१८१ जङ्घिनी, भकारः पवर्गचतुर्थः ।
१८२ जम्भलः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
१८३ जृम्भिणी, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः । दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
१८४ ज्ञनः, एकार एकादशस्वरः ।
१८५ ज्ञाता, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१८६ ज्ञानदा, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
१८७ ज्ञानदः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
१८८ ज्ञानपुस्तकधारिणी, ह्रस्व ऋकारः सप्तमस्वरः ।
१८९ ज्ञानशक्तिः, एकार एकादशस्वरः ।
१९० ज्ञानामृतम्, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१९१ ज्ञानी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।
१९२ ज्ञानम्, औकारश्चतुर्दशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।
१९३ ज्या, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
१९४ ज्येष्ठा, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः । धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

१९५ ज्योतीरूपः, ओमिति प्रणवः ।

१९६ ज्योतीः, हौमिति व्यञ्जनहकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
त्रौमिति व्यञ्जनतकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१९७ ज्योत्स्ना, लृकारो नवमस्वरः । एकार एकादशस्वरः ।

१९८ ज्वलनाक्षरम्, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१९९ ज्वलीनी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

२०० ज्वाला, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

२०१ ज्वालामाला, ह्रस्व इकारस्तृतीयस्वरः ।

२०२ ज्वालामालिनी, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

२०३ ज्वालामाली, अकारः प्रथमस्वरः ।

२०४ ज्वालामुखी, ह्रस्व इकारस्तृतीयः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

२०५ ज्वालामुखः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

२०६ ज्वालास्या, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

२०७ ज्वालिनी, अकारः प्रथमस्वरः । ऋकारः सप्तमस्वरः । ओकारौ-
कारौ त्रयोदशचतुर्दशस्वरौ । छकारश्चवर्गद्वितीयः । बकारः
पवर्गतृतीयः ।

२०८ ज्वाली, रकारोन्तस्थद्वितीयः ।
इति जकारः ।

२०९ झषध्वजः, क्लीमिति व्यञ्जनककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन

२१० झषः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

२११ झंकारिणी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
२१२ झंकारी, घकारः कवर्गचतुर्थः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
२१३ झण्टी, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । दन्त्यसकारः ।
२१४ झण्टीशफा, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
२१५ झिण्टीशः, एकार एकादशस्वरः । तालव्यशकारोऽपि ।

इति झकारः ।

ञकारादि नाम नास्ति ॥

इति श्रीवर्णबीजप्रकाशे चवर्गप्रकाशस्तृतीयः ॥ ३ ॥

अथ टवर्गप्रकाशः ४ ॥

१ टादिः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
२ टंकहस्ता, टकारश्चतुर्थवर्गप्रथमः ।
३ टंकारी, टकारष्टवर्गद्वितीयः ।
४ टंकारः, टकारश्चतुर्थवर्गाद्यः ।

इति टकारः ।

५ ठद्वयम्, स्वाहा अग्निप्रिया ।
६ ठंकारिणी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
७ ठान्तः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

इति ठकारः ।

८ डकारिणी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
९ डमरुः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१० डाकिनी, ओकारौकारौ त्रयोदशचतुर्दशस्वरौ । (:) बिन्दुः पञ्चदशस्वरः । डकारष्टवर्गतृतीयः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।

११ डाकिनीप्रियः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

१२ डामरी, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

१३ डामरः, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

१४ डिम्भः, हामिति हकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

इति डकारः ।

१५ ढकारिणी, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

१६ ढक्का, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

१७ ढलः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

इति ढकारः ॥

णकारादि नाम नास्ति ॥

इति श्रीवर्णबीजप्रकाशे टवर्गप्रकाशश्चतुर्थः ॥ ४ ॥

अथ तवर्गप्रकाशः ५.

१ तक्षकः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

२ तक्षः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३ तटम्, हूमिति हकारषष्टस्वरबिन्दुयोगेन ।

४ तडित्, षकारो मूर्द्धन्यः ।

५ तड्डिभः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

६ तडिल्लता, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

७ तनुक्रान्तः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

८ तपनः, ऋकारः सप्तमस्वरः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

९ तमिस्रा, ङकारः कवर्गपञ्चमः । मकारश्चवर्गचतुर्थः ।

१० तमी, पञ्चमवर्गादिमस्तकारः ।

११ तमोबीजम्, तकारः पञ्चमवर्गादिमः । लमित्यन्तस्थतृतीयपञ्च-
दशस्वरयोगेन ।

१२ तमः, नकारस्तवर्गपञ्चमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१३ तरलः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१४ तरशक्तिः, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

१५ तरङ्गः, बकारः पवर्गतृतीयः । ङमिति षष्ठवर्गादिमान्तस्थतृतीय-
षष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६ तारिः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

१७ तर्जनी, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

१८ तलम्, फडित्यस्त्रमन्त्रः ।

१९ तस्करः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

२० तापिनी, खकारः कवर्गद्वितीयः । बकारभकारौ पवर्गतृतीय-
चतुर्थाविति ।

२१ तामसी, आकार औकारौ द्वितीयचतुर्दशस्वरौ । चकारस्तृ-
तीयवर्गादिमः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

२२ तामालिनी, दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।

२३ **तारका,** त्रौमिति तकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

२४ **तारकः,** ओमिति प्रणवः । ओकारश्चतुर्दशस्वरः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः । क्षकारोन्तिमवर्णः ।

२५ **तारा,** टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । त्रौमिति तकाररकारौकारबिन्दुयोगेन । त्रयोदशस्वरबिन्दुसहितोऽपि ।

२६ **ताराधिपः,** द्रामिति दकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

२७ **ताराधीशः,** ठमिति टवर्गद्वितीयबिन्दुयोगेन ।

२८ **तारिणी,** हमिति व्योमबीजम् ।

१९ **तारः,** ओमिति प्रणवोऽकारोकारमकारयोगेन । दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

३० **तालजङ्घा,** दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।

३१ **तालः,** घकारः कवर्गचतुर्थः ।

३२ **तिथीशः,** दीर्घ ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

३३ **तिमिरघ्नी,** दीर्घ ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

३४ **तिमिरम्,** लकारोऽन्तस्थतृतीयः स एव पञ्चदशस्वरयुक्तोऽपि ।

३५ **तिरस्विनी,** अकारः प्रथमस्वरः ।

३६ **तिरः,** ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

३७ **तीक्ष्णपयोधरः,** ठं ठः इति टवर्गद्वितीययुगलम्, तत्र प्रथमो बिन्दुसहितो द्वितीयः सविसर्गः पञ्चदशषोडशस्वरयुक्तठकारस्य तीक्ष्णपयोधरेति नाम ।

३८ **तीक्ष्णा,** पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

३९ **तीरम्,** हूमिति व्यञ्जनहकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

४० **तीव्रज्ञाना,** ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

४१ **तीव्रा,** ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

४२ **तीव्रः,** तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

४३ **तुरगः,** फडित्यस्त्रबीजम् ।

४४ **तुरीयम्,** (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

४५ **तुर्यबाणः,** व्लूमित्यन्तस्थवकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

४६ **तुर्यः,** धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

४७ **तुला,** इकारस्तृतीयस्वरः । **क**कारो द्वितीयवर्गादिमः ।

४८ **तुष्टिः,** इकारईकारस्तृतीयचतुर्थस्वरौ । अनुस्वारविसर्गौ पञ्चदश षोडशस्वरौ । ङकारः कवर्गपञ्चमः । छकारश्चवर्गद्वितीयः

४९ **तृट्,** खकारः कवर्गद्वितीयः ।

५० **तृतीयकः,** बकारः पवर्गतृतीयः ।

५१ **तृतीयलोचनः,** चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

५२ **तृतीया,** इकारस्तृतीयस्वरः । **लृ**कारो नवमस्वरः

५३ **तृतीयः,** लकारोन्तस्थतृतीयः ।

५४ **तेजोवती,** गकारः कवर्गतृतीयः ।

५५ **तेजः,** खकारः कवर्गद्वितीयः ।

५६ तैजसः, औकारश्चतुर्दशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । रमिति वह्निबीजम् ॥ वकारोन्तस्थचतुर्थः ।

५७ तोतला, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

५८ तोतलाबीजम्, भमिति तकाररकारपञ्चदशस्वरयोगेन ।

५९ तोमरः, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।

६० तोमा, ओमिति प्रणवः ।

६१ तोयम्, दकारधकारौ तवर्गतृतीयचतुर्थौ । वकारोन्तस्थचतुर्थः

६२ तन्द्री, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

६३ ताण्डवम्, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

६४ तुण्डाक्षरः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

६५ तुम्बुरुबीजम्, क्ष्मूर्य्ऊमिति व्यञ्जनरूपक्षकारमकाररकारान्तस्थयकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन पञ्चवर्णात्मकः ।

६६ तुम्बुरुशैवबीजम्, क्ष्मूर्य्रम् इत्यन्तिमक्षकारमकारान्तस्थयकाररकारपञ्चदशस्वरयोगेन चतुर्वर्णात्मकः ।

६७ तुम्बुरुः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।

६८ त्रपा, ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

६९ त्राणात्मा, अकारश्चवर्गपञ्चमः ।

७० त्रासः, ओमिति प्रणवः । डकारष्टवर्गतृतीयः ।

७१ त्रिकूटः, ओमिति प्रणवः । दीर्घऌकारो दशमस्वरः ।

७२ त्रिकोणः, एकार एकादशस्वरः ।

७३ त्रिकण्टकीबीजम्, खोमिति कवर्गद्वितीयत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।
७४ त्रिकः, ओमिति प्रणवः ।
७५ त्रिगुणाकारः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
७६ त्रिगुणात्मा, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।
७७ त्रिगुणः, ओमिति प्रणवः ।
७८ त्रिगः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
७९ त्रिजटः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
८० त्रितत्त्वम्, ओमिति प्रणवः ।
८१ त्रिदशालयः, अन्तिमक्षकारः ।
८२ त्रिदिवः, अन्तिमक्षकारः ।
८३ त्रिदृक्, धकारः कवर्गचतुर्थः ।
८४ त्रिदैवतः, ओमिति प्रणवः ।
८५ त्रिधातुः, तालव्यशकारः ।
८६ त्रिनेत्रः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
८७ त्रिपदा, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।
८८ त्रिपुटा, एकार एकादशस्वरः ।
८९ त्रिपुरमालिनी, ठ्लूमित्यन्तस्थवकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन
९० त्रिपुरसिद्धा, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।
९१ त्रिपुरसुन्दरी, इकारेकारौ ह्रस्वदीर्घौ तृतीयचतुर्थस्वरौ । रकारो-
वन्हिबीजम् ।

९२ **त्रिपुरा,** ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः। ऐकारो द्वादशस्वरः। अकारश्च-वर्गपञ्चमः।

९३ **त्रिपुरेशी,** दीर्घऊकारः षष्ठस्वरः।

९४ **त्रिपुरेश्वरी,** दीर्घआकारो द्वितीयस्वरः।

९५ **त्रिपुरघ्नी,** ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः।

९६ **त्रिपुरान्तकः,** घकारः कवर्गचतुर्थः।

९७ **त्रिपुराम्बा,** दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः।

९८ **त्रिपुरः,** अकारः प्रथमस्वरः। उकारः पञ्चमस्वरः। णकारष्टव-र्गपञ्चमः

९९ **त्रिबिन्दुः,** छकारश्चवर्गद्वितीयः।

१०० **त्रिमातृका,** ओकारस्त्रयोदशस्वरः।

१०१ **त्रिमात्रा,** दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः। दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः।

१०२ **त्रिमात्रः,** ओमिति प्रणवः।

१०३ **त्रिमूर्त्तिः,** दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः। क्लीमिति ककारलकार-चतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन।

१०४ **त्रियात्रकः,** मूर्धन्यषकारः।

१०५ **त्रिरेखः,** णकारष्टवर्गपञ्चमः।

१०६ **त्रिरण्डा,** मकारः पवर्गपञ्चमः।

१०७ **त्रिलोकीवशकारकः,** खकारः कवर्गद्वितीयः।

१०८ **त्रिलोका,** दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः।

१०९ त्रिलोचनप्रियः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।
११० त्रिलोचना, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
१११ त्रिलोचनः, गकारः कवर्गतृतीयः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः
११२ त्रिवक्रः, डकारष्टवर्गतृतीयः ।
११३ त्रिवर्णा, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
११४ त्रिवर्णिका, ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः ।
११५ त्रिवलिप्रियः, बकारः पवर्गतृतीयः
११६ त्रिविक्रमः, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः । एकार एकादशस्वरः ।
११७ त्रिशिखः, ॐ इति प्रणवः ।
११८ त्रिशूली, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
११९ त्रिस्रोताः, एकार एकादशस्वरः ।
१२० त्रैपुरकामबीजम्, ह्स्क्ल्रईमिति व्यञ्जनहकारदन्त्यसकार-ककारलकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन षड्वर्णात्मकम् ।
१२१ त्रैपुरवाग्भवम्, ह्स्क्ल्रऐमित्यूष्मान्तहकारदन्त्यसकारद्वितीयवर्गादिमककाराऽन्तस्थलकाररकारद्वादशस्वरबिन्दुयोगेनषड्वर्णात्मकम् ।
१२२ त्रैपुरशक्तिबीजम्, ह्स्क्ल्रऔमितित्यूष्मचतुर्थहकारदन्त्यसकारककारलकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन षड्वर्णात्मकम् ।
१२३ त्रैलोक्यग्रसनात्मकः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
१२४ त्रैलोक्यमोहनः, क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन

१२५ त्रैलोक्यविजया, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
१२६ त्रैलोक्यविद्या, घकारः कवर्गचतुर्थः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
१२७ त्रैलोक्यहर्त्ता, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
१२८ त्र्यक्षरः, ॐइति प्रणवः ।
१२९ त्र्यक्षः, ॐइति प्रणवः ।
१३० त्र्यर्णः, ॐइति प्रणवः ।
१३१ त्रैगुण्यः, ॐइति प्रणवः ।
१३२ त्र्यङ्कः, ॐइति प्रणवः ।
१३३ त्र्यम्बकः, ॐइति प्रणवः ।
१३४ त्वक्, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
१३५ त्वरा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१३६ त्वरिता, ऐकारो द्वादशस्वरः । दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।
१३७ त्वष्टा, ह्रस्वदीर्घेकारेकारौ तृतीयचतुर्थस्वरौ ।
(०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
। इति तकारः ॥

थादिनाम्नामभावः ॥

१३८ दक्षकटिः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१३९ दक्षकर्णः, उकारः पञ्चमस्वरः ।
१४० दक्षकारः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
१४१ दक्षकूर्परः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१४२ दक्षगतः, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः ।
१४३ दक्षगुल्फः, डकारष्टवर्गतृतीयः । धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
१४४ दक्षगण्डः, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः ।
१४५ दक्षजानुः, एकार एकादशस्वरः ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
१४६ दक्षजङ्घा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । डकारष्टवर्गतृतीयः ।
१४७ दक्षदारणः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
१४८ दक्षनादः, ह्मिति व्योमबीजम् ।
१४९ दक्षनासाधिपः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
१५० दक्षनासः, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।
१५१ दक्षनेत्रः, इकारस्तृतीयस्वरः ।
१५२ दक्षपदग्रगः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
१५३ दक्षपादादिः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१५४ दक्षपादाङ्गुलः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१५५ दक्षपादाङ्गुलिः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
१५६ दक्षपादः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः । णकारष्टवर्गपञ्चमः । दकार-
स्तवर्गतृतीयः । दन्त्यसकारः ।
१५७ दक्षपार्श्वः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
१५८ दक्षबाहुमूलः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
१५९ दक्षबाहुः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
६० क्षस्कन्धः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

१६१ दक्षास्फिक्, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१६२ दक्षहस्तः, तालव्यशकारः ।
१६३ दक्षहृत्, शकारस्तालव्यः ।
१६४ दक्षा, एकार एकादशस्वरः ।
१६५ दक्षास्यः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१६६ दक्षिणाकाली, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
१६७ दक्षिणी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
१६८ दक्षिणोखः, झकारश्चवर्गचतुर्थः
१६९ दक्षिणाङ्गुलिमूलगः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
१७० दक्षिणांशगः, रमिति वह्निबीजम् ।
१७१ दक्षिणः, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।
१७२ दक्षाङ्गुल्यग्रः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
१७३ दनुजप्रसूः, दीर्घऌकारो दशमस्वरः ।
१७४ दनुजातीशः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
१७५ दमा, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
१७६ दया, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः । जकारश्चवर्गतृतीयः । दकार-स्तवर्गतृतीयः ।
१७७ दर्दुरः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
१७८ दर्शकः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
१७९ दर्शनम्, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । घकारस्तवर्गचतुर्थः ।

१८० दशमी, दीर्घॠकारो दशमस्वरः ।

१८१ दहनः, नकारस्तवर्गपञ्चमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयो वह्निबीजम् ।

१८२ दाक्षायणी, ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।

१८३ दाता, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

१८४ दात्री, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

१८५ दानवेज्यः, व्रोमिति वकाररकारत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१८६ दानम्, णकारष्टवर्गपञ्चमः । दकारस्तवर्गतृतीयः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयो वह्निबीजम् ।

१८७ दामोदरः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।(:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

१८८ दारकः, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

१८९ दारुणा, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१९० दावः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

१९१ दाहः, रकारोऽन्तस्थचतुर्थो वह्निबीजम् ।

१९२ दिक्, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

१९३ दिगम्बरा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः ।

१९४ दिगम्बरः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१९५ दितिः, ङकारः कवर्गपञ्चमः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१९६ दिनरूपा, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१९७ दिवाकरः, एकार एकादशस्वरः । थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

१९८ दिवानाथः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
१९९ दीनदः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
२०० दीनः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२०१ दीपिका, ह्रस्वदीर्घावुकारोकारौ पञ्चमषष्ठस्वरौ । ऋकारः सप्तमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः ।
२०२ दीपः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
२०३ दीप्ता, रमिति वह्निबीजम् ।
२०४ दीप्तः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
२०५ दीप्तिः, ह्रस्वऌकारो नवमस्वरः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।
२०६ दीर्घधोरणा, ह्रस्वदीर्घावुकारोकारौ पञ्चमषष्ठस्वरौ ।
२०७ दीर्घच्छाया, आकारो द्वितीयस्वरः ।
२०८ दीर्घजिह्वा, ह्रस्वऌकारो नवमस्वरः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
२०९ दीर्घजङ्घा, घकारस्तवर्गचतुर्थः ।
२१० दीर्घद्रोणा, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
२११ दीर्घनासावती, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२१२ दीर्घप्रणवः, औमिति चतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
२१३ दीर्घबाहुकः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२१४ दीर्घबाहुः, छकारझकारौ चवर्गद्वितीयचतुर्थौ ।
२१५ दीर्घमुखी, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।
२१६ दीर्घवक्त्रा, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

२१७ दीर्घवाहा, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२१८ दीर्घसूः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।
२१९ दीर्घा, नकारस्तवर्गपञ्चमः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२२० दीर्घायुः, झकारश्चवर्गचतुर्थः । दीर्घ ऊकारः षष्ठस्वरः ।
२२१ दीर्घेशः, दीर्घऊकारः षष्ठस्वरः । ।
२२२ दीर्घः, आकारो द्वितीयस्वरः (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः
२२३ दुर्गनिवासिनी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२२४ दुर्गा, अकारः प्रथमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । खकारघकारौ कवर्गद्वितीयचतुर्थवर्णौ दकारस्तवर्गतृतीयः । दन्त्यसकारः । ह्मिति व्योमबीजम् ।
२२५ दुर्गाबीजम्, दुःदुमिति आद्यस्तवर्गतृतीयपञ्चमस्वरविसर्गयोगेन । द्वितीयस्तवर्गतृतीयपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
२२६ दुर्गः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
२२७ दुर्दिनी, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
२२८ दुर्द्धरा, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।
२२९ दुर्भगा, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
२३० दुर्मुखः, झकारञकारौ चवर्गचतुर्थपञ्चमवर्णौ ।
२३१ दुली, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
२३२ दृढः, ळकारो मूर्द्धन्यः

२३३ दृश्यकेतुः, मूर्द्धन्यषकारः ।
२३४ देवतरुः, दीर्घऊकारः षष्ठस्वरः ।
२३५ देवभक्षः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२३६ देवमाता, ऋकारः सप्तमस्वरः ।
२३७ देवयोनिः, ऌकारो नवमस्वरः ।
२३८ देवी, दीर्घॠकारोऽष्टमस्वरः । फकारः पवर्गद्वितीयः । ह्रींकारो व्योमबीजम् ।
२३९ देवीकोटः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२४० देवीपीठाधिपः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२४१ देवीप्रणवः, ह्रीमिति हकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२४२ देवीबीजम्, दन्त्यसकारः ।
२४३ देवः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
२४४ देशः, मूर्द्धन्यषकारः ।
२४५ दैत्यमाता, दीर्घॠकारोऽष्टमस्वरः ।
२४६ दैत्यामात्यः, ब्रींमिति बकाररकारत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।
२४७ दैवज्ञः, दीर्घॠकारोऽष्टमस्वरः ।
२४८ दोग्ध्री, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।
२४९ दण्डनः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२५० दण्डिनी, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२५१ दण्डी,(०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
२५२ दण्डीशः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
२५३ दण्डः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२५४ दण्डचः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२५५ दन्तनामा, ओंकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२५६ दन्तिका, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
२५७ दन्तिशीर्षविभेदनः, क्रोमिति ककाररकारत्रयोदशस्वरबिन्दु-
योगेनाङ्कुशबीजम् ।
२५८ दन्तुरः, दकारस्तवर्गतृतीयः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
२५९ दन्तान्तः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
२६० दन्तः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२६१ दंष्ट्रिका, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
२६२ दंष्ट्रिणी, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
२६३ दान्तः, धकारः कवर्गचतुर्थः । धकारस्तवर्गचतुर्थः
२६४ दाम्भिकः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
२६५ दुःखप्रवर्त्तकः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२६६ दुःखसञ्चकः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
२६७ दुःखापहारी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२६८ द्युतिः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । क्षकारो वर्णान्तिमः । क्लीमिति
ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२६९ द्युभङ्गी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
२७० द्यौः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
२७१ द्रावणबाणः, क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन-
कामबीजम् ।
२७२ द्राविणी, ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः ।
झकारञकारौ चवर्गचतुर्थपञ्चमवर्णौ । णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२७३ द्रुमः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
२७४ द्लृद्लू, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
२७५ द्वयम्, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
२७६ द्वादशी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
२७७ द्विट्स्तम्भनः, मूर्द्धन्यळकारः ।
२७८ द्विजा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
२७९ द्विजात्मा, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
२८० द्विजिह्वा, डकारष्टवर्गतृतीयः ।
२८१ द्विजिह्वः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
२८२ द्विजः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः ।
२८३ द्विठः, स्वाहा
२८४ द्वितीया, दीर्घआकारो द्वितीयस्वरः ।
२८५ द्वितीयः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

२८६ द्विदन्तः, ह्रस्वदीर्घलृकारौ नवमदशमस्वरौ ।
२८७ द्विनदा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
२८८ द्विनेत्री, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
२८९ द्विपा, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।
२९० द्विपेज्यः, क्रोमिति ककाररेफत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन।
२९१ द्विषः, प्रामिति बीजं पकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।
२९२ द्विभुजा, दीर्घऊकारः षष्ठस्वरः ।
२९३ द्विमात्रा, ह्रस्वऋकारः सप्तमस्वरः ।
२९४ द्विमुखः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
२९५ द्विरेफः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
२९६ द्विरण्डेशः, नकारस्तवर्गपञ्चमः । बकारभकारौ पवर्गतृतीयचतुर्थवर्णौ ।
२९७ द्विरण्डः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।
२९८ द्विशीर्षकः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
२९९ द्विस्वः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३०० द्विपरूपा, आकारो द्वितीयस्वरः ।
३०१ द्वन्द्वः, हकारो व्योमबीजम् ।

इति दकारः

३०२ धनदा, गकारः कवर्गतृतीयः ।
३०३ धनदः ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३०४ धनसञ्चयः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
३०५ धनिष्ठा, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
३०६ धनी, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
३०७ धनुर्धरा, पकारः पष्ठवर्गादिमः ।
३०८ धनेशः, अकार आदिमस्वरः । धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
३०९ धनेश्वरी, दीर्घऌकारो दशमस्वरः ।
३१० धनम्, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । धकारस्तवर्गचतुर्थः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
३११ धनुः, ॐ इति प्रणवः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
३१२ धन्या, ह्रस्वऌकारो नवमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः ।
३१३ धरणी, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
३१४ धरणीशः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
३१५ धरा, ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः । जकारश्चवर्गतृतीयः । दकारधकारौतवर्गतृतीयचतुर्थवर्णौ । लकारवकारावन्तस्थतृतीयचतुर्थवर्णौ । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
३१६ धरारुहः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
३१७ धर्मकृत्, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
३१८ धर्मगृहः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३१९ धर्मदः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३२० धर्मप्लवङ्गमः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

३२१ धर्मः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३२२ धातकी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
३२३ धातरी, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
३२४ धाता, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । दकारधकारौ तवर्गतृती चतुर्थौ ।
३२५ धातुकर्त्तरी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
३२६ धात्री, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३२७ धानः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
३२८ धाम, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
३२९ धामिनी, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
३३० धारणा, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
३३१ धारणशक्तिः, एकार एकादशस्वरः ।
३३२ धारिणी, टकारणकारौ चतुर्थवर्गादिमपञ्चमौ
३३३ धीबीजम्, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
३३४ धीमती, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
३३५ धीरा, एकार एकादशस्वरः ।
३३६ धीरः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
३३७ धूमनेत्रा, आकारो द्वितीयस्वरः
३३८ धूमरः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
३३९ धूमा, एकार एकादशस्वरः ।

३४० धूमावती, आकारो द्वितीयस्वरः । धूमिति धकारषष्ठस्वरबिन्दु-
योगेन । कृहल्एहीमिति ककारहकारलकारएकारमायाबी-
जयोगेन ।

३४१ धूम्रध्वजः, दन्त्यसकारः ।

३४२ धूम्रभैरवी, ईकारश्चतुर्थस्वरः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

३४३ धूम्रा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । जकार-
श्चवर्गतृतीयः । बकारः पवर्गतृतीयः ।

३४४ धूम्रार्चिः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३४५ धूम्रः, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३४६ धृतपीठकः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

३४७ धृतः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३४८ धृतिः, इकारस्तृतीयस्वरः । ह्रस्वदीर्घोकारौ पञ्चमषष्ठस्वरौ ।
ऋकारः सप्तमस्वरः ।

३४९ धेनुः, गकारः कवर्गतृतीयः ।

३५० धैर्याकर्षिणी, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

३५१ धूः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

३५२ ध्रुवः, ॐ इति प्रणवः ।

३५३ ध्रौव्यम्, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

३५४ ध्वजी, सकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

३५५ ध्वनिः, टकारडकारौ चतुर्थवर्गादिमतृतीयौ । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

३५६ ध्वाङ्क्षः, प्रीमिति षष्ठवर्गादिमपकारान्तस्थद्वितीयरकारचतुर्थ-स्वरबिन्दुयोगेन ।

३५७ ध्वान्तम्, लकारोऽन्तस्थतृतीयः स एव बिन्दुसहितोऽपीति । इति धकारः ।

३५८ नकुलीशः, हमित्याकाशबीजम् ।

३५९ नक्तम्, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

३६० नक्षत्रम्, भकारः पवर्गचतुर्थः । त्रौमिति तकाररकारचतुर्दश-स्वरबिन्दुयोगेन ।

३६१ नखराधिपः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३६२ नगात्मा, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३६३ नगोत्तमः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३६४ नटनम्, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

३६५ नटी, स्त्रीमिति व्यञ्जनखकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

३६६ नटः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । हूमिति हकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन।

३६७ नदी, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

३६८ नदीनः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

३६९ नभोबीजम्, खकारः कवर्गद्वितीयः । हमिति व्योमबीजम् ।

३७० नभः, भकारमकारौ पवर्गचतुर्थपञ्चमौ हमिति व्योमबीजम् ।

३७१ नयवान्, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

३७२ नरकान्तकृत्, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३७३ **नरभैरवः**, दीर्घऊकारः षष्ठस्वरः ।

३७४ **नरुहः**, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

३७५ **नरेश्वरप्रियः**, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

३७६ **नरेश्वरः**, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

३७७ **नरः**, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः । थकारस्तवर्गद्वितीयः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

३७८ **नर्तकी**, स्त्रीमिति खकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

३७९ **नर्तकः**, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः । दन्त्यसकारः ।

३८० **नलिनी**, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । ळकारोमूर्द्धन्यः ।

३८१ **नलः**, गकारः कवर्गतृतीयः । थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

३८२ **नवदुर्गा**, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

३८३ **नवमी**, ह्रस्वलृकारो नवमस्वरः ।

३८४ **नवः**, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

३८५ **नव्यः**, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

३८६ **नष्टः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३८७ **ना**, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

३८८ **नाकवापी**, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

३८९ **नाकिनी**, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

३९० नाकीशः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
३९१ नाक्षरी, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
३९२ नागबीजम्, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
३९३ नागबुद्धा, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
३९४ नागमाता, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३९५ नागरत्नम्, न्लूमिति नकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
३९६ नागरी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
३९७ नागलोकः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
३९८ नागहन्ती, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
३९९ नागिनी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
४०० नागेशः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
४०१ नागः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
४०२ नाट्यम्, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
४०३ नादका, दीर्घ ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
४०४ नाददेवः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
४०५ नादरूपः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
४०६ नादवेदः, झकारश्चवर्गचतुर्थः । ॐ इति प्रणवः ।
४०७ नादिनी, नकारस्तवर्गपञ्चमः । एकार एकादशस्वरः ।
४०८ नादेशकृतमण्डलः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४०९ नादः, ओकारश्चतुर्दशस्वरः । (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । झकारञकारौ चवर्गचतुर्थपञ्चमौ । टकारश्चतुर्थघर्गादिमः । भकारः पवर्गचतुर्थः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः । ह्रमिति व्योमबीजम् ।

४१० नाभसः, ह्रमिति व्योमबीजम् ।

४११ नाभावः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

४१२ नाभिगतः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४१३ नाभिदेशः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

४१४ नारकजित्, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

४१५ नारदः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

४१६ नारसिंही, दीर्घऊकारः षष्टस्वरः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

४१७ नारसिंहः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

४१८ नारायणी, ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४१९ नारायणः, दीर्घआकारो द्वितीयस्वरः । णकारष्टवर्गपञ्चमः । ळकारो मूर्द्धन्यः ।

४२० नारी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४२१ नाशिनी, ओकारत्रयोदशस्वरः ।

४२२ नाशा, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४२३ नासा, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४२४ **नासिका**, इकारस्तृतीयस्वरः । ऋकारः सप्तमस्वरः ।

४२५ **नित्यक्लिन्ना**, अकारः प्रथमस्वरः इकारस्तृतीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः ।

४२६ **नित्यचारी**, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

४२७ **नित्यतृप्तः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४२८ **नित्यपुष्टा**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

४२९ **नित्यमदद्रवा**, दीर्घ आकारो द्वितीयस्वरः ।

४३० **नित्या**, दीर्घलृकारो दशमस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । ङकारः कवर्गपञ्चमः । छकारश्चवर्गद्वितीयः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

४३१ **नित्यायजनरूपिणी**, ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः ।

४३२ **नित्यः**, ह्रस्वइकारस्तृतीयस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

४३३ **निद्रा**, बकारः पवर्गतृतीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४३४ **निधिः**, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

४३५ **निमेषात्मकः**, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

४३६ **निरक्षरः**, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ॐ इति प्रणवः ।

४३७ **निरामयः**, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४३८ **निरालस्या**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४३९ **निरीहेशः**, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

४४० **निरीहः**, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

४४१ **निर्ऋतिः**, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

४४२ **निरञ्जनः**, ऐकारो द्वादशस्वरः । ॐ इति प्रणवः । झकार-ञकारौ चवर्गचतुर्थपञ्चमौ । नकारस्तवर्गपञ्चमः । पकारः षष्ठवर्गादिमः । हूमिति हकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

४४३ **निरन्तरा**, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

४४४ **निर्गुणः**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

४४५ **निर्जया**, एकार एकादशस्वरः ।

४४६ **निर्जरः**, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

४४७ **निर्णयः**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

४४८ **निर्णेता**, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

४४९ **निर्दीपकः**, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

४५० **निर्द्धनः**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

४५१ **निर्बलः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

४५२ **निर्वाणबीजम्**, औकारश्चतुर्दशस्वरः । ॐ इति प्रणवः ।

४५३ **निर्वाणः**, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

४५४ **निर्भरः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४५५ **निर्मला**, गकारः कवर्गतृतीयः ।

४५६ **निवृत्तात्मा**, वकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

४५७ **निवृत्तिः**, ह्रस्वो (अ) कारः प्रथमस्वरः । ऋकारः सप्तमस्वरः ।

४५८ **निशठः**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४५९ **निशा**, तकारः पञ्चमवर्गादिमः । हमिति व्योमबीजम् ।

४६० **निशाकरः**, (:) विसर्गः षोडशस्वरः । दामिति दकारद्वितीय स्वरबिन्दुयोगेन ।

४६१ **निशाचरी**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४६२ **निशाचरः**, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

४६३ **निशानाथः**, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।

४६४ **निशुम्भमथिनी**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

४६५ **निश्चयः**, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

४६६ **निषेधिका**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४६७ **निष्कला**, (:)विसर्गः षोडशस्वरः । यकारोऽन्तस्थादिमः

४६८ **निष्कलम्**, णकारष्टवर्गपञ्चमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।

४६९ **निष्ठुरा**, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४७० **नीतिः**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

४७१ **नीरजम्**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । अयमेव विसर्गयुक्तोऽपि ।

४७२ **नीरुजा**, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४७३ **नीरम्**, वमिसमृतबीजम् । स्वाहाऽग्निपत्नी ।

४७४ **नीलकण्ठबीजम्**, त्रीमिति नकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४७५ **नीलकेतुः**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४७६ **नीलपताकां**, झकारञकारौ चवर्गचतुर्थपञ्चमौ ।

४७७ नीलपादः, दीर्घलृकारो दशमस्वरः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।

४७८ नीलसरस्वती, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

४७९ नीला, लृकारो दशमस्वरः । एकारैकारावेकादशद्वादशस्वरौ ।

४८० नीलः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

४८१ नुतिः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

४८२ नृत्यम्, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

४८३ नृबीजम्, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

४८४ नृवाचकः, उकारः पञ्चमस्वरः ।

४८५ नृसिंहबीजम्, क्ष्रौमित्यन्तिमक्षकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

४८६ नृसिंहः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

४८७ नेता, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

४८८ नेत्रद्वयम्, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

४८९ नेत्राख्यः, इकारस्तृतीयस्वरः ।

४९० नेत्रम्, इकारस्तृतीयस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

४९१ नेपालपीठः, इकारस्तृतीयस्वरः ।

४९२ नेशः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

४९३ नन्दकः, गकारः कवर्गतृतीयः ।

४९४ नन्ददः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४९५ नन्दनेवरः, गकारः कवर्गतृतीयः ।

४९६ नन्दनः, घकारः कवर्गचतुर्थः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४९७ नन्दयिता, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

४९८ नन्दसंदोहः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

४९९ नन्दा, उकारः पञ्चमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

५०० नन्दितेजः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

५०१ नन्दिनी, ऋकारः सप्तमस्वरः (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

५०२ नन्दिपादः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

५०३ नन्दिः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

५०४ नन्दी, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

५०५ नन्दीरूपा, एकार एकादशस्वरः ।

५०६ नन्दीशः, डकारष्टवर्गतृतीयः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

५०७ नन्देशः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

५०८ नौः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

इति श्रीवर्णव्रजिप्रकाशे तवर्गप्रकाशः पञ्चमः ॥ ५ ॥

अथ पवर्गप्रकाशः ६.

१ पक्षिवाहनः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

२ पण्यस्त्री, स्त्रीमिति खकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगः ।

३ पण्यात्मा, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४ पतनम्, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

५ पताकिका, एकार एकादशस्वरः ।

६ पताकः, एकार एकादशस्वरः ।

७ पतिः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

८ पत्नी, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

९ पथिनी, थकारस्तवर्गेद्वितीयः ।

१० पद्मगर्भा, ऌकारो दशमस्वरः ।

११ पद्मधारिणी, उकारः पञ्चमस्वरः ।

१२ पद्मनाभः, एकार एकादशस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१३ पद्मरेणुः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

१४ पद्मा, एकार एकादशस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । ओकार-त्रयोदशस्वरः । श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वर-बिन्दुयोगेन ।

१५ पद्माक्षी, स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६ पद्मावती, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

१७ पद्मालया, दीर्घऌकारो दशमस्वरः । श्रीमिति तालव्यशकार रकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१८ पद्मेशः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

१९ पञ्चम्, इकारस्तृतीयस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयो बिन्दुसहितोऽपि ।

२० पयोदः, आकारो द्वितीयस्वरः ।

२१ पयोयोनिः, विसर्गयुक्तठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

२२ पयः, ओकारश्चतुर्दशस्वरः । भकारः पवर्गचतुर्थः । स्वाहा बह्निवल्लभा ।

२३ पयःसूः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

२४ परदः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२५ परनायिका, स्त्रीमिति खकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२६ परब्रह्म, ऐकारो द्वादशस्वरः

२७ परमा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकार-चतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२८ परमात्मा, दन्त्यसकारः । हकारो व्योमबीजम् । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

२९ परमेश्वरी, ईकारश्चतुर्थस्वरः । डकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३० परमेश्वरः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

३१ परमेष्ठी, गकारः कवर्गतृतीयः । षकारो मूर्द्धन्यः ।

३२ परमः, अकारः प्रथमस्वरः ।

३३ परविद्या, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

३४ परस्परनिबोधितः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

३५ परा, उकारः पञ्चमस्वरः । ह्रस्वदीर्घलृकारौ नवमदशमस्वरौ । ऐकारो द्वादशस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । दन्त्यसकारः । ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन मायेति ।

३६ पराजिता, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३७ पराजितः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

३८ परापरः, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

३९ पराबीजम्, सौरिति दन्त्यसकारौकारविसर्गयोगेन ।

४० परायणा, आकारो द्वितीयस्वरः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

४१ पराविद्या, ओमिति प्रणवः ।

४२ परेतराट्, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४३ परोक्षः, दन्त्यसकारः ।

४४ परः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

४५ पर्जन्यः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

४६ पवनः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

४७ पशुद्युतिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

४८ पशुपतिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । फकारः पवर्गद्वितीयः । हकारो व्योमबीजम् ।

४९ पशुप्रियः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

५० पश्चिमास्यः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

५१ पश्चिमः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

५२ पाकशासनः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

५३ पाटला, बकारः पवर्गतृतीयः ।

५४ पाणिनी, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

५५ पाता, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

५६ पातालरत्नम्, प्लूमिति पकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

५७ पातिनी, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

५८ पादपूरणम्, हकारो व्योमबीजम् ।

५९ पादपः, (०)अमिति पञ्चदशस्वरः ।

६० पादमूलम्, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

६१ पानम्, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

६२ पापघ्नी, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

६३ पापहा, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

६४ पापम्, ॠकारः सप्तमस्वरः ।

६५ पाप्मबीजम्, ॠकारः सप्तमस्वरः ।

६६ पायुः, दन्त्यसकारः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

६७ पारकः, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

६८ पारद्विट्, उकारः पञ्चमस्वरः ।

६९ पार्थिवः, पकारः षष्ठवर्गादिमः । ॠकारः सप्तमस्वरः ।

७० पार्वती, औकारश्चतुर्दशस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । धकारस्तवर्गचतुर्थः पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

७१ पार्श्वः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

७२ पालनम्, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

७३ पालिनी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । डकारष्टवर्गतृतीयः ।

७४ पालीशः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

७५ पावकमण्डलम्, मकारः पवर्गान्तिमः ।

७६ पावकः, ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः । नकारस्तवर्गान्तिमः । रकारो वह्निबीजम् ।

७७ पावनी, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

७८ पावनः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

७९ पाशिनी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

८० पाशी, जकारश्चवर्गतृतीयः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । बकारः पवर्गतृतीयः ।

८१ पाशुपतबीजम्, श्लीमिति तालव्यशकारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

८२ पाशः, आकारो द्वितीयस्वरः बिन्दुसहितोऽपि ।

८३ पिता, खकारः कवर्गद्वितीयः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

८४ पितामहः, अकारः प्रथमस्वरः ।

८५ पितृकाली, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

८६ पितृभूवासिनी, क्रीमिति ककाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
८७ पिनाकी, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
८८ पिनाकीशः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
८९ पिशिताशनः, द्रूमिति दकाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
९० पीठमध्यस्था, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
९१ पीठराजितः, एकार एकादशस्वरः ।
९२ पीठरूपा, उकारः पञ्चमस्वरः ।
९३ पीठस्था, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
९४ पीठेशः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
९५ पीता, षकारो मूर्द्धन्यः । ळकारो मूर्द्धन्यो वैदिकः ।
९६ पीताक्षः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
९७ पीतम्, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
९८ पीयूषम्, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । ॐ इति प्रणवः ।
९९ पुच्छकः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
१०० पुण्यवर्द्धिनी, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।
१०१ पुनराशः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
१०२ पुनर्नवः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१०३ पुनर्भवः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१०४ पुनीता, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
१०५ पुनः, अकारः प्रथमस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः ।

१०६ पुमान्, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । मकारः पवर्गपञ्चमः । हकारो व्योमबीजम् ।

१०७ पुरवेदी, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

१०८ पुरस्थितः, उकारः पञ्चमस्वरः ।

१०९ पुरुषोत्तमः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

११० पुरुषः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१११ पुरोत्तमः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

११२ पुरन्दरः, भकारः पवर्गचतुर्थः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

११३ पुष्करम्, खकारः कवर्गद्वितीयः । हकारो व्योमबीजम् । आमिति द्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

११४ पुष्टिः, इकारस्तृतीयस्वरः। ईकारश्चतुर्थस्वरः। उकारः पञ्चमस्वरः। औकारश्चतुर्दशस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

११५ पुष्पचापः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

११६ पुष्पधन्वा, जकारश्चवर्गतृतीयः । झकारञकारौ चवर्गचतुर्थपञ्चमौ ।

११७ पुष्पपूरः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

११८ पुष्पम्, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

११९ पूज्यवंशः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

१२० पूतना, तकारः पञ्चमवर्गादिमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१२१ पूरणम्, बकारः पवर्गतृतीयः ।

१२२ पूर्णगिरिः, ऋकारः सप्तमस्वरः ।
१२३ पूर्णचन्द्रः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
१२४ पूर्णमण्डला, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
१२५ पूर्णवान्, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१२६ पूर्णा, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
१२७ पूर्णिमा, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
१२८ पूर्णोदरी, अकारः प्रथमस्वरः ।
१२९ पूर्वबाहुकः, तालव्यशकारः ।
१३० पूर्वाफाल्गुनी, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
१३१ पूषणी, ऋकारः सप्तमस्वरः ।
१३२ पूषणः, उकारः पञ्चमस्वरः ।
१३३ पूषा, अकारः प्रथमस्वरः । इकारस्तृतीयस्वरः । ओकार-त्रयोदशस्वरः ।
१३४ पृतना, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
१३५ पृथिवी, उकारः पञ्चमस्वरः ।
१३६ पृथुः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
१३७ पृथ्वी, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । ळकारो मूर्द्धन्यः । क्षकारो-ऽन्तिमवर्णः ।
१३८ पृष्ठगतः बकारः पवर्गतृतीयः ।
१३९ पृष्ठपुच्छकः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१४० पृष्ठवंशः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
१४१ पङ्कजम्, ठकारष्टवर्गद्वितीयः विसर्गसहितोऽपि ।
१४२ पङ्किनामा, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
१४३ पङ्गुपटः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
१४४ पङ्गुः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
१४५ पञ्चदशी, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
१४६ पञ्चदेवः, ॐ इति प्रणवः ।
१४७ पञ्चनाराचः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
१४८ पञ्चपञ्चात्मिका, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
१४९ पञ्चमी, उकारः पञ्चमस्वरः ।
१५० पञ्चमः, पकारः षष्ठवर्गादिः । ॐ इति प्रणवः ।
१५१ पञ्चयज्ञा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
१५२ पञ्चरश्मिः, ॐ इति प्रणवः ।
१५३ पञ्चराजः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
१५४ पञ्चशरः, उकारः पञ्चमस्वरः । क्लीमिति ककारलकारचतुर्थ-स्वरबिन्दुयोगेन ।
१५५ पञ्चास्त्रम्, क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
१५६ पञ्चेषुः, क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
१५७ पञ्चान्तकेशः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
१५८ पञ्चान्तकः, खकारगकारौ कवर्गद्वितीयतृतीयौ ।

१५९ पाञ्चजन्यः, इकारस्तृतीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

१६० पाण्डुः, दन्त्यसकारः ।

१६१ पान्तिमः, फकारः पवर्गद्वितीयः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

१६२ पिङ्गला, ङकारः कवर्गपञ्चमः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

१६३ पिङ्गशठः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

१६४ पिण्डबीजम्, ग्लौमिति गकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन । कश्चित् ग्ल्यौमिति पठति । तत्र गकारलकाराऽन्तस्थयकार-चतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६५ पिण्डम्, दन्त्यसकारः ।

१६६ पुण्डरीकम्, तालव्यशकारः ।

१६७ पुन्नादः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१६८ पुम्, षकारो मूर्द्धन्यः ।

१६९ पौण्ड्रवर्णः, ऋकारः सप्तमस्वरः ।

१७० प्रकाशकः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

१७१ प्रकाशनः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१७२ प्रकाशिनी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१७३ प्रकाशः, अकारः प्रथमस्वरः ।

१७४ प्रकृतिः, अकारः प्रथमस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । दन्त्यसकारः ।

१७५ प्रचण्डकः, पकारः षष्ठवर्गप्रथमः ।

१७६ प्रचण्डः, खकारः कवर्गद्वितीयः। झकारश्चवर्गचतुर्थः। उकारः पञ्चमस्वरः।

१७७ प्रचेता, बकारः पवर्गतृतीयः।

१७८ प्रजा, गकारः कवर्गतृतीयः। धकारस्तवर्गचतुर्थः।

१७९ प्रजापतिः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः।

१८० प्रजेशः, ऊकारः षष्ठस्वरः।

१८१ प्रज्ञा, षकारो मूर्द्धन्यः। ॐ इति प्रणवः।

१८२ प्रणया, पकारः षष्ठवर्गादिमः।

१८३ प्रणवादियुक्, अकारः प्रथमस्वरः।

१८४ प्रणवादिः, अकारः प्रथमस्वरः।

१८५ प्रतिप्रन्नः, अकारः प्रथमस्वरः।

१८६ प्रतिरञ्जनरूपिणी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः।

१८७ प्रतिष्ठा, आकारो द्वितीयस्वरः। उकारः षष्ठस्वरः। ऋकारोऽष्टमस्वरः। घकारः कवर्गचतुर्थः।

१८८ प्रतिष्ठितः, ऋकारोऽष्टमस्वरः।

१८९ प्रत्यङ्गिरा, अकारः प्रथमस्वरः। छौमिति चवर्गद्वितीयरेफ चतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन।

१९० प्रथमा, अकारः प्रथमस्वरः।

१९१ प्रथमान्तः, आकारो द्वितीयस्वरः।

१९२ प्रदिष्टः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

१९३ प्रदीप्तः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

१९४ प्रद्युम्नः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । क्लीमिति ककार-लकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१९५ प्रध्वंसनः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

१९६ प्रपञ्चरूपा, अकारः प्रथमस्वरः ।

१९७ प्रना, गकारः कवर्गतृतीयः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । छकारश्चवर्गद्वितीयः। टकारश्चतुर्थवर्गादिमः। यकारोऽन्तस्थादिमः । दन्त्यसकारः ।

१९८ प्रभाकरः, आकारो द्वितीयस्वरः ।

१९९ प्रभञ्जनः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । पकारोऽपि ।

२०० प्रभुः, ॐ इति प्रणवः। उकारः पञ्चमस्वरः। ऐकारो द्वादशस्वरः।

२०१ प्रमत्तः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

२०२ प्रमथवासिनी, एकार एकादशस्वरः ।

२०३ प्रमर्दनः, एकार एकादशस्वरः ।

२०४ प्रमाणम्, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

२०५ प्रमोदः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

२०६ प्रयागः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२०७ प्रलयाग्निः, नकारस्तवर्गपञ्चमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२०८ प्रलयः, ध्रुमिति धकाररकारोकारबिन्दुयोगेन ।

२०९ प्रलम्बुषा, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
२१० प्रसादः, हमिति व्योमबीजम् ।
२११ प्रसूनम्, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
२१२ प्रस्थः, म्लौमिति मकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
२१३ प्रहररूपिणी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
२१४ प्रहारः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
२१५ प्रहासः, ईकारश्चतुर्थस्वरः । ढकारश्चतुर्थस्वरः ।
२१६ प्राज्ञः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
२१७ प्राणघोषः, हमिति व्योमबीजम् ।
२१८ प्राणजीवः ह्सौमिति हकारसकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
३१९ प्राणधारकः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२२० प्राणबीजम् प्रूमिति पकाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
२२१ प्राणरूपिणी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२२२ प्राणशक्तिः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
२२३ प्राणसन्धिः, हमिति व्योमबीजम् ।
२२४ प्राणात्मा, भकारः पवर्गचतुर्थः ।
२२५ प्राणात्मिका, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
२२६ प्राणिसेवकः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
२२७ प्राणेशः, हमिति व्योमबीजम् ।

२२८ प्राणः, अकारः प्रथमस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः। यकारोऽन्तस्थादिमः । दन्त्यसकारः । हमिति व्योमबीजम् ।

२२९ प्रासादः, हमिति व्योमबीजम् ।

२३० प्रियकारकः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२३१ प्रियदर्शिनी, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२३२ प्रिया, औकारश्चतुर्दशस्वरः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । फकारः पवर्गद्वितीयः । हकारो व्योमबीजम् । स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२३३ प्रियंवदः, अकारः प्रथमस्वरः ।

२३४ प्रियः, धकारनकारौ तवर्गचतुर्थपञ्चमौ । षकारो मूर्द्धन्यः ।

२३५ प्रितिखातः, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

२३६ प्रितितास्या धकारस्तथर्गचतुर्थः ।

२३७ प्रीतिदेवी, ऐकारः द्वादशस्वरः ।

२३८ प्रीतिः, उकारः पञ्चमस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः। आकारो द्वितीयस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः। घकारः कवर्गचतुर्थः। ञकारः कवर्गपञ्चमः । धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

२३९ प्रेतबीजम्, ह्सौमिति हकारसकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन । इति पकारः ।

२४० फट्कारिणी, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२४१ फट्कारः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२४२ फणी, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

२४३ फरारः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२४४ फलम्, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२४५ फादिः, पकारः षष्ठवर्गादिमः । बकारः पवर्गतृतीयः ।

२४६ फूत्कारः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

२४७ फेत्कारिणी, छकारश्चवर्गद्वितीयः । स्फीमिति दन्त्यसकार-
फकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

२४८ फेत्कारः, फकारः पवर्गद्वितीयः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

२४९ फेरुः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
इति ङकारः ।

२५० बकेशः, तालव्यशकारः ।

२५१ बकोदरी, दन्त्यसकारः ।

२५२ बकः, आकारो द्वितीयस्वरः । लृकारो नवमस्वरः । ठकारष्टव-
र्गद्वितीयः । तालव्यशकारः ।

२५३ बगला, अकारः प्रथमस्वरः ।

२५४ बर्हः धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

२५५ बलवेदी, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

२५६ बलरूपा, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

२५७ बलननः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

२५८ बलाका, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

२५९ बलाकिनी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

२६० बलानुजः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

२६१ बलिप्रियः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

२६२ बलिभुक्, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

२६३ बलिभोजी, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

२६४ बलियुद्धः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

२६५ बली, बकारः पवर्गतृतीयः । यकारोऽन्तस्थादिमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

२६६ बलम्, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

२६७ बलः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

२६८ बलिः, एकारो द्वादशस्वरः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

२६९ बहुरूपि, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

२७० बहिः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

२७१ बाणबीजम्, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

२७२ बाणः, द्रामिति दकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

२७३ बाधा, झकारश्चवर्गचतुर्थः वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

२७४ बालकः, ह्रामिति हकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

२७५ बालमन्त्रः, ग्लौमिति गकारलकारौकारबिन्दुयोगेन ।

२७६ बाला, अकारः प्रथमस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

२७७ बालात्रिपुरा, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

२७८ बाली, उकारः पञ्चमस्वरः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

२७९ बालेन्दुः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

२८० बाहुगः, लृकारो नवमस्वरः ।

२८१ बाहुमध्यगः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

२८२ बाहुमूलम्, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

२८३ बाहुश्रेष्ठः, षकारो मूर्द्धन्यः ।

२८४ बाहुः, शकारस्तालव्यः ।

२८५ बाह्लिकम्, ग्लौमिति गकारलकारौकारबिन्दुयोगेन ।

२८६ बिलम्, थकारस्तवर्गद्वितीयः

२८७ बीजयोनिका, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

२८८ बीजाकर्षिणी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

२८९ बीजम्, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

२९० बुद्धिबीजम्, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

२९१ बुद्धिवर्द्धनः, ऐमिति द्वादशस्वरबिन्दुयोगेन ।

२९२ बुद्धिः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः । थकारस्तवर्गद्वितीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।

२९३ बुद्ध्याकर्षिणी, आकारो द्वितीयस्वरः ।

२९४ बुद्बुदम्, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२९५ बुधः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२९६ बृहत्, बकारः पवर्गपञ्चमः
२९७ बृहस्पतिः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
२९८ बन्धनम्, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
२९९ बन्धुक्रान्तः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
३०० बन्धुपदन्यासा, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३०१ बिन्दुकः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
३०२ बिन्दुगमः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
३०३ बिन्दुबिन्दुः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
३०४ बिन्दुभैरवी, ळकारो मूर्द्धन्यः ।
३०५ बिन्दुभ्रंशः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
३०६ बिन्दुमयी, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
३०७ बिन्दुमालिनी, ईकारश्चतुर्थस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
३०८ बिन्दुशक्तिः, ॐ इति प्रणवः ।
३०९ बिन्दुः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । मकारः पवर्गपञ्चमः । ह्मिति व्योमबीजम् ।
३१० बिम्बम्, ह्रीमिति टवर्गद्वितीयो रेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
३११ ब्रह्म, ॐ इति प्रणवः । अकारः प्रथमस्वरः । ककारो द्वितीय वर्गादिमः । खकारः कवर्गद्वितीयः । घकारः कवर्गचतुर्थः

जकारश्चवर्गतृतीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः । मकारः पवर्गपञ्चमः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३१२ ब्रह्मबीजम्, ॐ इति प्रणवः । आमिति दीर्घाकारबिन्दुयोगेन ।

३१३ ब्रह्मविद्या, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

३१४ ब्रह्मशब्दः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

३१५ ब्रह्मशङ्खी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३१६ ब्रह्मसूत्रम्, ओंकारस्त्रयोदशस्वरः ।

३१७ ब्रह्मसूः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

३१८ ब्रह्मा, ॐ इति प्रणवः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

३१९ ब्रह्माणी, अकारः प्रथमस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

३२० ब्राह्मणः, अकारः प्रथमस्वरः ।

३२१ ब्राह्मी, आकारो द्वितीयस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः । ऌकारो दशमस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । दन्त्यसकारः । इति बकारः ।

३२२ भक्तप्रियः, दन्त्यसकारः ।

३२३ भक्तिः, दकारस्तवर्गतृतीयः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।

३२४ भगजिह्वा, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

३२५ भगनिपातिनी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३२६ भगमालिनी, आकारो द्वितीयस्वरः । ह्र्ब्लेमिति हकाररकारबकारलकारैकादशस्वरबिन्दुयोगेन ।

३२७ भगमाली, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३२८ भगलोला, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३२९ भगवती, एकार एकादशस्वरः ।
३३० भगवान्,(:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
३३१ भगसर्पिणी, छकारश्चवर्गद्वितीयः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।
३३२ भगस्था, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३३३ भगा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
३३४ भगाक्षी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३३५ भगिनी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
३३६ भगोदरी, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
३३७ भगः, ऊकारः षष्ठस्वरः । एकार एकादशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः ।
३३८ भद्रकालिका, ऊकारः षष्ठस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
३३९ भद्रकाली, थकारस्तवर्गद्वितीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः । गृमिति गकारसप्तमस्वरबिन्दुयोगेन ।
३४० भद्रपद्मम्, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
३४१ भद्रा, इकारस्तृतीयस्वरः ।
३४२ भद्रिका,भैमिति भकारद्वादशस्वरबिन्दुयोगेन ।
३४३ भद्रिणी, आकारो द्वितीयस्वरः ।
३४४ भद्रेशः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३४५ भद्रम्, भकारः पवर्गचतुर्थः। मकारः पवर्गपञ्चमः। वकारोऽन्तस्थचतुर्थः। षकारो मूर्द्धन्यः। सकारो दन्त्योऽनुस्वारयुक्तोऽपि।

३४६ भयदः, ऐकारो द्वादशस्वरः।

३४७ भया, एकार एकादशस्वरः।

३४८ भयानकः, थकारस्तवर्गद्वितीयः।

३४९ भयङ्करी, ऋकारोऽष्टमस्वरः।

३५० भयङ्करः, बकारः पवर्गतृतीयः।

३५१ भयम्, बकारः पवर्गचतुर्थः। ळीमित्यन्तस्थबकारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन।

३५२ भरतः, मकारः पवर्गपञ्चमः।

३५३ भरदा, थकारस्तवर्गद्वितीयः।

३५४ भरद्वाजः, भकारः पवर्गचतुर्थः।

३५५ भवघ्नी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः।

३५६ भवनाशकः, ॐ इति प्रणवः।

३५७ भवनी, अकारः प्रथमस्वरः। इकारस्तृतीयस्वरः।

३५८ भवप्रीतिः, धकारस्तवर्गचतुर्थः।

३५९ भवेशः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः।

३६० भवः, धकारस्तवर्गचतुर्थः। भकारः पवर्गचतुर्थः। हमिति व्योमबीजम्।

३६१ **भव्या,** आकारो द्वितीयस्वरः । इकारस्तृतीयस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः ।

३६२ **भा,** ह्रमिति व्योमबीजम् ।

३६३ **भाग्या,** छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

३६४ **भाग्यम्,** (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

३६५ **भानुः,** ककारो द्वितीयवर्गादिमः । मकारः पवर्गपञ्चमः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

३६६ **भाभूः,** रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

३६७ **भामिनी,** ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३६८ **भारभूतिः,** ऋकारः सप्तमस्वरः ।

३६९ **भार्गवी,** ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

३७० **भार्गवः,** ब्रोमिति बकाररकारत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।

३७१ **भालबद्धः,** गकारः कवर्गतृतीयः ।

३७२ **भालम्,** अकारः प्रथमस्वरः ।

३७३ **भावनम्,** (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

३७४ **भास्करः,** ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

३७५ **भास्वती,** भकारः पवर्गचतुर्थः । भैमिति भकारद्वादशस्वर-बिन्दुयोगेन ।

३७६ **भास्वरा,** ऋकारः सप्तमस्वरः ।

३७७ **भास्वान्,** इकारस्तृतीयस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

३७८ भीमदंष्ट्रिका, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

३७९ भीमनादिनी, घ्रीमिति घकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

३८० भीमरूपिणी, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

३८१ भीमसेनः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

३८२ भीमा, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः । भैमिति भकारद्वादशस्वरबिन्दुयोगेन ।

३८३ भीमाक्षी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

३८४ भीमः, इकारस्तृतीयस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । डकारष्टवर्गतृतीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३८५ भीषणा, अकारः प्रथमस्वरः ।

३८६ भीषणः, डकारष्टवर्गतृतीयः । षकारः पवर्गतृतीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

३८७ भीषिका, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

३८८ भुक्तिः, थकारस्तवर्गद्वितीयः । तकारस्तवर्गतृतीयः ।

३८९ भुजगः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

३९० भुजङ्गमः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

३९१ भुजङ्गेशी, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

३९२ भुजङ्गः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

३९३ भुवना, झकारश्चवर्गश्चतुर्थः । हीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

३९४ भुवनेशी, उकारः पञ्चमस्वरः । ह्रीमिति मायाबीजम् ।
३९५ भुवनेशः, हमिति व्योमबीजम् ।
३९६ भुवनम्, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । स्वाहा अग्निकान्ता ।
३९७ भुवनेन्दुः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
३९८ भूतकम्पा, उकारः पञ्चमस्वरः ।
४९९ भूतधारिणी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
४०० भूतपः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
४०१ भूतभव्यभवत्तिथिः, ॐकारः प्रणव इति ।
४०२ भूतमाला, छकारश्चवर्गद्वितीयः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।
४०३ भूतारिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
४०४ भूताधिः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
४०५ भूतः, खकारः कवर्गद्वितीयः । उकारः पञ्चमस्वरः ।
४०६ भूतिः, ऋकारः सप्तमस्वरः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । ह्रीमिति हकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
४०७ भूधरा, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
४०८ भूधरः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः । बकारः पवर्गतृतीयः ।
४०९ भूवाराहः, भूरिति भकारषष्ठस्वरविसर्गयोगेन ।
४१० भूबीजम्, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
४११ भूमाता, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४१२ भूमिः, गकारः कवर्गतृतीयः । बकारः पवर्गतृतीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः । वकरोऽन्तस्थचतुर्थः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

४१३ भूरुहः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

४१४ भूषणम्, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४१५ भृगुः, सकारो दन्त्यः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

४१६ भृग्वीशः, सकारो दन्त्यः ।

४१७ भृतिः, शकारस्तालव्यः ।

४१८ भेकी, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

४१९ भेरण्डा, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

४२० भैरवी, इकारस्तृतीयस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः । जकारश्चवर्गतृतीयः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४२१ भैरवः, ऊकारः षष्ठस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

४२२ भोगदा, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४२३ भोगिनी, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः ।

४२४ भोगबीजम्, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

४२५ भौतिकासनः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

४२६ भौतिकः, ऐकारो द्वादशस्वरो बिन्दुसहितोऽपि ।

४२७ भौवम्, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

४२८ भम्, त्रौमिति तकाररेफचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

४२९ **भृङ्गिनायकः**, **य**कारोऽन्तस्थादिमः ।

४३० **भृङ्गः**, **थ**कारस्तवर्गद्वितीयः । **भ**कारः पवर्गचतुर्थः । **र**कारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

४३१ **भीः**, **ओ**कारस्त्रयोदशस्वरः ।

४३२ **भूः**, **ऊ**कारः षष्ठस्वरः । **ऋ**कारः सप्तमस्वरः । **ओ**कारस्त्रयोदशस्वरः । **व**कारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

४३३ **भ्रमणः**, **ठ**कारष्टवर्गद्वितीयः । **भ**कारः पवर्गचतुर्थः ।

४३४ **भ्रमध्यः**, **इ**कारस्तृतीयस्वरः ।

४३५ **भ्रममाणः**, **ड**कारष्टवर्गतृतीयः ।

४३६ **भ्रमरः**, **ण**कारष्टवर्गपञ्चमः । **भ**कारः पवर्गचतुर्थः ।

४३७ **भ्रमा**, **ध**कारस्तवर्गचतुर्थः । **भ**कारः पवर्गचतुर्थः । **य**कारोऽन्तस्थादिमः ।

४३८ **भ्रमः**, **ढ**कारष्टवर्गचतुर्थः । **थ**कारस्तवर्गद्वितीयः ।

४३९ **भ्रामकः**, **क**कारो द्वितीयवर्गादिमः । **त**कारः पञ्चमवर्गादिमः । **भ**कारः पवर्गचतुर्थः ।

३४० **भ्रामणः**, **ट**कारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

४४१ **भ्रामरी**, **भ**कारः पवर्गचतुर्थः ।

४४२ **भ्रामरीबीजम्**, भ्रल्सह्ईमिति भकाररकारलकारदन्त्यसकारहकारेतिव्यञ्जनपञ्चकचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४४३ **भ्रामा**, **ओ**कारस्त्रयोदशस्वरः ।

४४४ भ्रुकुटी, दकारस्तवर्गतृतीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४४५ भ्रान्तिवारकः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

४४६ भ्रान्तिः, डकारष्टवर्गतृतीयः । णकारष्टवर्गपञ्चमः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

इति भकारः ।

४४७ मकरध्वजा, अकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४४८ मकरध्वजास्त्रम्, व्लूमिति बीजम्, वकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

४४९ मकरध्वजः, गकारः कवर्गतृतीयः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः । क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४५० मकरः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

४५१ मखान्तकः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

४५२ मघवा, इकारस्तृतीयस्वरः ।

४५३ मघा, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

४५४ मज्जाषाढा, मूर्द्धन्यषकारः ।

४५५ मज्जास्था, मूर्द्धन्यषकारः ।

४५६ मठम्, ग्लामिति गकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

४५७ मणिबन्धगः, गकारः कवर्गतृतीयः ।

४५८ मणिबन्धपदात्मकः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४५९ मणः, हमिति व्योमबीजम् ।

४६० मत्तकः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४६१ मत्तनाशनः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

४६२ मतिदा, एकार एकादशस्वरः ।

४६३ मतङ्गः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

४६४ मत्तः, बकारः पवर्गतृतीयः । हमिति व्योमबीजम् ।

४६५ मत्तिः, ईकारश्चतुर्थस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः । धकारस्तवर्गचतुर्थः । बकारः पवर्गतृतीयः ।

४६६ मत्स्यः, षकारः षष्ठवर्गादिमः ।

४६७ मदना, इकारस्तृतीयस्वरः । लृकारो नवमस्वरः । एकार एकादशस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

४६८ मदनः, ङकारः कवर्गपञ्चमः । भकारः पवर्गचतुर्थः । क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४६९ मदरेखा, एकार एकादशस्वरः ।

४७० मदविह्वला, ङकारः कवर्गपञ्चमः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४७१ मदविह्वलः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४७२ मदालसा, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४७३ मदिनी, गकारः कवर्गतृतीयः ।

४७४ मधुव्रतः, लृकारो नवमस्वरः ।

४७५ मधुसूदनः, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

४७६ **मध्यकर्णकः**, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

४७७ **मध्यभिन्ना**, षकारो मूर्द्धन्यः ।

४७८ **मध्यलिङ्गः**, बकारः पवर्गतृतीयः ।

४८९ **मनस्विनी**, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः।अकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४८० **मनोगतम्**, अकारः प्रथमस्वरः ।

४८१ **मनोज्ञम्**, ह्रीमिति बीजम् । छकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४८२ **मनोधृतिः**, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

४८३ **मनोबीजम्**, अकारः प्रथमस्वरः ।

४८४ **मनोभवा**, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

४८५ **मनोभूः**, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । क्लीमिति ककारलकार-चतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४८६ **मनोरथः**, ऋकारोऽष्टमस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४८७ **मनोरमा**, ऋकारः सप्तमस्वरः ।

४८८ **मनोहरी**, ह्लीमिति हकारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४८९ **मनोहारी**, ह्रीमिति छकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४९० **मनोन्मनी**, उकारः पञ्चमस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४९१ **मनः**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः । षकारः षष्ठवर्गादिमः ।

४९२ **मनुः**, औकारश्चतुर्दशस्वरः । मन्त्रवाचकोऽपि ।

४९३ **मन्मथस्था**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४९४ **मन्मथा**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४९५ **मन्मथाधिपः**, उकारः पञ्चमस्वरः ।

४९६ **मन्मथास्त्रम्**, **क्ली**मिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४९७ **मन्मथः**, **क**कारो द्वितीयवर्गादिमः । **म**कारः पवर्गपञ्चमः । **श**कारस्तालव्यः । **क्ली**मिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन।

४९८ **मपरः**, **श**कारस्तालव्यः ।

४९९ **मरीचिः**, **लृ**कारो नवमस्वरः । **घ**कारः कवर्गचतुर्थः । **प**कारः षष्टवर्गादिमः ।

५०० **मरुत्**, **आ**कारो द्वितीयस्वरः । **ए**कार एकादशस्वरः । **ट**कारश्चतुर्थवर्गादिमः । **ढ**कारष्टवर्गचतुर्थः । **त**कारः पञ्चमवर्गादिमः । **य**कारोऽन्तस्थादिमः । **ष**कारो मूर्द्धन्यः । दन्त्य**स**कारः ।

५०१ **मारुतेश्वरपीठस्था**, **ज**कारश्चवर्गतृतीयः ।

५०२ **मरुद्गुणः**, **र**कारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

५०३ **मरुत्वान्**, **इ**कारस्तृतीयस्वरः ।

५०४ **मर्त्यरत्नम्**, **म्लृ**मिति मकारलकारषष्टस्वरबिन्दुयोगेन ।

५०५ **मलयः**, **य**कारोऽन्तस्थादिमः ।

५०६ **मल्लवर्या**, **घ**कारः कवर्गचतुर्थः ।

५०७ **मस्तकबीजम्**, **स्वाहा**—अग्निप्रिया ।

५०८ **मस्तिकः**, **त**कारः पञ्चमवर्गादिमः ।

५०९ **महाकामकला**, **लृ**कारो दशमस्वरः ।

५१० महाकायः, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
५११ महाकाली, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । खकारः कवर्गद्वितीयः ।
५१२ महाकालः, ङकारः कवर्गपञ्चमः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।
हूमिति हकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
५१३ महाकूर्चम्, हूमिति हकाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
५१४ महाक्षोभः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
५१५ महाग्रन्थिः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
५१६ महाघोरा, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
५१७ महाघोरः, ऋकारः सप्तमस्वरः ।
५१८ महाजीवः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
५१९ महाज्वाला, आकारो द्वितीयस्वरः ।
५२० महाज्वाली, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
५२१ महातनुः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
५२२ महातेजाः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
५२३ महात्रिपुरभैरवी, ऌकारो नवमस्वरः ।
५२४ महात्रिपुरसुन्दरी, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
५२५ महादेवः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । खकारः कवर्गद्वितीयः ।
५२६ महाधनः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
२२७ महाधन्वा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
५२८ महाध्वनिः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

५२९ **महानलः**, ऋकारः सप्तमस्वरः ।

५३० **महानादः**, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । ॐ इति प्रणवः ।

५३१ **महानिशा**, आकारो द्वितीयस्वरः ।

५३२ **महानन्तः**, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

५३३ **महापथः**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

५३४ **महापरा**, ॐ इति प्रणवः । सृहृसृहॢकॢलृईसृरृवृरृवृलृवृऊई-मिति दन्त्यसकारहकारदन्त्यसकारहकारलकारककारलकार-चतुर्थस्वरदन्त्यसकाररकारवकाररकारवकारलकारवकारषष्ठस्व-रचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन । सप्तदशवर्णरूपं महापराबीजमिति ।

५३५ **महाप्रेतः**, : हूसूहौमित्यूष्मचतुर्थतृतीयचतुर्थचतुर्दशस्वरबिन्दु-योगेन ।

५३६ **महाबाहुः**, बकारः पवर्गतृतीयः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।

५३७ **महाब्राह्मी**, अकारः प्रथमस्वरः ।

५३८ **महाभैरवी**, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

५३९ **महामतिः**, नकारस्तवर्गपञ्चमः । शकारस्तालव्यः ।

५४० **महामाया**, आकारो द्वितीयस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । हीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

५४१ **महामायः**, ईकारश्चतुर्थस्वरः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।

५४२ **महायन्त्रा**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

५४३ **महारथः**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

५४४ **महारात्रिः**, अकारः प्रथमस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः । (०) बिन्दुः पञ्चदशस्वरः ।

५४५ **महारौद्री**, ऋकारः सप्तमस्वरः ।

५४६ **महालक्ष्मीः**, औकारश्चतुर्दशस्वरः । (:) कुमारीस्तनयुगाकृतिः षोडशस्वरः । शकार ऊष्मप्रथमः ।

५४७ **महालक्ष्मीपुरेशः**, हकारो व्योमबीजम् ।

५४८ **महाविजया**, श्म्यौमिति तालव्यशकारमकारयकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

५४९ **महाविद्या**, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

५५० **महाविद्येश्वरी**, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

५५१ **महावेदसारः**, ॐ इति प्रणवः ।

५५२ **महाशक्तिप्रसादः**, ह्स्रौमिति हकारदन्त्यसकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

५५३ **महाश्रीबीजम्**, श्रूमिति तालव्यशकाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन।

५५४ **महासरस्वतीबीजम्**, क्लूड्रसहूरहक्षरईमितिककारलकारडकाररकारसकारहकाररकारहकारक्षकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन । एकादशवर्णात्मकः ।

५५५ **महासिंहः**, ह्सक्ष्म्रीमिति हकारदन्त्यसकारक्षकारमकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन । षड्वर्णात्मकः ।

५५६ **महासेनः**, (:) विसर्गः षोडशस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

५५७ **महाङ्कुशबीजम्**, क्रौमिति ककाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
५५८ **महिषघ्नी**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
५५९ **महिषघ्नः**, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
५६० **मही**, उकारः पञ्चमस्वरः ।
५६१ **महीरुहः**, (०) अनुस्वारः पञ्चद
५६२ **महेशः**, आकारो द्वितीयस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
५६३ **महेश्वरी**, इकारस्तृतीयस्वरः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
५६४ **महेश्वरः**, ॐइति प्रणवः । ऐकारो द्वादशस्वरः (:) विसर्गः षोडशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । हकारो व्योमबीजम् ।
५६५ **महेन्द्रः**, ऌकारो नवमस्वरः । शकारस्तालव्यः ।
५६६ **महोत्सवा**, उकारः पञ्चमस्वरः ।
५६७ **महोदरी**, एकार एकादशस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
५६८ **मा**, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
५६९ **माग्रगः**, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
५७० **माता**, ऌकारो दशमस्वरः ।
५७१ **मातृकला**, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
५७२ **मातृका**, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
५७३ **मातृकाद्यः**, अकारः प्रथमस्वरः ।

५७४ मातृकासूः, ॐइति प्रणवः ।
५७५ मातृकेश्वरः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
५७६ मातृकान्तः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
५७७ मातृकः, एकार एकादशस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः ।
५७८ मातङ्गः, खकारः कवर्गद्वितीयः । अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
५७९ मातृकण्टकी, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
५८० मात्रा, अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
५८१ मात्राद्वादशी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
५८२ मात्रान्तजीवनः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
५८३ मादना, एकार एकादशस्वरः ।
५८४ मादनः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
५८५ मादिनी, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
५८६ माधवी, घकारः कवर्गचतुर्थः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः । वकारो ऽन्तस्थचतुर्थः ।
५८७ माधवः, इकारस्तृतीयस्वरः ।
५८८ मानजः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
५८९ मानदा, ॡकारोदशमस्वरः ।
५९० मानवः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
५९१ मानसी, उकारः पञ्चमस्वरः ।
५९२ मानिनी, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

५९३ **मानी**, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

५९४ **मानुषी**, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

५९५ **मान्या**, भकारः पवर्गचतुर्थः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः । म्ल्हौमिति मकारलकारहकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

५९६ **माया**, आकारो द्वितीयस्वरः । इकारस्तृतीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः । ऌकारो नवमस्वरः । ॡकारो दशमस्वरः । (ः)विसर्गः षोडशस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः । भकारः पवर्गचतुर्थः । यकारोऽन्तस्थादिमः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः । ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

५९७ **मायात्मजः**, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

५९८ **मायापुरेश्वरी**, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

५९९ **मायावी**, दीर्घॡकारो दशमस्वरः ।

६०० **मायी**, औकारश्चतुर्दशस्वरः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

६०१ **मारजा**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

६०२ **मारसम्**, अकारः प्रथमस्वरः ।

६०३ **माराग्निः**, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

६०४ **मारुतेश्वरः**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

६०५ **मारुतः**, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

६०६ मारः, क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

६०७ मार्गणः णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

६०८ मार्तण्डः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । ह्यौमिति हकाररकारान्तस्थ यकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन । केचित् औस्थाने षष्ठस्वरमामनन्ति यथासंप्रदायम् ।

६०९ मालवप्रिया, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

६१० मालवेश्वरः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

६११ मालवः, घकारः कवर्गचतुर्थः

६१२ माला, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

६१३ मालामयी, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

६१४ मालिनी, ओकारश्चतुर्दशस्वरः । (:)विसर्गः षोडशस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः । मकारः पवर्गपञ्चमः । ह्रीमिति मायाबीजम् ।

६१५ माहेशी, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

६१६ माहेश्वरी, इकारस्तृतीयस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । एकारः एकादशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । खकारः कवर्गद्वितीयः ।

६१७ माहेन्द्राद्रिनिवासिनी, शकारस्तालव्यः ।

६१८ मितानन्दा, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

६१९ मित्रम्, इकारस्तृतीयस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः ।

६२० मिथुनोदया, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।
६२१ मीनकेतुः, क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
६२२ मीनकेतवस्त्रम् स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वर-बिन्दुयोगेन ।
६२३ मीनेश्वरः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
६२४ मीनः, धकारस्तवर्गचतुर्थः । पकारः षष्ठवर्गादिमः ।
६२५ मुकुटम्, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
६२६ मुकुरः, इकारस्तृतीयस्वरः ।
६२७ मुकुन्दः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
६२८ मुक्तकेशी, औकारश्चतुर्दशस्वरः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
६२९ मुक्तः, दीर्घऋकारोऽष्टमस्वरः ।
६३० मुक्तिः, ॐ इति प्रणवः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । थकार-स्तवर्गद्वितीयः । हकारो व्योमबीजम् ।
६३१ मुखजः, दीर्घआकारो द्वितीयस्वरः ।
६३२ मुखदः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
६३३ मुखबिन्दुः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
६३४ मुखविष्णुः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
६३५ मुखवृन्तम्, दीर्घआकारो द्वितीयस्वरः ।
६३६ मुखी, एकारो द्वादशस्वरः ।
६३७ मुखेश्वरी, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

६३८ **मुखम्, (:)** विसर्गः षोडशस्वरः । **क**कारो द्वितीयवर्गादिमः। **ट**कारश्चतुर्थवर्गादिमः । **घ**कारस्तवर्गचतुर्थः । **य**कारोऽन्तस्थादिमः । **व**कारोऽन्तस्थचतुर्थः ।**क्ष**कारोऽन्तिमवर्णः ।

६३९ **मुख्यः**, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

६४० **मुग्धा**, **ण**कारष्टवर्गपञ्चमः ।

६४१ **मुत्**, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

६४२ **मुद्रा**, **औ**कारश्चतुर्दशस्वरः ।

६४३ **मुरारिः**, **औ**कारश्चतुर्दशस्वरः ।

६४४ **मुसली**, **च**कारस्तृतीयवर्गादिमः ।

६४५ **मुहूर्तादिरूपा**, **ज**कारश्चवर्गतृतीयः ।

६४६ **मुह्यकः**, ह्रस्वइकारस्तृतीयस्वरः ।

६४७ **मूकः**, **ङ**कारः कवर्गपञ्चमः ।

६४८ **मूर्छा**, **ष**कारो मूर्द्धन्यः ।

६४९ **मूर्त्तिः**. दन्त्य**स**कारः ।

६५० **मूर्द्धजः**, ऊकारः षष्ठस्वरः । **थ**कारस्तवर्गद्वितीयः ।

६५१ **मूर्द्धबीजम्**, **ऐ**मिति द्वादशस्वरबिन्दुयोगेन ।

६५२ **मूर्धा**, **अ**कारः प्रथमस्वरः । **क**कारो द्वितीयवर्गादिमः । **स्वाहा** इति शिरोबीजम् ।

६५३ **मूला**, **प**कारः षष्ठवर्गादिमः ।

६५४ **मूलम्**, **भ**कारः पवर्गचतुर्थः ।

६५५ **मृगलोचना,** स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वर-बिन्दुयोगेन ।

६५६ **मृगाङ्कः,** (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

६५७ **मृगः,** दीर्घऊकारः षष्ठस्वरः ।

६५८ **मृणालिनी,** झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

६५९ **मृता,** ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

६६० **मृत्तिका,** ह्लीमिति हकारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

६६१ **मृतिः,** लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

६६२ **मृत्युकारकः,** तालव्यशकारः ।

६६३ **मृत्युदेवः,** तालव्यशकारः ।

६६४ **मृत्युञ्जयः,** जूमिति चवर्गतृतीयषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

६६५ **मृत्युः,** ककारो द्वितीयवर्गादिमः । ऋकारश्चवर्गपञ्चमः । तालव्यशकारः ।

६६६ **मृद्वीका,** ह्रीमिति मायाबीजम्। हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

६६७ **मेघनादः,** लृकारो नवमस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । हकारो व्योमबीजम् ।

६६८ **मेघश्यामा,** ळकारो मूर्द्धन्यः

६६९ **मेघश्यामः,** हकारो व्योमबीजम् ।

६७० **मेघानन्दा,** घकारः कवर्गचतुर्थः ।

६७१ **मेघः,** मकारः पवर्गपञ्चमः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

६७२ मेदिनी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

६७३ मेदः, बकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

६७४ मेधा, ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः । ऌकारो दशमस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः ।

६७५ मेरुबधः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

६७६ मेरुः, लकारोऽन्तस्थचतुर्थः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

६७७ मेषादिः, अकारः प्रथमस्वरः ।

६७८ मेषेश्वरी, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

६८९ मेषः, अकारः प्रथमस्वरः । ह्रस्वऋकारःसप्तमस्वरः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

६८० मोक्षदः, ॐइति प्रणवः । तालव्यशकारः ।

६८१ मोक्षबीजम्, एकार एकादशस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

६८२ मोक्षम्, ॐ इति प्रणवः ।

६८३ मोचा, धकारस्तवर्गचतुर्थः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

६८४ मोचिका, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

६८५ मोदकः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

६८६ मोदनः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

६८७ मोदवर्धनः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

६८८ मोदा, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । ळकारो मूर्द्धन्यः ।

६८९ मोदिकः, ऌकारो नवमस्वरः ।

६९० मोदिनी, आकारो द्वितीयस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः।

६९१ मोषणः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

६९२ मोहकः, उकारः पञ्चमस्वरः । पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

६९३ मोहघ्नी, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

६९४ मोहनः, उकारः पञ्चमस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

६९५ मोहवर्द्धनः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

६९६ मोहरूपिणी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

६९७ मोहवासिनी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

६९८ मोहनास्त्रा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

६९९ मोहिनी, ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः । ऌकारो-दशमस्वरः । एकार एकादशस्वरः। ऐकारो द्वादशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः ।

७०० मोहः, फकारः पवर्गद्वितीयः । यकारोऽन्तस्थादिमः । रमिति वह्निबीजम् । लकारोऽन्तस्थतृतीयः । लमिति-लकारबिन्दुयोगेन ।

७०१ मङ्गला, इकारस्तृतीयस्वरः । ऌकारो नवमस्वरः । ककारो-द्वितीयवर्गादिमः ।

७०२ मङ्गली, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

७०३ **मञ्जरी**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । डकारष्टवर्गतृतीयः ।

७०४ **मण्डलम्**, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

७०५ **मण्डूकः**, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

७०६ **मन्त्रेनाथः**, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

७०७ **मन्त्रपूजा**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

७०८ **मन्त्रविद्याप्रसूनयुक्**, ॐइति प्रणवः ।

७०९ **मन्त्रशक्तिः**, आकारो द्वितीयस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
चकारछकारौ तृतीयवर्गस्य प्रथमद्वितीयौ ।

७१० **मन्त्रसूः**, ॐइति प्रणवः ।

७११ **मन्त्राद्यः**, ॐइति प्रणवः ।

७१२ **मन्त्रादिशक्तिः**, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

७१३ **मन्त्रेशः**, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

७१४ **मन्त्रः**, भकारः पवर्गचतुर्थः स्वार्थवाचकोऽपि ।

७१५ **मन्दगमा**, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

७१६ **मन्दः**, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

७१७ **मांसात्मा**, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

७१८ **मांसम्**, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

७१९ **मुण्डधरः**, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

७२० **मुण्डमालिनी**, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

७२१ मुण्डी, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
७२२ मुण्डम्, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

इति मकारः ॥

इति श्रीवर्णबीजप्रकाशे पवर्गप्रकाशः षष्ठः ॥ ६ ॥

अथ यवर्गप्रकाशः ७ ॥

१ यजुःक्रिया, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२ यज्ञकरः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३ यज्ञक्रिया, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
४ यज्ञसूत्रम्, भकारः पवर्गचतुर्थः ।
५ यज्ञः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।
६ यतिः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
७ यमबीजम्, ममिति मकारबिन्दुयोगेन ।
८ यमसाधनः, शकारस्तालव्यः ।
९ यमः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । मकारः पवर्गपञ्चमः । शकारस्तालव्यः । षकारो मूर्द्धन्यः ।
१० यशस्करी, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
११ यशस्विनी, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
१२ यशः, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
१३ याकिनी, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
१४ यादवेशः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

१५ यामिनी, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
१६ यामुनेयः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
१७ यामुनः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
१८ याम्या, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
१९ युक्, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
२० युक्तः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
२१ युक्तिः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२२ युगन्धरः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
२३ युगम्, फट् अस्त्रबीजम् ।
२४ युगान्तकारकः, स्फेमिति दन्त्यसकारफकारैकादशस्वर-बिन्दुयोगेन ।
२५ युगान्तः, यकारोऽन्तस्थादिमः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
२६ युवतिः, स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२७ युवा, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
२८ योगगम्या, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
२९ योगनिद्रा, लृकारो दशमस्वरः ।
३० योगमाता, लृकारो नवमस्वरः ।
३१ योगिनी, ऋकारः सप्तमस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । दकारस्तवर्गतृतीयः । धकारस्तवर्ग-चतुर्थः । यामित्यन्तस्थयकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

३२ योगिनीप्रियकृत्, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
३३ योगिनीप्रियङ्गमः, डकारष्टवर्गतृतीयः ।
३४ योगिनीप्रियः, डकारष्टवर्गतृतीयः णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
३५ योगेश्वरी, उकारःपञ्चमस्वरः ।
३६ योद्धा, बकारः पवर्गतृतीयः ।
३७ योनिः, एकार एकादशस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः ।
३८ यौवनेशः, दीर्घलृकारो दशमस्वरः ।

इति यकारः ।

३९ रक्तदंष्ट्रः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
४० रक्तपटः, वकारोऽन्तस्थचतुथः ।
४१ रक्तमुखी, क्रीमिति ककाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
४२ रक्ता, हकारो व्योमबीजम् ।
४३ रक्तम्, यकारोऽन्तस्थादिमः । रमिति वह्निबीजम् । शकारस्तालव्यः ।
४४ रक्षणाधिपः, उकारः पञ्चमस्वरः ।
४५ रक्षोपधारिणी दन्त्यककारः ।
४६ रक्षोविदारिणी, दन्त्यसकारः ।
४७ रक्षः, नंकारस्तवर्गपञ्चमः । षकारो मूर्द्धन्यः । क्षकारोवर्णान्तिमः।
४८ रणत्काञ्चीविभूषणा, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
४९ रतिनाथः, ओकारश्चतुर्दशस्वरः ।

५० रतिप्रदः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
५१ रतिप्रियः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
५२ रतिसुखः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
५३ रतीशः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
५४ रतीश्वरः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
५५ रतिः, अकारः प्रथमस्वरः । इकारस्तृतीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः । ऋकारः सप्तमस्वरः । ऐकारो-द्वादशस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । (:) विसर्गः षोडश-स्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः । गकारः कवर्गतृतीयः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः । णकारष्टवर्गपञ्चमः। पकारः षष्ठवर्गादिमः । षकारो मूर्द्धन्यः ।
५६ रत्नकण्ठः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
५७ रत्नजातीशः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
५८ रत्नदा, एकारो द्वादशस्वरः ।
५९ रत्नमालिका, डकारष्टवर्गतृतीयः ।
६० रत्नसञ्ज्ञः, दीर्घईकारश्चतुर्थस्वरः ।
६१ रथम्, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
६२ रमणी, शकारस्तालव्यः ।
६३ रमणः, ऐकारो द्वादशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

६४ रमा, ईकारश्चतुर्थस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । एकारो द्वादशस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । जकारश्चवर्गतृतीयः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः । पकारः षष्ठवर्गादिमः । फकारः पवर्गद्वितीयः । रकारोऽन्तद्वितीयः । श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

६५ रमाकान्तः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

६६ रमेशः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

६७ रमः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

६८ रम्ययोषित्, एकार एकादशस्वरः ।

६९ रम्या, छ्रीमिति छकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

७० रया, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

७१ रयः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

७२ रवगीः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

७३ रविबीजम्, ह्रस्वउकारः पञ्चमस्वरः ।

७४ रविस्वरः, अकारः प्रथमस्वरः ।

७५ रवः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

७६ रविः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः । गकारः कवर्गतृतीयः । फकारःपवर्गद्वितीयस्वरः ।

मकारः पवर्गपञ्चमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । हकारो व्योमबीजम् ।

७७ रसज्ञा, क्रीमिति ककाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

७८ रसतार्णकः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

७९ रसना, (:)विसर्गः षोडशस्वरः । क्रीमिति ककाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

८० रसा, लकारः अन्तस्थतृतीयः । क्रीमिति ककाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

८१ रसाकर्षिणी, ऋकारः सप्तम

८२ रसितम्, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

८३ रसः, झकारश्चवर्गचतुर्थः । भकारः पवर्गचतुर्थः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

८४ राकिनी, एकार एकादशस्वरः ।

८५ रागः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

८६ राजगृहेश्वरः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

८७ राजबीजम् भ्रूमिति भकाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

८८ राजमन्दिरम्, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

८९ राजश्री, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

९० राजा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

९१ राज्ञी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

९२ **रात्रिरूपिणी**, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

९३ **रात्रिवासः**, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

९४ **रात्रिः**, तकारः पञ्चमवर्गादिमः । बकारः पवर्गतृतीयः ।

९५ **रामजास्यः**, एकार एकादशस्वरः ।

९६ **रामठः**, ग्लौमिति गकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन।

९७ **रामबीजम्**, रामिति रकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

९८ **रामरुद्रः**, एकार एकादशस्वरः ।

९९ **रामा**, स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१०० **रामात्मजः**, अकारः प्रथमस्वरः ।

१०१ **रामः**, एकार एकादशस्वरः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।

१०२ **रायः**, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

१०३ **रावणः**, हकारो व्योमबीजम् ।

१०४ **रावः**, णकारष्टवर्गपञ्चमः । क्रेमिति ककाररकारैकादशस्वरबिन्दु-
योगेन ।

१०५ **राहुः**, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

१०६ **रुक्**, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

१०७ **रुक्मिणी**, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन।

१०८ **रुचिरम्**, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । छ्रीमिति छकाररकारचतुर्थ-
स्वरबिन्दुयोगेन ।

१०९ **रुचिः**, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।

११० रुट्, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
१११ रुतिः, ह्रस्व उकारः पञ्चमस्वरः ।
११२ रुद्रकान्तिः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
११३ रुद्रकः, ऌकारो नवमस्वरः ।
११४ रुद्रचण्डी, ॡकारो दशमस्वरः ।
११५ रुद्रडाकिनी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
११६ रुद्रदर्शी, एकार एकादशस्वरः ।
११७ रुद्रभयंकरी, इकारस्तृतीयस्वरः ।
११८ रुद्रमूर्त्तिः, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।
११९ रुद्रयोगिनी, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
२२० रुद्राणी, जकारश्चवर्गतृतीयः । इकारस्तृतीयस्वरः ।
१२१ रुद्रः, इकारस्तृतीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऋकारः सप्तम-
स्वरः । ऌकारो दशमस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
मकारः पवर्गपञ्चमः ।
१२२ रुधिरम्, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
१२३ रुरुः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
१२४ रुषोन्मत्ता, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
१२५ रूपवर्षिणी, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
१२६ रूपाकर्षिणी, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
१२७ रूपिणी, डकारष्टवर्गतृतीयः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

१२८ रूपम्, झकारश्चवर्गचतुर्थः । दकारस्तवर्गतृतीयः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१२९ रेखा, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

१३० रेचिका, ऋकारः सप्तमस्वरः । ॠकारोऽष्टमस्वरः ।

१३१ रेणुका, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

१३२ रेतः, क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१३३ रेफः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१३४ रेवती, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । रकारलकारावन्तस्थद्वितीयतृतीयौ ।

१३५ रोगनाशिनी, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

१३६ रोगी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

१३७ रोचिष्मती, ऌकारो नवमस्वरः ।

१३८ रोचिष्मान्, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१३९ रोधिनी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१४० रोमहर्षा, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

१४१ रोहिणी, ऋकारःसप्तमस्वरः ।

१४२ रौद्री, ॠकारोऽष्टमस्वरः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।

१४३ रौद्रः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

१४४ रौरवेशः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः।

१४५ रौरवः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
१४६ रञ्जिनी, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । एकार एकादशस्वरः ।
१४७ रन्धिनी, एकारो द्वादशस्वरः ।
१४८ रम्भा, स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
१४९ रिन्धिका, उकारः पञ्चमस्वरः ।
१५० रुण्डी, एकार एकादशस्वरः ।

इति रकारः ।

१५१ लकुली, हकारो व्योमबीजम् ।
१५२ लकुलीशः, हकारो व्योमबीजम् ।
१५३ लक्ष्मणः, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
१५४ लक्ष्मीः, अकारः प्रथमस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः। चकारस्तृतीयवर्गादिमः । दन्त्यसकारः । ळकारो मूर्द्धन्यः । श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
१५५ लक्ष्मीगणेशः, श्रीमिति गकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
१५६ लक्ष्मीरूपा. झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
१५७ लक्ष्मीवान्, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
१५८ लघुप्रयत्नः, ळकारो मूर्द्धन्यः ।
१५९ लज्जा, आकारो द्वितीयस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । धकारस्तवर्गचतुर्थः । षकारो मूर्द्धन्यः । ह्रीमिति हकार-

रकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६० लताबीजम्, एकार एकादशस्वरः ।

१६१ ललना, स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६२ ललवाक्, ळकारो मूर्द्धन्यः (वैदिकः) ।

१६३ ललाटकः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

१६४ ललाटजः, अकारः प्रथमस्वरः ।

१६५ ललाटः, अकारः प्रथमस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । हकारो व्योमबीजम् ।

१६६ ललिता, स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६७ ललिताबीजम्, स्क्लह्रीमिति दन्त्यसकारककारलकारहकार-रकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६८ ललितम्, छ्रीमिति छकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६९ लवकाधिः, अकारः प्रथमस्वरः ।

१७० लवणम्, धकारस्तवर्गचतुर्थः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१७१ लवा, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१७२ लहरी, बकारः पवर्गतृतीयः, स एव बिन्दुयुक्तोऽपि ।

१७३ लाकिनी, ऐकारो द्वादशस्वरः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१७४ लापकः, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

१७५ लिप्सा, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

१७६ लिप्सः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
१७७ लुत्कधारिणी, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।
१७८ लुप्तकेशः, लृकारो नवमस्वरः ।
१७९ लूचकः, लॄकारो दशमस्वरः ।
१८० लेखकः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
१८१ लेखः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
१८२ लेलिहा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१८३ लोकबन्धा, लीमित्यन्तस्थलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
१८४ लोचनम्, डकारष्टवर्गतृतीयः ।
१८५ लोभवर्द्धनः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
१८६ लोमशा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
१८७ लोमहारिणी, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
१८८ लोला, यकारोन्तस्थादिमः ।
१८९ लोलाक्षी, ईकारश्चतुर्थस्वरः । पकारः षष्ठवर्गादिमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।
१९० लोलुपः, लृकारो दशमस्वरः ।
१९१ लोलः, थकारस्तवर्गद्वितीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।
१९२ लोहिता, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
१९३ लोहितः, पकारः षष्ठवर्गादिमः । क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
१९४ लम्पटः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१९५ लम्बपयोधरा, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
१९६ लम्बवक्षोजा, अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
१९७ लम्बोदरी, जकारश्चवर्गतृतीयः । अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
१९८ लम्बोदरः, घकारः कवर्गचतुर्थः । ङकारः कवर्गपञ्चमः । षकारो मूर्द्धन्यः ।
१९९ लम्बोष्ठी, ऊकारः षष्ठस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
२०० लम्बोष्ठः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
२०१ लाङ्गली, लृकारो नवमस्वरः । छकारश्चवर्गद्वितीयः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२०२ लाङ्गलीश्वरः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२०३ लिङ्गम्, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
इति लकारः ।
२०४ वक्रम्, आकारो द्वितीयस्वरः । लृकारो नवमस्वरः । (:)विसर्गः षोडशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
२०५ क्रतुण्डः, धकारस्तवर्गचतुर्थः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
२०६ वचः, अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
२०७ वज्रकायः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
२०८ वज्रदण्डः, लृकारो नवमस्वरः ।
२०९ वज्रधृक्, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
२१० वज्रप्रस्तारिणी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

२११ वज्रपुष्टिः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
२१२ वज्रस्फिक्, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
२१३ वज्राक्षी, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
२१४ वज्रायुधः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः । एकार एकादशस्वरः ।
२१५ वज्रिणी, ऋकारोऽष्टमस्वरः । छकारश्चवर्गद्वितीयः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
२१६ वज्री, मकारः पवर्गपञ्चमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः । फडित्यस्त्रबीजम् । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
२१७ वज्रेशी, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
२१८ वज्रेश्वरी, ङकारः कवर्गपञ्चमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।
२१९ वज्राङ्गः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
२२० वज्रः, मकारः पवर्गपञ्चमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
२२१ वटुकबीजम्, वामित्यन्तस्थचतुर्थद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।
२२२ वधूः, स्त्रीमित्यूष्मतृतीयतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२२३ वनजः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२२४ वनम्, स्वाहा । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
२२५ वपुः, तालव्यशकारः ।
२२६ वरदा, थकारस्तवर्गद्वितीयः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
२२७ वरदः, अकारश्चवर्गपञ्चमः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।

२२८ वरा, एकार एकादशस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः । जकारश्चवर्गपञ्चमः ।

२२९ वराकी, एकार एकादशस्वरः ।

२३० वरादरः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

२३१ वरानुजः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१३२ वरायुधा, एकार एकादशस्वरः ।

२३३ वरारोहा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

२३४ वराहः, नकारस्तवर्गपञ्चमः । हकारो व्योमबीजम् ।

२३५ वरुणबीजम्, वमित्यन्तस्थवकारबिन्दुयोगेन ।

२३६ वरुणेशः, दन्त्यसकारः ।

२३७ वरुणः, ईकारश्चतुर्थस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

२३८ वरेण्या, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

२३९ वरेण्यः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः । दन्त्यसकारः ।

२४० वरः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

२४१ वरिः, हकारो व्योमबीजम् ।

२४२ वर्गादिः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

२४३ वर्गान्तः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।

२४४ वर्चिकः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

२४५ वर्णकर्णः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

२४६ वर्णतरणिः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
२४७ वर्णराट्, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
२४८ वर्णाद्यः, अकारः प्रथमस्वरः ।
२४९ वर्णिनी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
२५० वर्णान्तः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
२५१ वर्त्तकः, उकारः पञ्चमस्वरः ।
२५२ वर्तुलाक्षी, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
२५३ वर्तुलः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । ॐ इति प्रणवः ।
२५४ वर्द्धिनी, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
२५५ वर्म, ऐकारो द्वादशस्वरः । हुमिति हकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
२५६ वल्लभः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
२५७ वल्ली, एकार एकादशस्वरः ।
२५८ वशिनी, अकारः प्रथमस्वरः । व्लूमिति वकारलकारषष्ठस्वर-
बिन्दुयोगेन । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२५९ वशी, यकारः अन्तस्थादिमः ।
२६० वशः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
२६१ वश्यात्रिवराटकी, हेमिति हकारैकादशस्वरबिन्दुयोगेन ।
२६२ वश्या, उकारः पञ्चमस्वरः ।
२६३ वश्यम्, वौषट् शिखाबीजम् ।
२६४ वषट्कारा, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

२६५ वषट्कारी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२६६ वष्टम्, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
२६७ वसनम्, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
२६८ वसुधा, हीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन । मकारः पवर्गपञ्चमः । यकारोऽन्तस्थादिमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
२६९ वसुधाक्षरः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२७० वसुधाधिपः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
२७१ वसुमान्, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
२७२ वसुस्वरः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
२७३ वसुन्धरा, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।
२७४ वसुधात्री, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२७५ वस्त्रम्, हूसौमिति हकारदन्त्यसकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन । ऐमिति बिन्दुसहितद्वादशस्वरः ।
२७६ वह्निजाया, स्वाहा ।
२७७ वह्निमण्डलम्, मकारः पवर्गपञ्चमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
२७८ वह्निवासिनी, उकारः पञ्चमस्वरः ।
२७९ वह्नीशः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
२८० वह्निः, इकारस्तृतीयस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः । छकारश्चवर्गद्वितीयः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः, बिन्दुसहितोऽपि ।

२८१ वाक्, ईकारश्चतुर्थस्वरः। ऐकारो द्वादशस्वरः।

२८२ वाक्पतिः, आकारो द्वितीयस्वरः।

२८३ वाक्प्रदा, ऋकारोऽष्टमस्वरः। ञकारश्चवर्गपञ्चमः।

२८४ वागीशः, अकारः प्रथमस्वरः। ऐकारो द्वादशस्वरः।

२८५ वागीश्वरी, इकारस्तृतीयस्वरः। ऊकारः षष्ठस्वरः। ऐकारो द्वादशस्वरः।

२८६ वागीश्वरः, अकारः प्रथमस्वरः।

२८७ वाग्रुरा, प्रीमिति पकाररकारश्चतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन।

२८८ वाग्भवः, एकार एकादशस्वरः। ऐकारो द्वादशस्वरः बिन्दुसहितोऽपि।

२८९ वाग्मी, यकारोऽन्तस्थादिमः।

२९० वाचालः, यकारोऽन्तस्थादिमः।

२९१ वाणी, उकारः पञ्चमस्वरः। ऐकारो द्वादशस्वरः, बिन्दुसहितोऽपि। (:) विसर्गः षोडशस्वरः। गकारः कवर्गतृतीयः। चकारस्तृतीयवर्गादिमः।

२९२ वाणीबीजम्, ह्रीमिति मायाबीजम्। ऐमिति द्वादशस्वरबिन्दुयोगेन।

२९३ वाणीशः, यकारोऽन्तस्थादिमः।

२९४ वातबीजम्, उकारः पञ्चमस्वरः।

२९५ वातावर्तिः, ह्रीमिति मायाबीजम्।

२९६ वातः. अकारः प्रथमस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । ढकार-
ष्टवर्गचतुर्थः ।
२९७ वादिनी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२९८ वाद्यः, लककारोऽन्तस्थतृतीयः । दन्त्यसकारः ।
२९९ वानरः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
३०० वापी, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
३०१ वामवटिः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
३०२ वामकरोटिका. टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
३०३ वामकर्णः, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
३०४ वामकपोलः, ऌकारो दशमस्वरः ।
३०५ वामकुक्षिः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
३०६ वामकूर्प्परः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३०७ वामकङ्कणः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२०८ वामकः, ऌकारोदशमस्वरः ।
३०९ वामगण्डः, ऌकारो दशमस्वरः । एकार एकादशस्वरः ।
३१० वामजानुवासः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
३११ वामजङ्घा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
३१२ वामजाङ्घिका, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
३१३ वामदेवः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । घकारः कवर्गचतुर्थः ।
३१४ वामदोर्मणिबन्धगः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

३१५ वामदोर्मूलम्, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
३१६ वामनासा, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।
३१७ वामनीकः, वीमित्यन्तस्थवकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
३१८ वामनेत्रः, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
३१९ वामनः, ऋकारोऽष्टमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । षकारो मूर्द्धन्यः ।
३२० वामपादस्थितः, हकारो व्योमबीजम् ।
३२१ वामपादाग्रः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
३२२ वामपादाङ्गुलीनखः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
३२३ वामपादः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
३२४ वामपार्श्वम्, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
३२५ वामपन्मूलम्, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
३२६ वामबाहुमूलम्, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
३२७ वामबाहुः, डकारष्टवर्गतृतीयः । षकारो मूर्द्धन्यः ।
३२८ वामरुद्धः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
३२९ वामलोचनः, ईकारश्चतुर्थस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः ।
३३० वामशक्तिः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
३३१ वामशाखामूलः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
३३२ वामश्रुतिः, ऊकारः षष्टस्वरः ।
३३३ वामस्कन्धः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

३३४ वामस्फिक्, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
३३५ वामहस्ताग्रगः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३३६ वामहस्ताङ्गुलिमूलम्, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
३३७ वामहस्तः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
३३८ वामा, अकारः प्रथमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । स्त्रीमिति दन्त्यसकारतकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
३३९ वामाक्षी, औकारश्चतुर्दशस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
३४० वामी, झकारश्चवर्गचतुर्थः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
३४१ वामोदः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
३४२ वामोरुनिलयः, तकारः पञ्चमवर्गप्रथमः ।
३४३ वामोरुः, थकारस्तवर्गद्वितीयः । दन्त्यसकारः ।
३४४ वामाङ्गुलिमूलम्, झकारश्चवर्गचतुर्थः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।
३४५ वामांशः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
३४६ वायवी, ऐकारो द्वादशस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः । शकारस्तालव्यः । षकारो मूर्द्धन्यः ।
३४७ वायुपूज्या, प्रीमिति षष्ठवर्गादिमरकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
३४८ वायुबीजम्, यमित्यन्तस्थप्रथमबिन्दुयोगेन ।
३४९ वायुवेगी यकारोऽन्तस्थादिमः ।
३५० वायुः, खकारः कवर्गद्वितीयः । घकारः कवर्गचतुर्थः । ङकारः कवर्गपञ्चमः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । झकारश्च-

वर्गचतुर्थः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः । यकारोऽन्तस्थादिमः । सकार ऊष्मतृतीयः ।

३५१ वारणा, आकारो द्वितीयस्वरः ।

३५२ वारणार्णम्, ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

३५३ वारणी, ऋकारो ऽष्टमस्वरः ।

३५४ वारणः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

३५५ वाराही, अकारः प्रथमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

३५६ वारिचारकः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

३५७ वारिजा, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

३५८ वारिजम्, ठःइति टवर्गद्वितीयषोडशस्वरयोगेन ।

३५९ वारिदः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

३६० वारुणिकः, वकारः पवर्गतृतीयः ।

३६१ वारुणी, ऋकारोऽष्टमस्वरः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । तालव्यशकारः ।

३६२ वारुणः, ककारः द्वितीयवर्गादिमः ।

३६३ वार्त्ता, दकारस्तवर्गतृतीयः । धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

३६४ वार्षिकः, क्रूमिति ककाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

३६५ वासना, ईकारश्चतुर्थस्वरः । एकार एकादशस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः, बिन्दुयुक्तोऽपि ।

३६६ वासवः, इकारस्तृतीयस्वरः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

३६७ वासिनी, लृकारो नवमस्वरः ।

३६८ वासुदेवः, अकारः प्रथमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । षकारो मूर्द्धन्यः ।

३६९ वासंङ्करी, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

३७० वासः, वकारोऽन्तस्थश्चतुर्थः । हूसौमिति हकारदन्त्यसकार-चतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

३७१ वास्तुदेवता, (०) अमिति पञ्चदशस्वरः ।

३७२ वास्या, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

३७३ वाहनम्, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

३७४ विकटालः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

३७५ विकटम्, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

३७६ विकराली, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

३७७ विकरालः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३७८ विकर्णा, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

३७९ विकामा, उकारः पञ्चमस्वरः ।

३८० विकृतमुखी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

३८१ विकृता, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

३८२ विकृताकृतिमण्डलः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

३८३ विकृतः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

३८४ विकृतिः, आकारो द्वितीयस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । ककारखकारौ द्वितीयवर्गस्य प्रथमद्वितीयौ । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३८५ विघ्नकर्त्ता, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

३८६ विघ्नकृत्, उकारः पञ्चमस्वरः ।

३८७ विघ्नपः, अकारः प्रथमस्वरः ।

३८८ विघ्नवारणम्, फट् अस्त्रबीजम् ।

३८९ विघ्नराजः, आकारो द्वितीयस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । ऋकारः सप्तमस्वरः ।

३९० विघ्नहर्त्ता, उकारः पञ्चमस्वरः । क्षकारो वर्णान्तिमवर्णः ।

३९१ विघ्नहारिणी, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

३९२ विघ्नहृत्, उकारः पञ्चमस्वरः ।

३९३ विघ्नेशी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३९४ विघ्नेशः, अकारः प्रथमस्वरः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३९५ विघ्नम्, इकारस्तृतीयस्वरः ।

३९६ विचित्रा, चूक्रौमिति चकारककाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन । (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

३९७ विजया, अकारः प्रथमस्वरः । ऋकारःसप्तमस्वरः । एकार एकादशस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । जकारश्चवर्गतृतीयः । हूस्रूफ्रेमिति हकारदन्त्यसकारखकारफकाररकारैकादशस्व-

रबिन्दुयोगेन ।

३९८ विजयाबीजम्, श्म्रौमिति तालव्यशकारमकाररकारचतुर्दश-स्वरबिन्दुयोगेन ।

३९९ विजयी, उकारः पञ्चमस्वरः ।

४०० विज्ञानात्मा, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

४०१ विदारी, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

४०२ विदुषी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

४०३ विद्या, अकारः प्रथमस्वरः । इकारस्तृतीयस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

४०४ विद्याधरः, ऌकारो नवमस्वरः ।

४०५ विद्याबीजम्, क्षर्स्सर्ह्सईमिति क्षकाररकारदन्त्यसकाररकार-हकारदन्त्यसकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन सप्ताक्षररूपम् ।

४०६ विद्यामुखी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

४०७ विद्युज्जिह्वा, अकारः प्रथमस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । अकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४०८ विद्युत्, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । षकारो मूर्द्धन्यः ।

४०९ विद्युता, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

४१० विद्युतिः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

४११ विद्युन्मुखः, अकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४१२ विद्येश्वरी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

४१३ विधाता, ॐ इति प्रणवः । आकारो द्वितीयस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

४१४ विधिः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

४१५ विधुः, इकारस्तृतीयस्वरः । लमित्यन्तस्थतृतीयबिन्दुयोगेन ।

४१६ विनदा, टकारठकारौ चतुर्थवर्गप्रथमद्वितीयौ ।

४१७ विनायकः, आकारो द्वितीयस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः। घकारः कवर्गचतुर्थः । षकारो मूर्द्धन्यः ।

४१८ विपुलम्, शकारस्तालव्यः ।

४१९ विप्रचित्ता, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

४२० विप्रियः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

४२१ विभावसुः, गकारः कवर्गतृतीयः ।

४२२ विभुः, ऌकारो नवमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४२३ विभूतिः, ऊकारः षष्ठस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

४२४ विमत्तः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

४२५ विमलर्द्धितः, ऌकारो दशमस्वरः ।

४२६ विमला, चकारस्तृतीयवर्गादिमः। षकारो मूर्द्धन्यः । ळकारो मूर्द्धन्यः । य्लूमित्यन्तस्थयकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

४२७ विमलाकृतिः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

४२८ विमलम्, ऐकारो द्वादशस्वरः । ळकारो मूर्द्धन्यः ।

४२९ विमुक्तकः, भकारः पवर्गचतुर्थः ।

४३० वियत्, अकारः प्रथमस्वरः । आकारो द्वितीयस्वरः । ऌकारो नवमस्वरः । ॡकारो दशमस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । मकारः पवर्गपञ्चमः । शकारस्तालव्यः । हकारो व्योमबीजम् ।

४३१ विरजतिः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४३२ विरजा, आकारो द्वितीयस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४३३ विरजेशः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

४३४ विरतिः, एकार एकादशस्वरः ।

४३५ विरला, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

४३६ विराट्, झकारश्चवर्गचतुर्थः । ॐ इति प्रणवः ।

४३७ विराविणी, षकारो मूर्द्धन्यः ।

४३८ विरुद्धधीः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

४३९ विरूपा, इकारस्तृतीयस्वरः । ऌकारो दशमस्वरः ।

४४० विरूपाक्षी, ऋकारःसप्तमस्वरः ।

४४१ विरोधिनी, उकारः पञ्चमस्वरः ।

४४२ विलासिनी, उकारः पञ्चमस्वरः। ऊकारः षष्ठस्वरः। लृकारो नवमस्वरः। छकारश्चवर्गद्वितीयः। स्त्रीमिति दन्त्यसकार-तकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन।

४४३ विनसः, नकारस्तवर्गपञ्चमः।

४४४ विवरम्, थकारस्तवर्गद्वितीयः।

४४५ विवर्णा, जकारश्चवर्गतृतीयः।

४४६ विवस्वान्, एकार एकादशस्वरः।

४४७ विशल्या, ठकारष्टवर्गद्वितीयः।

४४८ विशाखी, ढकारष्टवर्गचतुर्थः।

४४९ विमला, ककारो द्वितीयवर्गादिमः।

४५० विशालाक्षी, खकारः कवर्गद्वितीयः। ऐकारो द्वादशस्वरः।

४५१ विशालाक्षः, थकारस्तवर्गद्वितीयः।

४५२ विशालार्चा, ककारो द्वितीयवर्गादिमः।

४५३ विशालः, ळकारो मूर्द्धन्यो वैदिकः।

४५४ विशिखः, छकारश्चवर्गद्वितीयः। द्वामिति दकाररकारद्विती-यस्वरबिन्दुयोगेन।

४५५ विशिष्टरी, ॠकारःसप्तमःस्वरः।

४५६ विशुद्धिमान्, ॠकारःसप्तमस्वरः।

४५७ विशुद्धः, ईकारश्चतुर्थस्वरः।

४५८ विशेषः, शकारस्तालव्यः।

४५९ विश्वगर्भा, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
४६० विश्वतोमुखी, लकारोऽन्तस्थ तृतीयः ।
४६१ विश्वपा, ऌकारो दशमस्वरः ।
४६२ विश्वबीजम्, ऌकारो नवमस्वरः ।
४६३ विश्वमर्दनः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
४६४ विश्वमाता, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४६५ विश्वमातृका, ऋकारोऽष्टमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः ।
४६६ विश्वमूर्तिः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
४६७ विश्वमोहिनी, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
४६८ विश्वयोनिः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
४६९ विश्वरूपिणी, ङकारः कवर्गपञ्चमः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः।
४७० विश्वरूपी, भकारः पवर्गचतुर्थः ।
४७१ विश्वरूपः, अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
४७२ विश्वहा, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
४७३ विश्वा, ऋकारोऽष्टमस्वरः । एकार एकादशस्वरः । अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
४७४ विश्वात्मकः, आकारो द्वितीयस्वरः ।
४७५ विश्वात्मा, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४७६ विश्वाद्यः, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
४७७ विश्वेशी, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

४७८ विश्वेश्वरी, ऋकारः सप्तमस्वरः । अकारश्चवर्गपञ्चमः ।

४७९ विश्वेश्वरः, ऌकारो नवमस्वरः ।

४८० विश्वम्, (:) विसर्गः षोडशस्वरः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।
ॐ इति प्रणवः । नमो हृदयबीजम् ।

४८१ विश्वम्भरा, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

४८२ विश्वान्तः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४८३ विश्वाम्बिका, ऌकारो दशमस्वरः ।

४८४ विषघ्नी, इकारस्तृतीयस्वरः ।

४८५ विषयेच्छाभोगवती, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

४८६ विषयः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

४८७ विषम्, ङकारः कवर्गपञ्चमः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।

४८८ विष्टराङ्गी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

४८९ विष्णुप्रिया, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४९० विष्णुमाया, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

४९१ विष्णुशयनम्, आकारो द्वितीयस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।

४९२ विष्णुः, अकारः प्रथमस्वरः । आकारो द्वितीयस्वरः । इकार-
स्तृतीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः ।
एकार एकादशस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । सकारो
दन्त्यः । हकारो व्योमबीजम् ।

४९३ विसुः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

४९४ विस्फुलिङ्गिनी, शकारस्तालव्यः ।
४९५ विस्मिता, ऌकारो दशमस्वरः ।
४९६ विहगः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
४९७ विह्वलः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।
४९८ वीचिः, यॢमिति यकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन । मकारः पवर्गपञ्चमः ।
५९९ वीरकः तकारः पञ्चमवर्गादिमः । शकारस्तालव्यः ।
५०० वीरपीठः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
५०१ वीरभद्रः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।
५०२ वीरेशः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
५०३ वीरसन्धः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
५०४ वीरा, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
५०५ वीरिणी, ढकारश्चवर्गचतुर्थः ।
५०६ वीरः, ईकारश्चतुर्थस्वरः । यकारोऽन्तस्थादिमः । हीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
५०७ वुणा, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
५०८ वृकोदरी, हमिति व्योमबीजम् ।
५०९ वृकः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
५१० वृक्षबीजम्, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
५११ वृत्तम्, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

५१२ वृत्रघ्नः, शकारस्तालव्यः ।
५१३ वृद्धिः, ऋकारः सप्तमस्वरः ।
५१४ वृश्चिकः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
५१५ वृषघ्नः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । शकारस्तालव्यः ।
५१६ वृषध्वजः, (०) (:)अनुस्वारविसर्गौ पञ्चदशषोडशस्वरौ ।
५१७ वृषली, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
५१८ वृषा, उकारः पञ्चमस्वरः । छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
५१९ वृषः, शकारस्तालव्यः । षकारो मूर्द्धन्यः ।
५२० वृष्टिबीजम्, क्रूमिति ककाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
५२१ वेगितः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
५२२ वेदधारा, ॐ इति प्रणवः ।
५२३ वेदबीजम्, ॐ इति प्रणवः ।
५२४ वेदमस्तकः, ॐ इति प्रणवः ।
५२५ वेदमाता, इकारस्तृतीयस्वरः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
५२६ वेदमूर्तिः, ऌकारो नवमस्वरः ।
५२७ वेदमूर्द्धा, ॐ इति प्रणवः ।
५२८ वेदसंज्ञकः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
५२९ वेदसारः, ॐ इति प्रणवः ।
५३० वेदादिः, ॐ इति प्रणवः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
५३१ वेदाश्वः, ळकारो मूर्द्धन्यो वैदिकः ।

५३२ वेदः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

५३३ वेधाः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।

५३४ वेरावती, सकारो दन्त्यः ।

५३५ वेषवती, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

५३६ वेषा, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

५३७ वैकुण्ठः, लृकारो नवमस्वरः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।

५३८ वैतालिकः, ॡमिति षष्ठवर्गादिमपकारलकारैकादशस्वरबिन्दु-योगेन ।

५३९ वैद्युतः, एकार एकादशस्वरः ।

५४० वैनतेयः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

५४१ वैवस्वतान्तकः, ॄमिति ककाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

५४२ वैश्यः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

५४३ वैष्टरश्रवाः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

५४४ वैष्णवी, ईकारश्चतुर्थस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । ऋकारःसप्तम-स्वरः । ॠकारोऽष्टमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । रकारो-ऽन्तस्थद्वितीयः ।

५४५ वैष्णवीबीजम्, स्क्लूह्रीमिति दन्त्यसकारककारलकारहकार-रकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

५४६ वैष्णवम्, आकारो द्वितीयस्वरः ।

५४७ वन्दीमोचनम्, ञिमिति चवर्गचतुर्थतृतीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

५४८ वंशः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
५४९ वान्तदा, प्रीमिति षष्ठवर्गादिमरकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन !
५५० वान्तः, ऊकारः षष्ठस्वरः । शकारस्तालव्यः ।
५५१ विन्ध्याद्रिशिखरस्थिता, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
५५२ विः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
५५३ व्यक्तबीजम्, लृकारो नवमस्वरः ।
५५४ व्यक्ता, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
५५५ व्यग्रा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
५५६ व्याकृतम्, हकारो व्योमबीजम् ।
५५७ व्याघ्रपादः, डकारष्टवर्गतृतीयः ।
५५८ व्यापकः, यकाररकारावन्तस्थप्रथमद्वितीयौ ।
५५९ व्यापिका, ळकारो मूर्द्धन्यः ।
५६० व्यापिनी, ईकारश्चतुर्थस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः । पकारः षष्ठवर्गादिमः । ळकारो मूर्द्धन्यः ।
५६१ व्याप्तम्, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
५६२ व्याप्तिः, अकारः प्रथमस्वरः ।
५६३ व्यामोहदः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
५६४ व्यालः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
५६५ व्योम, आकारो द्वितीयस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः । लृकारो नवमस्वरः । (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । णकारष्टवर्ग-

पञ्चमः । हकारो व्योमबीजम् । क्षकारोऽन्तिमवर्णः । आमिति द्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

५६६ व्योमनाभिका, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

५६७ व्योमवक्त्रा, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

५६८ व्योमवक्त्रः, हकारो व्योमबीजम् ।

५६९ व्योमरूपा, ॠकारःसप्तमस्वरः ।

५७० व्योमरूपिणी, उकारः पञ्चमस्वरः ।

५७१ व्योमाकारः, गकारः कवर्गतृतीयः ।

५७२ व्योमातीता, ॠकारोऽष्टमस्वरः ।

५७३ व्योषम्, हामिति हकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

इति वकारः ॥

इति श्रीवर्णबीजप्रकाशे यवर्गप्रकाशः सप्तमः ॥ ७ ॥

अथ शवर्गप्रकाशः ८.

१ शक्तिखेचरी, ख्फ्रेमिति खकारफकाररकारैकादशस्वरबिन्दुयोगेन ।

२ शक्तिप्रणवः, फ्रेमिति फकाररकारैकादशस्वरबिन्दुयोगेन ।

३ शक्तीशः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

४ शक्तः, लंकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

५ शक्तिः, आकारो द्वितीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । ॠकारःसप्तमस्वरः । ऌकारो दशमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः ।

(०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । खकारः कवर्गद्वितीयः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः । सकारो दन्त्यः । सौरिति दन्त्यसकारचतुर्दशस्वरविसर्गयोगेन । ह्रीमिति मायाबीजम् ।

६ शक्त्याकर्षिणी, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

७ शक्रः, ऌकारो दशमस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

८ शची, एकार एकादशस्वरः ।

९ शतक्रतुः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१० शतघ्नी, घ्रीमिति घकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

११ शतह्रदा, षकारो मूर्द्धन्यः ।

१२ शत्रुघ्नः, उकारः पञ्चमस्वरः ।

१३ शत्रुः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१४ शनिकुम्भः, बकार पवर्गतृतीयः ।

१५ शनिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः । थकारस्तवर्गद्वितीयः । पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

१६ शफरी, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

१७ शब्दब्रह्म, ॐइति प्रणवः ।

१८ शद्धः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

१९ शमना, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

२० शयनम्, शकारस्तालव्यः ।

२१ शयः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

२२ शय्यास्वरः, आकारो द्वितीयस्वरः ।

२३ शरजन्मा, ङकारः कवर्गपञ्चमः । णमिति टवर्गपञ्चमबिन्दुयोगेन ।

२४ शरणार्तिभिदा, एकार एकादशस्वरः ।

२५ शरत्, सकारो दन्त्यः । सौरिति सकारचतुर्दशस्वरविसर्गयोगेन ।

२६ शरभी, इकारस्तृतीयस्वरः ।

२७ शरीराकर्षिणी, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

२८ शर्म, आमिति द्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

२९ शर्मा, शकारस्तालव्यः । सकारो दन्त्यः । हमिति व्योमबीजम् । सौरिति दन्त्यसकारचतुर्दशस्वरविसर्गयोगेन । शमिति तालव्यशकारबिन्दुयोगेन ।

३० शर्वरीपतिः, दामिति दकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

३१ शर्वः, भकारः पवर्गचतुर्थः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।

३२ शलमली, इकारे (ई) कारौ तृतीयचतुर्थस्वरौ ।

३३ शवबीजम्, द्रौमिति दकाररकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

३४ शशिनी, ऋकारोऽष्टमस्वरः । एकार एकादशस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । शकारस्तालव्यः ।

३५ शशिप्रभः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

३६ शशिप्रियः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

३७ शशी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः। नकारस्तवर्गपञ्चमः। ठकारष्टवर्गद्वितीयः। फकारः पवर्गद्वितीयः। सकारो दन्त्यः।

३८ शशाङ्कधारिणी, औकारश्चतुर्दशस्वरः।

३९ शशाङ्कः, अकारः प्रथमस्वरः। वकारोऽन्तस्थचतुर्थः।

४० शशः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः।

४१ शस्तम्, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः।

४२ शस्त्रम्, यकारोऽन्तस्थादिमः

४३ शाकिनी, औकारश्चतुर्दशस्वरः। रकारोऽन्तस्थद्वितीयः। सकारो दन्त्यः।

४४ शाखा, जकारश्चवर्गतृतीयः। हमिति व्योमबीजम्।

४५ शाखिनीप्रियः, नकारस्तवर्गपञ्चमः।

४६ शाखी, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः।

४७ शाखोक्ता, जकारश्चवर्गतृतीयः।

४८ शाखान्तराकृतिः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः।

४९ शाणः, हकारो व्योमबीजम्।

५० शारदा, ऐमिति द्वादशस्वरबिन्दुयोगेन।

५१ शार्ङ्गी, गकारः कवर्गतृतीयः।

५२ शार्ङ्गीशः, गकारः कवर्गतृतीयः।

५३ शालाक्षी, ऊकारः षष्ठस्वरः।

५४ शालिकी, घ्रीमिति कवर्गचतुर्थीतस्थद्वितीयचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन।

५५ शालिगीः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

५६ शालिनी, णमिति टवर्गपञ्चमबिन्दुयोगेन ।

५७ शाल्मली, इकारस्तृतीयस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

५८ शाश्वतः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

५९ शास्ता, शकारस्तालव्यः ।

६० शिखरम्, म्लौमिति मकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

६१ शिखा, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

६२ शिखाबीजम्, वषट् इति ।

६३ शिखिवाहः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

६४ शिखी, तकारः पञ्चमवर्गादिमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।
लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

६५ शिखण्डिका, वषट् शिखाबीजम् ।

६६ शिखण्डिनी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

६७ शिखण्डी, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

६८ शिनी, उकारः पञ्चमस्वरः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

६९ शिरसिजः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

७० शिरा, नमो हृदयबीजम् ।

७१ शिरोबीजम्, स्वाहा इतिबीजम् ।

७२ शिरोभ्रमः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

७३ शिरोमाला, ऋकारस्सप्तमस्वरः ।

७४ शिरोरुहः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

७५ शिरोन्त्यगम्, स्वाहा-अग्निप्रिया ।

७६ शिरः, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । हकारो व्योमबीजम् । स्वाहा इति वह्निवल्लभा ।

७७ शिली, थकारस्तवर्गद्वितीयः । मकारः पवर्गपञ्चमः ।

७८ शिलोच्चयः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

७९ शिवखेचरी, हूस्रूफ्रोमिति हकारसकारखकारफकाररकारैकादशस्वरबिन्दुयोगेन ।

८० शिवदर्शनम्, गकारः कवर्गतृतीयः ।

८१ शिवदा, लकारो मूर्द्धन्यो वैदिकः ।

८२ शिवदूती, ऋकारस्सप्तमस्स्वरः । लृकारो दशमस्वरः ।

८३ शिवप्रणवः, हौमिति हकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

८४ शिवप्रसादः, हौमिति हकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

८५ शिवप्रिया, लृकारो नवमस्वरः । ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

८६ शिववल्लरी, ह्रीमिति मायाबीजम् ।

८७ शिवशक्तिमयम्, हूसौमिति हकारदन्त्यसकारौकारबिन्दुयोगेन ।

८८ शिवा, इकारस्तृतीयस्वरः। उकारः पञ्चमस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः। लृकारो नवमस्वरः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । टकारश्चतुर्थव-

गादिमः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः । दकारस्तवर्गतृतीयः । षकारो मूर्द्धन्यः ।

८९ शिवात्मकः, धकारः कवर्गचतुर्थः ।

९० शिवादिः, आकारो द्वितीयस्वरः ।

९१ शिवेशः, (०) अनुस्वारः । पञ्चदशस्वरः । लकारो मूर्द्धन्यः ।

९२ शिवोत्तमा, उकारः पञ्चमस्वरः ।

९३ शिवोत्तमेशः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

९४ शिवोत्तमः, इकारस्तृतीयस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

९५ शिवः, अकारः प्रथमस्वरः । इकारस्तृतीयस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । गकारः कवर्गतृतीयः । ङकारः कवर्गपञ्चमः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । पकारः षष्ठवर्गादिमः । मकारः पवर्गपञ्चमः । षकारो मूर्द्धन्यः । हकारोव्योमबीजम् । लकारो मूर्द्धन्यः ।

९६ शिशुप्रियः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

९७ शिष्टम्, थकारोऽन्तस्थादिमः ।

९८ शिष्यः, फकारः पवर्गद्वितीयः ।

९९ शीघ्रपाणिः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

१०० शीघ्रम्, ऐकारो द्वादशस्वरः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।

१०१ शीतांशुः, द्रामिति दकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

१०२ शुकः, शकारस्तालव्यः । सकारो दन्त्यः ।

१०३ शुक्तिः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

१०४ शुक्रबीजम्, व्रोमिति वकाररकारत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१०५ शुक्रः, सकारो दन्त्यः ।

१०६ शुक्ला, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

१०७ शुक्लः, ऌकारो दशमस्वरः । ॐइति प्रणवः ।

१०८ शुचिस्मिता, ऌकारो नवमस्वरः ।

१०९ शुचिः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः । ऌकारो दशमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । छकारश्चवर्गद्वितीयः । शकारस्तालव्यः ।

११० शुद्धगामी, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१११ शुद्धतरुः, ऌकारो दशमस्वरः ।

११२ शुद्धिमाता, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

११३ शुद्धः, ऌकारॡकारौ नवमदशमस्वरौ ।

११४ शुद्धिः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

११५ शुभा, एकार एकादशस्वरः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

११६ शुभम्, शकारस्तालव्यः । बिन्दुसहितोऽपि ।

११७ शुभाङ्गिः, ङकारष्टवर्गतृतीयः ।

११८ शुभ्रा, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

११९ शुष्कला, ष्रीमिति षकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१२० शुष्मा, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

१२१ शूकरबीजम्, हूमिति हकाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

१२२ शूकरः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

१२३ शूद्रः, ऊकारः षष्ठस्वरः । ऌकारो दशमस्वरः । पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

१२४ शून्यम्, आकारो द्वितीयस्वरः । (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः । हकारो व्योमबीजम् । आमिति द्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

१२५ शूरः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः । णकारष्टवर्गपञ्चमः । पकारः षष्ठवर्गादिमः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

१२६ शूर्पकर्णः, खकारगकारौ कवर्गद्वितीयतृतीयौ ।

१२७ शूलधात्री, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

१२८ शूलिनी, ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऌकारो दशमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१२९ शूली, जकारश्चवर्गतृतीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः । हकारो व्योमबीजम् ।

१३० शृणिः, क्रौमिति ककाररकारौकारबिन्दुयोगेन ।

१३१ शेखरः, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

१३२ शेमः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

१३३ शेषकः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

१३४ शेषदर्शनः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

१३५ शेषा, खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१३६ शेषः, आकारो द्वितीयस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

१३७ शैवम्, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

१३८ शोषिणी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

१३९ शौक्रम्, ऌकारो दशमस्वरः ।

१४० शौरिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः । थकारस्तवर्गद्वितीयः । धकारस्तवर्गचतुर्थः । नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

१४१ शौर्यम्, उकारः पञ्चमस्वरः ।

१४२ शङ्करः, उकारः पञ्चमस्वरः । मकारः कवर्गतृतीयः । डकारष्टवर्गतृतीयः । शकारस्तालव्यः ।

१४३ शङ्का, सकारो दन्त्यः । सौरिति दन्त्यसकारचतुर्दशस्वरविसर्गयोगेन ।

१४४ शङ्कुकर्णः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । शकारस्तालव्यः ।

१४५ शङ्कुभद्रः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

१४६ शङ्कुः, औकारश्चतुर्दशस्वरः । यकारोऽन्तस्थादिमः । फ्रेमिति फकाररकारैकादशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१४७ शङ्खिनी, एकारो द्वादशस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः । णकारष्टवर्गपञ्चमः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

१४८ शङ्खी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

१४९ शङ्खः, शकारस्तालव्यः ।

१५० शम्, शमिति तालव्यशकारबिन्दुयोगेन ।

१५१ शम्पा, षकारो मूर्द्धन्यः ।

१५२ शम्भुकान्ता, ह्रीमिति मायाबीजम् ।

१५३ शम्भुदः, हमिति व्योमबीजम् ।

१५४ शम्भुस्त्री, एकार एकादशस्वरः ।

१५५ शम्भुः, गकारः कवर्गतृतीयः । धकारस्तवर्गचतुर्थः । हकारो व्योमबीजम् ।

१५६ शाङ्करी, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

१५७ शाङ्कला, घ्रीमिति कवर्गचतुर्थान्तस्थद्वितीयचतुर्थस्वरपञ्चदश-स्वरयुक्तेन ।

१५८ शान्तिकृत्, ऌकारो दशमस्वरः ।

१५९ शान्तिकः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

१६० शान्तिबीजम्, स्वाहा-वह्निवधूः ।

१६१ शान्तः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

१६२ शान्तिः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । इकारस्तृतीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः । ङकारष्टवर्गपञ्चमः ।

१६३ शान्दुलः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

१६४ शाम्भवी, अकारः प्रथमस्वरः । ऌकारो नवमस्वरः । अकारश्चवर्गपञ्चमः ।

१६५ शाम्भवः, ङकारः कवर्गपञ्चमः । णमितिटवर्गपञ्चमबिन्दुयोगेन ।

१६६ शुम्भमर्दिनी, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

१६७ शृङ्गी, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१६८ शृङ्गम्, म्लौमिति मकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

१६९ श्मशानवासिनी, क्रीमिति ककाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१७० श्मशानम्, आकारो द्वितीयस्वरः ।

१७१ श्मश्रुः, हूमितिहकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।

१७२ श्याममुखी, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

१७३ श्यामला, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

१७४ श्यामा, ऋकारोऽष्टमस्वरः । घ्रीमिति घकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१७५ श्यामाबीजम्, क्रीमिति ककाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१७६ श्रद्धा, अकारः प्रथमस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । एकार, एकादशस्वरः । खकारः कवर्गद्वितीयः ।

१७७ श्रमः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

१७८ श्रवणा, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

१७९ श्रवः, उकारः पञ्चमस्वरः ।

१८० श्रीकरी, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१८१ श्रीकण्ठः, अकारः प्रथमस्वरः । शकारस्तालव्यः ।

१८२ श्रीगृहम्, श्रीमिति तालव्यशकाररेफचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१८३ श्रीधरः, ऌकारो नवमस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

१८४ श्रीपुरपीठम्, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

१८५ श्रीबीजम्, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

१८६ श्रीमान्, लकारो मूर्द्धन्यः ।

१८७ श्रीमुखी, (०)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१८८ श्रीविद्या, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१८९ श्रीशा, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१९० श्रीशैलवासिनी, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

१९१ श्रुतिपथः, ॐइति प्रणवः ।

१९२ श्रुतिबीजम्, ॐइति प्रणवः ।

१९३ श्रुतिः, उकारः पञ्चमस्वरः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः । (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

१९४ श्रेयः, शकारस्तालव्यः ।

१९५ श्रेष्ठा, एकारः एकादशस्वरः । षकारः षष्ठवर्गादिमः ।

१९६ श्रेष्ठः, ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऋकारोऽष्टमस्वरः ।

१९७ श्रोता, उकारः पञ्चमस्वरः ।

१९८ श्रोत्रम्, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

१९९ श्रीः, अकारः प्रथमस्वरः। उकारः पञ्चमस्वरः। ऐकारो द्वादश-स्वरः । छकारश्चवर्गद्वितीयः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

२०० श्लेष्मान्तकः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

२०१ श्वापदः, आकारो द्वितीयस्वरः ।

२०२ श्वासरूपिणी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

२०३ श्वेता, (:)विसर्गः षोडशस्वरः । सकारो दन्त्यः ।

२०४ श्वेताक्षः, सकारो दन्त्यः ।

२०५ श्वेतेशः, षकारो मूर्द्धन्यः ।

२०६ श्वेतः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः। षकारो मूर्द्धन्यः ।

॥ इति तालव्यशकारः ॥

२०७ षट्कर्णः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।

२०८ षट्चक्रः, उकारः पञ्चमस्वरः ।

२०९ षट्तर्का, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

२१० षट्पदा, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।

२११ षडभिज्ञः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।

२१२ षडर्णः, ॐइति प्रणवः ।

२१३ षडाननः, ङकारः कवर्गपञ्चमः । षकारो मूर्द्धन्यः।

२१४ षष्ठगोचरा, खकारः कवर्गद्वितीयः।

२१५ षष्ठी, उकारः पञ्चमस्वरः ।

२१६ षष्ठीशपुरवासिनी, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

२१७ षोडशात्मा, ॐइति प्रणवः ।
२१८ षोडशी, (ः)विसर्गः षोडशस्वरः ।
२१९ षण्डलः, षकारो मूर्द्धन्यः ।
२२० षण्मुखः, उकारः पञ्चमस्वरः । थकारस्तवर्गद्वितीयः । पकारः षष्ठवर्गादिमः ।

॥ इति मूर्द्धन्यषकारः ॥

२२१ सकला, ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२२२ सकोपः, हकारो व्योमबीजम् ।
२२३ सखाद्यः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।
२२४ सत्, ऐकारो द्वादशस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । भकारः पवर्गचतुर्थः । दकारस्तवर्गतृतीयः । यकारोऽन्तस्थादिमः ।
२२५ सती, डकारष्टवर्गतृतीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२२६ सत्यम्, ॐइति प्रणवः । ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२२७ सत्या, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
२२८ सत्यान्तः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
२२९ सत्त्वात्मिका, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२३० सदा, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२३१ सदाशिवः, औकारश्चतुर्दशस्वरः । (ः) विसर्गः षोडशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । छकारश्चवर्गद्वितीयः । जकारश्चवर्गतृतीयः । पकारः षष्ठवर्गादिमः । हकारोव्योमबीजम् ।

२३२ सद्योजातेशः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२३३ सद्योजातः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२३४ सद्यान्तः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
२३५ सद्यः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
२३६ सनहा, घीमिति कवर्गचतुर्थचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन । सकारो दन्त्यः ।
२३७ सनादः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२३८ सनन्दः, सकारो दन्त्यः ।
२३९ सन्नतिः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः
२४० सन्मना, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।
२४१ सप्ततुरगः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
२४२ सप्तमात्रः, ॐइति प्रणवः ।
२४३ सप्तमी, ऋकारस्सप्तमस्वरः ।
२४४ सप्तिकः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
२४५ समाश्वरा, ऌकारो नवमस्वरः ।
२४६ समगुह्यकः, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
२४७ समयः, सकारो दन्त्यः ।
२४८ समवर्ती, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
२४९ समस्ता, हीमिति-हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२५० समा, ऌकारो दशमस्वरः । चकारस्तृतीय वर्गादिमः । छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

२५१ **समातृकः**, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

२५२ **समीरणः**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

२५३ **समीरः**, ढकारष्टवर्गचतुर्थः । यकारोऽपि ।

२५४ **समुद्रजा**, ऊकारः षष्ठस्वरः । श्रीमपि ।

२५५ **समुद्रः**, वमित्यन्तस्थचतुर्थबिन्दुयोगेन ।

२५६ **सम्मृद्धिः**, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

२५७ **सरस्वती**, अकारः प्रथमस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । ऊकारः षष्ठस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । खकारः कवर्गद्वितीयः । गकारः कवर्गतृतीयः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । सकारो दन्त्यः । ऐमिति द्वादशस्वरबिन्दुयोगेन।

२५८ **सरोरुहनिवासिनी**, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वर बिन्दुयोगेन ।

२५९ **सर्गः**, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

२६० **सर्पः**, थकारस्तवर्गद्वितीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।

२६१ **सर्वक्रमः**, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

२६२ **सर्वगतिः**, क्षकारो वर्णान्तिमः ।

२६३ **सर्वगः**, गकारः कवर्गतृतीयः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

२६४ **सर्वजृम्भिणी**, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

२६५ सर्वतर्कविवर्जिता, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
२६६ सर्वतोमुखी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
२६७ सर्वदाहकः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।
२६८ सर्वदीप्तः, दकारस्तवर्गतृतीयः ।
२६९ सर्वदेहाश्रयः, हकारो व्योमबीजम् ।
२७० सर्वपाचकः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
२७१ सर्वपीठेश्वरी, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२७२ सर्वप्रियतमः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२७३ सर्वप्रियः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
२७४ सर्ववर्गान्तः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।
२७५ सर्ववर्णा, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
२७६ सर्ववागीश्वरी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
२७७ सर्वबीजकः, ह्सौरिति हकारदन्त्यसकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
२७८ सर्वबीजोत्पादकः, ॐइति प्रणवः ।
२७९ सर्वभाविनी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
२८० सर्वभावः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
२८१ सर्वभुजमध्यः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
२८२ सर्वमित्रम्, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२८३ सर्वमङ्गला, अकारः प्रथमस्वरः । ओकारत्रयोदशस्वरः ।
स्त्रोमिति दन्त्यसकारान्तस्थवकारत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।

२८४ सर्वमन्त्रेश्वरी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
२८५ सर्वयोनिकः, सकारो दन्त्यः ।
२८६ सर्वरक्षिता, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
२८७ सर्वरञ्जिनी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
२८८ सर्वला, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
२८९ सर्ववशङ्करी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
२९० सर्वविद्येश्वरी घकारः कवर्गचतुर्थः ।
२९१ सर्वविद्राविणी, गकारः कवर्गतृतीयः ।
२९२ सर्ववीरेश्वरी, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
२९३ सर्वव्यापी, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
२९४ सर्वशः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
२९५ सर्वस्रोताः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
२९६ सर्वसमर्थः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।
२९७ सर्वसमुद्भवः, एकारः एकादशस्वरः ।
२९८ सर्वसिद्धिः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
२९९ सर्वसिद्धीश्वरी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
३०० सर्वसङ्क्षोभिणी, ककारः कवर्गादिमः । घकारः कवर्गचतुर्थः ।
३०१ सर्वसम्मोहिनी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
३०२ सर्वस्तम्भिनी, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३०३ सर्वस्वामी, डकारष्टवर्गतृतीयः ।

३०४ सर्वहरः, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
३०५ सर्वहिंसकः, पकारः षष्ठवर्गादिमः ।
३०६ सर्वाकर्षिणी, घकारः कवर्गचतुर्थः । क्षकारो वर्णान्तिमः ।
३०७ सर्वात्मा, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
३०८ सर्वादिः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
३०९ सर्वार्थसाधिनी, गकारः कवर्गतृतीयः । ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
३१० सर्वालङ्कारसंयुतः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
३११ सर्वाह्लादिनी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
३१२ सर्वेशः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३१३ सर्वेश्वरी, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
३१४ सर्वेश्वरीबीजम्, झूम्-यूमिति झकारमकारयकाररकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
३१५ सर्वेष्टः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
३१६ सर्वोक्तघटनावली, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
३१७ सर्वोपकारकः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
४१८ सर्वाङ्गागमः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
३१९ सर्वाङ्गसागरः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
३२० सर्वाङ्गुलिः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
३२१ सर्वाङ्गः, मकारः पवर्गपञ्चमः । क्षकारो वर्णान्तिमः ।
३२२ सर्वान्तकः, क्षकारोऽन्तिमवर्णः ।

३२३ सर्वोन्मादिनी, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
३२४ सर्वः, गकारः कवर्गतृतीयः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३२५ सविलासिनी, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
३२६ सव्यचंन्द्रः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
३२७ सव्यबाहुकः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।
३२८ सव्यबाहुमूलः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
३२९ सव्यस्वरः, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
३३० सव्याङ्गुलिनखः, अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३३१ सशिखा, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
३३२ सहजात्मा, सकारो दन्त्यः ।
३३३ सहस्रभुजः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
३३४ सहस्राक्षा, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
३३५ साक्षी, लकारो मूर्द्धन्यः ।
३३६ सागमः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
३३७ सागरा, ऋकारोऽष्टमस्वरः । अकारश्चवर्गपञ्चमः ।
३३८ सागरः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
३३९ साट्टहासपदेश्वरी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
३४० साढिपुष्पम्, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।
३४१ सात्वतः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

३४२ साधुः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३४३ सानुबीजम्, म्लौमिति मकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
३४४ सानुरोमाग्रसान्विका, उकारः पञ्चमस्वरः ।
३४५ सामगः, सकारो दन्त्यः ।
३४६ साम्राज्यबीजम्, ह्सौमिति हकारसकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
३४७ सारणकः, सकारो दन्त्यः ।
३४८ सारस्वतः, अकारः प्रथमस्वरः ।
३४९ सारङ्गद्युतिः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
३५० सारः, लकारो मूर्द्धन्यः ।
३५१ सार्द्धशृङ्गम्, क्रोमितिककारराकारत्रयोदशस्वरबिन्दुयोगेन ।
३५२ सावित्री, पकारः षष्ठवर्गादिमः । ॐइति प्रणवः ।
३५३ सिता, लकारो मूर्द्धन्यः ।
३५४ सिद्धजिह्वकः, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
३५५ सिद्धलक्ष्मीः, (ं) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः जकारश्चवर्गतृतीयः ।
३५६ सिद्धिदा, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।
३५७ सिद्धिदण्डः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।
३५८ सिद्धिप्रदः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
३५९ सिद्धेश्वरी, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
३६० सिद्धाम्बा, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

३६१ सिद्धिः, खकारः कवर्गद्वितीयः । गकारः कवर्गतृतीयः । ञकारश्चवर्गपञ्चमः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३६२ सिद्ध्यर्णवः, ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।

३६३ सिद्ध्याकर्षिणी आकारो द्वितीयस्वरः ।

३६४ सीता, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३६५ सुकेशी, (:)विसर्गःषोडशस्वरः ।

३६६ सुखदः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

३६७ सुखप्रदः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

३६८ सुखबिन्दुः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

३६९ सुखम्, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

३७० सुगतः, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

३७१ सुगन्तः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३७२ सुगन्धिः, बकारः पवर्गतृतीयः ।

३७३ सुगम्, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३७४ सुग्रीवः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

३७५ सुघोरबीजम्, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।

३७६ सुदृशा, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

३७७ सुधा, (ं)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः यकारोऽन्तस्थादिमः ।

३७८ सुधाबीजम्, ह्रीमितिहकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन । वमित्यन्तस्थचतुर्थपञ्चदशस्वरयोगेन ।

३७९ सुधारश्मिः, द्रामिति दकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।

३८० सुधारसमयी, सकारो दन्त्यः ।

३८१ सुधन्या, लृकारो नवमस्वरः ।

३८२ सुधीः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३८३ सुनासीरः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

३८४ सुनन्दा, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

३८५ सुप्रभा, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

३८६ सुभगा, आकारो द्वितीयस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः, एकार एकादशस्वरः । (:) विसर्गः षोडशस्वरः । शकारस्तालव्यः ।

३८७ सुभगः, शकारस्तालव्यः ।

३८८ सुभद्रा, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।

३८९ सुमनाः, इकारस्तृतीयस्वरः ।

३९० सुमालिनी, लृकारो दशमस्वरः ।

३९१ सुमित्रम्, इकारस्तृतीयस्वरः ।

३९२ सुमुखी, (ं) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । जकारश्चवर्गतृतीयः ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।

३९३ सुमुखेश्वरी, यकारोऽन्तस्थादिमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

३९४ सुमुखः, ञकारश्चवर्गपञ्चमः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । भकारः पवर्गचतुर्थः ।

३९५ सुयुक्तिका, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
३९६ सुयुक्तिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
३९७ सुरता, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
३९८ सुरपुरम्, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
३९९ सुरभिः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः । बकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
४०० सुरभी, ऋकारस्सप्तमस्वरः ।
४०१ सुरश्रेष्ठः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
४०२ सुरसा, (:)विसर्गः षोडशस्वरः । डकारष्टवर्गतृतीयः ।
४०३ सुरसिद्धा, ऌकारो नवमस्वरः ।
४०४ सुरसः, बकारः पवर्गतृतीयः ।
४०५ सुराधिपः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
४०६ सुरारिहा, पकारः पष्ठवर्गादिमः ।
४०७ सुरूपिणी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
४०८ सुरेश्वरी, अकारः प्रथमस्वरः । अकारश्चवर्गपञ्चमः । षकारो-
मूर्द्धन्यः ।
४०९ सुरेश्वरः, अकारः प्रथमस्वरः इकारश्चतुर्थस्वरः ।
४१० सुरान्तकः, हूमिति हकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
४११ सुरः, झकारश्चवर्गचतुर्थः । हकारो व्योमबीजम् ।
४१२ सुलापिनी, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।
४१३ सुलोचनः, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

४१४ सुवासा, सकारो दन्त्यः ।
४१५ सुशक्तिः, एकारः एकादशस्वरः ।
४१६ सुशिखा, फकारः पवर्गद्वितीयः ।
४१७ सुश्रीः, षकारो मूर्द्धन्यः ।
४१८ सुषमा, हकारो व्योमबीजम् ।
४१९ सुषिरम्, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।
४२० सुषुम्णा, छकारश्चवर्गद्वितीयः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।
४२१ सुसती, डकारष्टवर्गतृतीयः ।
४२२ सुसुता, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
४२३ सुस्मिता, ञकारश्चवर्गपञ्चमः ।
४२४ सुस्वनः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
४२५ सूकरः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
४२६ सूक्ष्मा, आकारो द्वितीयस्वरः । ईकारश्चतुर्थस्वरः । ऌकारो-
दशमस्वरः । ऐकारो द्वादशस्वरः । औकारस्त्रयोदशस्वरः ।
छकारश्चवर्गद्वितीयः । वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
४२७ सूक्ष्मेशः, ईकारश्चतुर्थस्वरः ।
४२८ सूक्ष्मः, इकारस्तृतीयस्वरः । ऌकारो नवमस्वरः ।
४२९ सूतेशः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
४३० सूतिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
४३१ सूत्रात्मा, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

४३२ सूत्रम्, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
४३३ सूरः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । ढकारष्टवर्गचतुर्थः ।
४३४ सूर्यबीजम्, हंस इति-सबिन्दुको हकारः त्रिवर्गान्ते दन्त्य-
सकारः ।
४३५ सूर्यमण्डलगा, ऌकारो दशमस्वरः ।
४३६ सूर्यास्तः, षकारो मूर्द्धन्यः ।
४३७ सूर्यः, ऌकारो दशमस्वरः । मकारः पवर्गपञ्चमः । रकारो-
ऽन्तस्थद्वितीयः । षकारो मूर्द्धन्यः ।
४३८ सृष्टिकर्मा, उकारः पञ्चमस्वरः ।
४३९ सृष्टिः, अकारः प्रथमस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । ऌकारो-
नवमस्वरः । ककारो द्वितीयस्वरः ।
४४० सेनानीः, पकारः षष्ठवर्गादिमः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।
४४१ सेवका, उकारः पञ्चमस्वरः ।
४४२ सेवकः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
४४३ सोमनाथः, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
४४४ सोमपाः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
४४५ सोमप्रिया, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
४४६ सोमः, (:) विसर्गः षोडशस्वरः । धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
यकारोऽन्तस्थादिमः । सकारो दन्त्यः ।
४४७ सोऽहम्, सकारो दन्त्यः ।

४४८ सौख्यम्, (ं)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
४४९ सौख्यदा, तकारः पञ्चमवर्गादिमः । सकारो दन्त्यः ।
४५० सौख्यदुःखप्रबन्धकः, (ं)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
४५१ सौपर्णी, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४५२ सौभगभ्रूः, (ं)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
४५३ सौभाग्या, (ं)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
४५४ सौम्या, (ः) विसर्गः षोडशस्वरः । ऋकारस्सप्तमस्वरः ।
एकार एकादशस्वरः ।
४५५ सौरानन्दः, उकार पञ्चमस्वरः ।
४५६ सौरः, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
४५७ सङ्कर्णः, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
४५८ सङ्कर्षणः, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
४५९ सङ्क्रतिः सकारो दन्त्यः ।
४६० सञ्जिनी, (ं) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
४६१ सञ्ज्ञा, ककारो द्वितीयवर्गादिमः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
४६२ सन्ध्या, झकारश्चवर्गचतुर्थः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । शकार-
स्तालव्यः ।
४६३ सम्पत्तिबीजम्, नमःइति हृदयबीजम् ।
४६४ सम्पूर्णमण्डला, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
४६५ सम्मूढा, (ः)विसर्गः षोडशस्वरः ।

४६६ संमोहनः, ऌकारो नवमस्वरः ।
४६७ संयोगजः. क्षकारो वर्णान्तिमः ।
४६८ संयोजकः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
४६९ संवर्त्तकः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
४७० संवर्तनम्, ध्रुमिति धकाररकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
४७१ संवर्त्तिका, शकारस्तालव्यः ।
४७२ संस्थिनी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
४७३ संहर्त्ता, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४७४ संहारबीजम्, फडित्यस्त्रबीजम् ।
४७५ संहारिणी, ऌकारो नवमस्वरः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।
४७६ संहारी, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।
४७७ संहतिः, (ं) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
४७८ साङ्ख्ययोगोद्भवा, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
४७९ साञ्चला, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
४८० साम्बुः, रुमिति रकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
४८१ सिन्धुरः, प्रामिति पकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।
४८२ सिन्धुसुता, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन।
४८३ सिन्धुः, रुमिति रकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
४८४ सिंहबीजम्, ह्स्क्ष्म्रीमिति हकारसकारक्षकारमकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

४८५ सिंहनादिनी, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
४८६ सिंहनादः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
४८७ सिंहभैरवी, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
४८८ सिंहास्या, अकारः प्रथमस्वरः ।
४८९ सिंहिका, ढकारष्टवर्गतृतीयः ।
४९० सिंहिनी, बकारः पवर्गतृतीयः ।
४९१ सिंहः, गकारः कवर्गतृतीयः ।
४९२ सुन्दरी, अकारः प्रथमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः । (:)विसर्गः षोडशस्वरः । तकारश्चवर्गतृतीयः ।
४९३ सुन्दरः, इकारस्तृतीयस्वरः । छकारश्चवर्गद्वितीयः ।
४९४ सूः, ऐमिति द्वादशस्वरबिन्दुयोगेन ।
४९५ सेन्दुवत्, घकारः कवर्गचतुर्थः ।
४९६ सैन्धवम्, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
४९७ स्कन्दः, ङकारः कवर्गपञ्चमः । ह्रामिति हकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।
४९८ स्कन्धः, ककारखकारौ द्वितीयवर्गस्य प्रथमद्वितीयौ ।
४९९ स्तनद्वयम्, ठःठइति ठकारद्वयविसर्गयोगेन ।
५०० स्तनबीजम्, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
५०१ स्तनम्, जकारश्चवर्गतृतीयः । ठठमिति ठकारद्वयबिन्दुयोगेन ।
५०२ स्तम्भनम्, नमःइति हृदयबीजम् ।

५०३ स्तुतिः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

५०४ स्तम्भिनी, मकारः पवर्गपञ्चमः । आकारो द्वितीयस्वरः ।

५०५ स्त्री, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

५०६ स्थविरः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।

५०७ स्थाणुः, लृकारो नवमस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । थकारस्तवर्गद्वितीयः । धकारस्तवर्गचतुर्थः । वकारोऽन्तस्थ चतुर्थः । हकारो व्योमबीजम् ।

५०८ स्थानदेवी, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

५०९ स्थायी, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

५१० स्थितिः, छकारश्चवर्गद्वितीयः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

५११ स्थिरः, णकारष्टवर्गपञ्चमः ।

५१२ शिरप्रसादः, स्ह्रौमिति सकारहकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।

५१३ स्थिरमाया, ह्रीमिति हकारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

५१४ स्थिरा, औकारत्रयोदशस्वरः । गकारः कवर्गतृतीयः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । जकारश्चवर्गतृतीयः ।

५१५ स्थिरात्मा, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

५१६ स्थूलदन्तः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

५१७ स्थाण्वीशः, लृकारो नवमस्वरः ।

५१८ स्नुही, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

५१९ स्पर्शाकर्षिणी, उकारः पञ्चमस्वरः ।

५२० स्पर्शात्मा, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।

५२१ स्पर्शः, षकारो मूर्द्धन्यः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

५२२ स्पृहा, ङकारः कवर्गपञ्चमः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

५२३ स्मरः, (:)विसर्गः षोडशस्वरः । ककारो द्वितीयवर्गादिमः । टकारश्चतुर्थवर्गादिमः । थकारस्तवर्गद्वितीयः । हकारो व्योमबीजम् । क्लीमिति ककारलकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।

५२४ स्मितः, थकारस्तवर्गद्वितीयः ।

५२५ स्मृतिः, ऊकारः पञ्चमस्वरः । गकारः कवर्गपञ्चमः । जकारश्चवर्गतृतीयः । डकारष्टवर्गतृतीयः ।

५२६ स्मृत्याकर्षिणी, एकारः एकादशस्वरः ।

५२७ स्वगुह्यः, इकारस्तृतीयस्वरः ।

५२८ स्वच्छंदः, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

५२९ स्वधा, औकारश्चतुर्दशस्वरः । (ं)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

५३० स्वनितम्, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

५३१ स्वनम्, टकारश्चतुर्थवर्गादिमः ।

५३२ स्वप्नावती, ह्क्लृल्एह्रीमिति हकारककारलकारैकादशस्वर मायाबीजयोगेन ।

५३३ स्वयम्, लकारो मूर्द्धन्यः ।

५३४ स्वयम्भूः, ककारः कवर्गद्वितीयः ।
५३५ स्वयंवरा, प्रीमिति मूर्द्धन्यषकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
५३६ स्वराट्, ॐईति प्रणवः । चकारस्तृतीयवर्गादिमः । णकार-
ष्टवर्गपञ्चमः ।
६३७ स्वरादिः, अकारः प्रथमस्वरः ।
५३८ स्वराद्यः, अकारः प्रथमस्वरः ।
५३९ स्वरूपा, सकारो दन्त्यः ।
५४० स्वरेश्वरः, अकारः प्रथमस्वरः ।
५४१ स्वरान्तकः, आकारो द्वितीयः ।
५४२ स्वरः, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।
५४३ स्वर्गरत्नम्, स्लूमिति दन्त्यसकारलकारषष्ठस्वरबिन्दुयोगेन ।
५४४ स्वर्गः, खकारः कवर्गद्वितीयः ।
५४५ स्वर्णदी, ऌकारो दशमस्वरः ।
५४६ स्वर्णवेधः (ं)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।
५४७ स्वर्धुनी, ऌकारो दशमस्वरः ।
५४८ स्वस्ति, उकारः पञ्चमस्वरः ।
५४९ स्वस्तिकः, ऌकारो दशमस्वरः । झकारश्चवर्गचतुर्थः । ढकार-
स्तवर्गतृतीयः ।
५५० स्वाती, डकारष्टवर्गतृतीयः ।
५५१ स्वातीता, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।

५५२ स्वात्मवेदिनी, एकारः एकादशस्वरः ।
५५३ स्वात्मशक्तिः, जकारश्चवर्गतृतीयः ।
५५४ स्वाहा, ओकारस्त्रयोदशस्वरः । ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
५५५ स्वाहामाला, ऋकारोऽष्टमस्वरः ।
५५६ स्वेदजात्मा, औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
५५७ स्वान्तम्, अकारः प्रथमस्वरः ।

॥ इति दन्त्यसकारः ॥

५५८ हनुः, हकारो व्योमबीजम् । मन्त्रसञ्ज्ञकोपि ।
५५९ हयग्रीवः, ह्सौमिति हकारसकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
५६० हयाननः, हकारो व्योमबीजम् ।
५६१ हरजाया, ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
५६२ हरध्वनिः, ठकारष्टवर्गद्वितीयः ।
५६३ हरप्रिया, ह्रीमिति हकाररकारचतुर्थस्वबिन्दुयोगेन ।
५६४ हरिकान्ता, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
५६५ हरिणाक्षी, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
५६६ हरिणी, ह्सौरिति हकारसकारचतुर्दशस्वरविसर्गयोगेन ।
५६७ हरितम्, ह्सौमिति हकारसकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
५६८ हरिदश्वः, यकारोऽन्तस्थादिमः ।
५६९ हरिद्रा, धकारस्तवर्गचतुर्थः । ह्सौरिति हकारसकारचतुर्दशस्वरविसर्गयोगेन ।

५७० हरिसर्गः, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

५७१ हरः, हकारः प्रथमस्वरः । उकारः पञ्चमस्वरः । ऌकारो दशमस्वरः । घकारः कवर्गचतुर्थः । हकारो व्योमबीजम् । ह्रःमिति हकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन । फडित्यस्त्र-बीजम् ।

५७२ हरिः, ऌकारो दशमस्वरः । तकारः पञ्चमवर्गादिमः । हकारो व्योमबीजम् ।

५७३ हर्षकामिनी, ऌकारो दशमस्वरः ।

५७४ हर्षा, ऌकारो दशमस्वरः ।

५७५ हली, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

२७६ हविः, (:)विसर्गः षोडशस्वरः ।

५७७ हव्यवासिता, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

५७८ हव्यवाहनः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । रमितिरकारप्रथमस्वर-बिन्दुयोगेन ।

५७९ हस्तिनापुरनायकः, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।

५८० हस्ती, शकारस्तालव्यः । प्रामितिपकाररकारद्वितीयस्वर-बिन्दुयोगेन ।

५८१ हस्तः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

५८२ हरसञ्ज्ञः, मन्त्रवाचकः ।

५८३ हाकिनी, (·)अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः । दकारस्तवर्गतृतीयः ।

५८४ हारिणी, जकारश्चवर्गतृतीयः ।

५८५ हारः, ॠकारोऽष्टमस्वरः ।

५८६ हालाहलम्, ॐइति प्रणवः ।

५८७ हासितः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।

५८८ हितः, ऊकारः षष्ठस्वरः ।

५८९ हिरण्मयी, ककारो द्वितीयवर्गादिमः ।

५९० हिरण्यपुरवासिनी, सकारो दन्त्यः ।

५९१ हिरण्यपुरम्, सकारो दन्त्यः ।

५९२ हुतभुक्, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । रमितिरकारप्रथमस्वरबिन्दु-
योगेन ।

४९३ हुच्छाली, यकारोऽन्तस्थादिमः ।

५९४ हुज्जः, जकारश्चवर्गतृतीयः । झकारश्चवर्गचतुर्थः ।

५९५ हृत् ऐकारो द्वादशस्वरः । भकारोऽन्तस्थादिमः । सकारो-
दन्त्यः । षकारो मूर्द्धन्यः । शकारस्तालव्यः । हकारो
व्योमबीजम् ।

नमः इति हृदयबीजम् ।

५९६ हृदयम्, गकारः कवर्गतृतीयः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । नकार-
स्तवर्गपञ्चमः । यकारोऽन्तस्थादिमः । नमइतिहृदयबीजम् ।

५९७ हृदयान्नाभिसंस्थितः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।

५९८ हृदयान्मुखसंस्थितः, लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।

५९९ हृद्यम्, दन्त्यसकारः ।
६०० हृद्बीजम्, (:) विसर्गः षोडशस्वरः ।
६०१ हृन्मण्डलः, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
६०२ हृल्लेखा, ह्रीमिति हकाररकारश्चतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
६०३ हृषितः, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
६०४ हृषीकेशः, लृकारो दशमस्वरः । औकारश्चतुर्दशस्वरः ।
६०५ हृष्टिः, ओकारस्त्रयोदशस्वरः ।
६०६ हेरम्बबीजम्, गुमिति गकारोकारबिन्दुयोगेन ।
६०७ हङ्कारी, झकारश्चवर्गचतुर्थः ।
६०८ हन्ध्रः, ह्रमिति व्योमबीजम् ।
६०९ हंसकारणम्, ॐ इति प्रणवः ।
६१० हंसगा, ऊकारः षष्ठस्वरः ।
६११ हंसदा, ॠकारोऽष्टमस्वरः ।
६१२ हंसिनी, यकारोऽन्तस्थादिमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।
६१३ हंसः, जकारश्चवर्गतृतीयः । यकारोऽन्तस्थादिमः । रकारोऽन्तस्थद्वितीयः । सकारो दन्त्यः । हकारो व्योमबीजम् ।
६१४ हान्तः, हकारो व्योमबीजम् ।
६१५ हिङ्गुबीजम्, ग्लौमिति गकारलकारचतुर्दशस्वरबिन्दुयोगेन ।
६१६ हिंसा, ॠकारः सप्तमस्वरः ।
६१७ हुङ्कारः, लृकारो दशमस्वरः ।

६१८ ह्रस्वः, अकारः प्रथमस्वरः ।

६१९ ह्रादिनी, शकारस्तालव्यः ।

६२० ह्रीः, आकारो द्वितीयस्वरः । ह्रीमिति मायाबीजम् ।

६२१ ह्लादिगः, चकारस्तृतीयवर्गादिमः ।

६२२ ह्लादिनी, दकारस्तवर्गतृतीयः ।

॥ इति हकारः ॥

६२३ क्षणदा, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

६२४ क्षतजोक्षितः, रकारोऽन्तस्थद्वितीयः ।

६२५ क्षत्रिणी, छकारश्चवर्गद्वितीयः ।

६२६ क्षपा, तकारः पञ्चमवर्गादिमः ।

६२७ क्षमा, उकारः पञ्चमस्वरः । टकारठकारौचतुर्थवर्गप्रथमद्वितीयौ। धकारस्तवर्गचतुर्थः । नकारस्तवर्गपञ्चमः । लकारोऽन्तस्थ-तृतीयः ।

६२८ क्षमावती, क्षकारो वर्णान्तिमः ।

६२९ क्षयः, ऌकारो दशमस्वरः । क्षकारो वर्णान्तिमः । ध्रुमिति धकाररकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।

६३० क्षरः, ऐकारो द्वादशस्वरः । फकारः पवर्गद्वितीयः ।

६३१ क्षामकम्, ध्रुमिति धकाररकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।

६३२ क्षामखण्डा, (०) अनुस्वारः पञ्चदशस्वरः ।

६३३ क्षामा, ह्रीमिति मायाबीजम् ।

६३४ क्षायिनी, ङकारः कवर्गपञ्चमः ।
६३५ क्षारोदधिः, अकारः प्रथमस्वरः ।
६३६ क्षारम्, नकारस्तवर्गपञ्चमः ।
६३७ क्षितिः, जकारश्चवर्गतृतीयः । लकारोऽन्तस्थतृतीयः ।
६३८ क्षीरिकापीठः, धकारस्तवर्गचतुर्थः ।
६३९ क्षीरोदसम्भवा, श्रीमिति तालव्यशकाररकारचतुर्थस्वरबिन्दुयोगेन ।
६४० क्षुधा, वकारोऽन्तस्थचतुर्थः ।
६४१ क्षुरकः, धुमिति धकाररकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
६४२ क्षेत्रपालबीजम्, क्षमित्यन्तिमक्षकारप्रथमस्वरबिन्दुयोगेन ।
६४३ क्षेत्रपालः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
६४४ क्षेत्रपः, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
६४५ क्षेत्ररूपिणी, ऋकारः सप्तमस्वरः ।
६४६ क्षोभणम्, द्रामिति दकाररकारद्वितीयस्वरबिन्दुयोगेन ।
६४७ क्षोभिणी, मकारः पवर्गपञ्चमः ।
६४८ क्षौद्रम्, धुमिति धकाररकारपञ्चमस्वरबिन्दुयोगेन ।
६४९ क्षौमः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।
६५० क्षान्तिः, ङकारष्टवर्गतृतीयः ।
६५१ क्ष्मा, क्षकारो वर्णान्तिमः ।
६५२ क्ष्मात्मकः, ऐकारो द्वादशस्वरः ।

॥ इति वर्णान्तिमक्षकारः ॥

इति वर्णबीजप्रकाशे शवर्गोऽष्टमः प्रकाशः ॥

अथ तन्त्रान्तरोक्तं वर्णध्यानमारभ्यते—

'अ'कार ध्यान

चामीकरनिभश्शूलगदाराजद्भुजाष्टकः ।
चतुरास्योऽतिकायस्स्यादकारः कूर्मवाहनः ॥१॥

चामीकर अर्थात् स्वर्णवर्णी सुनहले आकर्षक विग्रह में विराजमान, शूल, गदा आदि अस्त्रशस्त्रों को अपनी आठों भुजाओं में धरण करने वाले, चतुर्मुख समस्त कायात्मक आकृतियों को अतिक्रान्त करने वाले और कच्छप के वाहन वाले 'अ'कार रूप अनुत्तर भैरव-वर्ण का इसी रूप में ध्यान करना चाहिये ।।१।।

'आ'कार ध्यान

पाशाङ्कुशकरा श्वेतपद्मसंस्थेभवाहना ।
षष्ट्यर्द्धयोजनमिता स्यादामौक्तिकभूषणा ॥२॥

इसके हाथों में पाश और अंकुश नामक शस्त्र सुशोभित हैं । श्वेत कमल पर यह आसीन होता है । इसका वाहन हाथी है । तीस योजन तक इसकी रश्मियाँ प्रभावी हैं । मोती के आभूषणों से भूषित यह 'आ'कार ध्यातव्य है ।।२।।

'इ'कार ध्यान

पीतङ्कराब्जकुलिशपरशुं वैरिनाशनम् ।
द्व्येकयोजनमानं स्यादिकारं कच्छपस्थितम् ॥३॥

'इ'कार के पीले करकमल में स्थित वज्र और अंकुश निरन्तर शत्रुओं के नाश में संलग्न हैं । १२ योजन पर्यन्त इसका प्रभाव पड़ता है । कच्छप की सवारी है । इसी रूप में इसका ध्यान करना चाहिये ।।३।।

'ई'कार ध्यान

दशयोजनदीर्घा सानाहताहंसवाहना ।
ई स्यात्पुष्टिप्रदा श्वेता मौक्तिकाढ्या स्मिताननाः ॥४॥

दीर्घ 'ई'कार दशयोजनिका मानी जाती है । अनाहत विशेषण से विशिष्ट है । 'हंस' इस देवीशक्ति का वाहन है । निरन्तर पुष्टि प्रदान करने वाली महालक्ष्मी की

रश्मिरूपा है। श्वेत वर्ण की यह देवी मौक्तिक माला से मनोहर है। इसके मुखारविन्द में स्मिति की छटा छलकती रहती है ।।४।।

'उ'कार, 'ऊ'कार दोनों का एकरूप ध्यान

गदाङ्कुशकरङ्काकवाहनं कृष्णभूषणम्।
योजनं द्विसहस्राणाम्मानमुद्वयमक्षरम् ।।५।।

'उ' और 'ऊ' ये दोनों अक्षर उन्मेष और ऊर्मिबीज माने जाते हैं। इन दोनों का मान दो हजार योजन है। गदा और अंकुश इनके हाथों में विराजमान हैं। काक इन दोनों का वाहन है। ये दोनों कृष्णवर्णी आभूषण धारण करते हैं ।।५।।

'ऋ'कार और 'ॠ'कार के ध्यान

पाशशक्तिभुजं रक्तं वह्निबिम्बस्थितोष्ट्रगम्।
उक्तप्रमाणं कालघ्नमृॠवर्णद्वयं भवेत् ।।६।।

हाथों में पाश और शक्ति नामक अस्त्र सुशोभित हैं। इनका वर्ण लाल है। ये महत्त्वपूर्ण वर्ण अग्नि के बिम्ब की ज्वाला में उज्ज्वल दीख पड़ते हैं। इनकी सवारी ऊँट है। ये काल के भी काल माने जाते हैं ।।६।।

'ऌ' 'ॡ' वर्णध्यान

चतुरस्राब्जहंसस्थं पुष्परागसमप्रभम्।
पाशवज्रकरं रौद्रं ऌयुग्मं स्यान्निरोधनम् ।।७।।

समकोण चतुर्भुज में निर्मित कमलवत् आकृति से संवलित, हंसवाहन, पुष्पराग मणि के समान आकर्षक, हाथों में पाश और वज्र धारण करने वाले, रौद्ररूप अनन्त रोधों का निराकरण करने में समर्थ 'ऌ' और 'ॡ' दोनों वर्णों का ध्यान करना चाहिये ।।७।।

'ए' वर्णध्यान

गदाफलारिपद्माढ्यकरं हारविभूषणम्।
चक्रवाकस्थितं श्याममेकारं तु महद्भवेत् ।।८।।

चक्रवाक वाहन वाले श्यामवर्णी महान् वर्ण 'ए'कार का अपना विशिष्ट

महत्त्व है । शङ्ख, चक्र, गदा, पद्म धारण करने वाले और वनमाली के समान हार से विभूषित अनुत्तर और इच्छाशक्ति के स्वारस्य से सिक्त इसकी महत्ता और भी बढ़ जाती है ।।८।।

'ऐ' वर्णध्यान

नवकुन्दनिभा शूलवज्रवाहा हयस्थिता ।
कोटियोजनमाना स्यादैमूर्त्तिः कविताकरी ।।९।।

नये खिले कुन्द के सदृश, शूल और वज्रधारी, घोड़े की सवारी करने वाले, कोटियोजन मान वाले 'ऐ'कार रूप बारहवें स्वर की सबसे बड़ी विशेषता यह है कि, इसके आराधन व ध्यान से कवित्वशक्ति का उल्लास होता है ।।९।।

'ओ' वर्णध्यान

चिन्मयं सर्वगं शान्तं द्विसहस्रकरोज्ज्वलम् ।
पीतं गोवृषसंस्थं स्यादोकारं स्त्रीनरात्मकम् ।।१०।।

चिन्मय मूर्त्तिरूप, सर्वव्यापी, अत्यन्त शान्त, दो हजार किरणों से उज्ज्वल, पीतवर्णी, साँढ की सवारी करने वाले 'ओ'कार का ध्यान अर्धनारीश्वर रूप में करना चाहिये ।।१०।।

'औ' वर्णध्यान

तप्तहेमनिभा पाशवज्रबाहुर्विभूतिदा ।
योजनानां सहस्रेण स्यादौवर्णामितौजसा ।।११।।

'औ'कार चतुर्दश धाम वाला अनन्तेश्वर का प्रतीक वर्ण है । तपे हुए सोने की कान्ति के समान यह कान्ति वाला है । पाश, वज्र और अस्त्रों से यह सज्जित है । हजारों योजनान्त तक प्रभाव डालता है । इसे अमित तेजवन्त वर्ण कहते हैं । इसी रूप में इसका ध्यान होना चाहिये ।।११।।

'अं' वर्णध्यान

नवकुङ्कुमसच्छायपद्मस्थो रक्तभूषणः ।
चतुर्भुजस्स्यादंवर्णः श्रीकरो रिपुनाशनः ।।१२।।

नवल कंकुमवर्णी, पद्मासन पर विराजमान, लाल वस्त्रों से विभूषित, चार भुजाओं वाले, श्री के प्रधान हेतु 'अं'कार वर्ण का इसी रूप में ध्यान करना चाहिये । इसके ध्यान मात्र से शत्रुओं का नाश हो जाता है ।।१२।।

विसर्ग ध्यान

वज्रशूलकरं क्षुद्रफलदन्नरवाहनम् ।
सहस्रयोजनमितं स्वरान्तन्द्विभुजं स्मरेत् ॥१३॥

स्वरों के अन्त में विसर्ग के होने के कारण इसे स्वरान्त कहते हैं । यह दो भुजाओं वाला स्वर माना जाता है । इसकी परिमिति हजार योजन पर्यन्त है । अपने हाथों में वज्र और शूल धारण करता है । इसे नरवाहन मानते हैं । छोटे-मोटे कामों का फल शीघ्र प्रदान करता है । इसका इसी रूप में स्मरण करना चाहिये ।।१३।।

'क' वर्णध्यान

भूबिम्बगजसंस्थः स्यान्नवकुङ्कुमसन्निभः ।
शूलवज्रकरः कार्णः सहस्रद्वययोजनः ॥१४॥

'क'वर्ण की परिमिति दो हजार योजन है । यह भूबिम्ब का प्रतीक है । गज पर अवस्थित है । कुङ्कुम के समान लाल रङ्ग वाला यह वर्ण अपने हाथों में शूल और वज्र धारण करता है ।।१४।।

'ख' वर्णध्यान

पाशतोमरहस्तः खो मेषसंस्थो निरोधनः ।
योजनानां सहस्रेण मितः कृष्णविभूषणः ॥१५॥

हाथों में पाश और तोमर धारण करने वाले, मेषवाहन, विघ्नों के निरोधक, हजार योजन तक प्रभावशाली और कृष्णवर्णी आभूषणों से भूषित 'ख'वर्ण आकाशबीजरूप है । इस वर्णदेव का ध्यान इसी रूप में करना चाहिये ।।१५।।

'ग' वर्णध्यान

पाशाङ्कुशकरः पद्मफणिसंस्थोऽरुणप्रभः ।
गकारस्सर्वभूषः स्याच्छतयोजनसंस्थितः ॥१६॥

पाश और अङ्कुश धारण करने वाला 'ग'वर्ण है । सौ योजन तक इसकी परिमिति है । 'पद्म' नामक सर्पराज पर यह सवारी करता है । अरुण वर्णी 'ग'कार अपनी प्रभा से सब को प्रसन्न करता है ।।१६।।

'घ' वर्णध्यान

उष्ट्रोलूखलसंस्थः स्याद्गदावज्रकरो मतः ।
योजनानां सहस्रेण द्विमुखो घः स्मितेतरः ॥१७॥

यह दो मुखों वाला विचित्र वर्ण है । यह ऊँट पर और ओखली में सवारी करता है । गदा और वज्र इसके हथियार हैं । सहस्रयोजन परिमिति वाला यह 'घ' वर्ण इसी रूप में ध्यातव्य है ।।१७।।

'ङ' वर्णध्यान

कोटियोजनदीर्घार्द्धनास्यं कृष्णं ज्वलत्प्रभम् ।
द्विभुजं काकवाहं स्यान्ङार्णः क्षुद्रफलप्रदम् ॥१८॥

'ङ'वर्ण पचास लाख योजन तक अपनी परिमिति में सीमित है । अनुनासिक यह वर्ण जलती हुई काली आभा में विचित्र लगता है । क्षुद्र फलप्रद यह वर्ण काकवाहन माना जाता है । इसकी दो भुजायें हैं । इसी रूप में इसका ध्यान करना चाहिये ।।१८।।

'च' वर्णध्यान

युगाग्रपद्मसंस्थस्स्याच्चतुर्बाहुस्सितप्रभः ।
चः कपर्दी सुगन्धाढ्यः कोटियोजनविस्तृतः ॥१९॥

युग चार होते हैं । चार के लिये चतुर शब्द का प्रयोग होता है । इस संख्या-वाची शब्द का पहला अक्षर 'च' है, इसलिये इसे युगाग्र कहते हैं । यह उसी आदि पद्म पर विराजमान रहता है । इसकी चार भुजायें भी हैं । सर्वदा मृदु मुस्कान से मनोज्ञ लगता है । यह कपर्दी शिव के समान है । इसके विग्रह से सुगन्धि का प्रसार होता है । करोड़ योजन तक इसकी परिमिति है ।।१९।।

'छ' 'ज' 'झ' वर्णध्यान

सितस्तावन्मितः पद्मचतुर्बाहुश्छवर्णकः ।
जझौ च कोटिमानौ स्तश्चतुर्बाहू सितप्रभौ ॥२०॥

श्वेतवर्णी, एक करोड़ योजन तक प्रभावपूर्ण, पद्मस्थ, चतुर्बाहु का 'छ'-वर्ण इसी रूप में ध्यातव्य है ।

'ज' और 'झ' भी कोटि मान वाले वर्ण हैं । ये भी चतुर्भुज और श्वेतवर्णी प्रसन्नमुख वर्ण हैं ।।२०।।

'ञ' वर्णध्यान

योजनानां सहस्रैस्स्यात्सम्मितं काकवाहनम् ।
विद्वेषणकरं ञार्णं कृष्णावर्णं भुजद्वयम् ॥२१॥

'ञ'वर्ण काले रंग का होता है । इसकी दो भुजायें मानी जाती हैं । यह वर्ण पारस्परिक विद्वेष में दक्ष है । एक हजार योजन तक इसकी परिमिति है । काक इसका वाहन है । इसी रूप में इसका ध्यान करना चाहिये ।।२१।।

'ट' 'ठ' वर्णध्यान

क्रौञ्चस्थो द्विभुजष्टः स्यान्नागबद्धो महाध्वनिः ।
धरासद्मगजेन्द्रस्थष्ठवर्णो द्विकरोज्ज्वलः ॥२२॥

क्रौञ्चवाहन, द्विभुज, नाग सर्प से आबद्ध या नागरूप हाथी पर सवारी करने वाले, महाध्वनि करने वाले वर्ण के रूप में 'ट'कार प्रसिद्ध है । इसी तरह 'ठ' वर्ण भी है । यह भी नागवाहन है; किन्तु इसका वर्ण उज्ज्वल है । इसके भी दो हाथ हैं । धरा ही इसका सद्म अर्थात् घर है ।।२२।।

'ड' वर्णध्यान

लक्षयोजनमानं स्याद्गरनाशकरो विभुः ।
डवर्णोऽप्यष्टबाहुस्स्याच्चतुर्वक्त्रस्स्वलङ्कृतः ॥२३॥

एक लाख योजन मान वाले, विष के निराकरण में समर्थ, आठ बाहुओं से अष्टभुजी रूप में आकर्षक, 'ड'वर्ण के चार मुख हैं । यह समस्त सुन्दर आभूषणों से अच्छी तरह अलङ्कृत अक्षर है । इसका इसी रूप में ध्यान करना चाहिये ।।२३।।

'ढ' वर्णध्यान

योजनानां सहस्रेण मितः कुवलये स्थितः ।
अग्निबिम्बाजगो ढार्णो दशबाहुर्ज्वलत्प्रभः ॥२४॥

अपनी आग्नेय आभा से उज्ज्वल, अग्निबिम्बवत् प्रकाशमान, कमल पर विराजमान यह वर्ण एक हजार योजन मान वाला है । इसका वाहन छाग है ।।२४।।

'ण' वर्णध्यान

सहस्रमानं व्याघ्रस्थं योजनानां हि णं भवेत् ।
षष्टिहायनसंस्थः स्याच्चतुर्बाहुस्स्वलङ्कृतः ॥२५॥

'ण'कार हजार योजन मान वाला, व्याघ्र की सवारी करने वाला विचित्र वर्ण है । ६० वर्ष की अवधि वाले मदमत्त हायन पर सम्यक् प्रकार से अवस्थित रहता है । इसके चार बाहु हैं । अलङ्कारों से अच्छी तरह अलङ्कृत है ।।२५।।

'त' 'थ' 'द' वर्णध्यान

सहस्रमानो गन्धाढ्यःकुङ्कुमाभश्च ताक्षरः ।
कोटियोजनमानं स्यादष्टबाहुश्चतुर्मुखः ॥२६॥
सितवर्णो वृषारूढः थवर्णोऽपि भयङ्करः ।
द्विमुखं षड्भुजङ्कोटिमानं दं महिषस्थितम् ॥२७॥

हजार योजन मान वाला, सुगन्धियुक्त, कुंकुम की तरह लाल रंग वाला यह 'त'वर्ण अत्यन्त मनोहर है । जहाँ तक 'थ' वर्ण का प्रश्न है, यह एक करोड़ योजन मान वाला, अष्टबाहु, चतुर्मुख, श्वेतवर्णी, वृष पर आरूढ और भयङ्कर वर्ण है । इसी रूप में यह ध्यातव्य है । 'द' वर्ण महिष पर अवस्थित रहता है । द्विमुख है । छः भुजाओं वाला है, एक करोड़ योजन उसका मान है ।।२६-२७।।

'ध' और 'न' वर्णध्यान

सिंहवाहश्चतुर्बाहुर्धश्चतुर्लक्षसम्मितः ।
द्विभुजं काकवाहं नं तत्सहस्रैर्मितं भवेत् ॥२८॥

सिंहवाहन, चतुर्भुज 'ध' वर्ण चार लाख योजन मान वाला माना जाता है । वहीं 'न' वर्ण दो भुजाओं वाला और काकवाहन वर्ण माना जाता है । चार हजार योजन मान वाला 'न' पञ्चम अनुनासिक तवर्गी वर्ण है ।।२८।।

'प' 'फ' वर्णध्यान

विंशद्भुजो दशास्यः पः कोटिमानो बकस्थितः ।
दशकोटिमितः फार्णो योजनानां भुजद्वयः ॥२९॥

'प' बीस बाहुओं से समन्वित विचित्र आकृति वाला वर्ण है। दश इसके मुख हैं। करोड़ योजन इसका मान है। यह बगुले की पीठ पर अवस्थित रहता है। 'फ' वर्ण दश कोटि योजन मान वाला माना जाता है। इसकी मात्र दो ही भुजायें हैं ।।२९।।

'ब' वर्णध्यान

कण्ठीरवसिताम्भोजनिषण्णश्चञ्चलः सितः ।
षडास्यो द्विभुजो बस्स्याद्दशकोटिमितोऽरुणः ॥३०॥

कण्ठीरव मदमत्त हाथी और सिंह दोनों अर्थों में प्रयुक्त होने वाला शब्द है। यहाँ सिंह अर्थ लेना ही ठीक लगता है। 'ब' वर्ण श्वेतकमल पर अवस्थित, अत्यन्त चञ्चल श्वेतवर्णी आभा से युक्त है। यह षडानन है। द्विभुज और ललवर्ण वाला यह वर्ण दशकरोड़ योजन मान वाला है ।।३०।।

'भ' वर्णध्यान

नीलोत्पललसद्धंसवाहनः पुष्टिदायकः ।
त्रिहस्तं त्रिमुखं व्याघ्रवाहनं भीषणाकृतिम् ॥३१॥
दशलक्षमितं भार्णं धूम्राभं स्यान्महाबलम् ।

नीलकमलों से अलङ्कृत, हंसवाहन, पुष्टिप्रद तीन हाथ और तीन मुखों से मण्डित, व्याघ्रवाहन, भीषण आकृति समन्वित है। दश लाख की परिमिति में सीमित, 'भ' वर्ण धूम के समान आभा से भरा हुआ है। यह वर्ण अत्यन्त बलशाली है ।।३१$^{१}/_{२}$।।

'म' वर्णध्यान

चतुर्भुजो मकारस्स्यात्सविषोरगसन्निभः ॥३२॥
मण्डितो मुण्डमालाभिः शशिखण्डविराजितः ।

'म'कार चार हाथों वाला चतुर्भुज वर्ण है। जहरीले विषधर के समान भयप्रद है। मुण्डमालाधारी यह वर्ण अष्टमी के चन्द्र को धारण करता है। इसी रूप में इसका ध्यान उचित है ।।३२$^{१}/_{२}$।।

'य' वर्णध्यान

व्याप्तश्चतुर्भुजो धूम्रो यार्णः स्यान्मृगसंस्थितः ॥३३॥

यह भी चतुर्भुज वर्ण है । बायुबीज होने के कारण व्यापक माना जाता है । मृग पर प्रतिष्ठित है ।।३३।।

'र' वर्णध्यान

त्रिकोणाम्बुजमेषस्थो रार्णो बाहुचतुष्टयः ।
चतुरस्राजदन्तीन्द्रपृष्ठोपरि विराजितः ॥३४॥

त्रिकोण आकृति वाला, कमलासन पर विराजमान रहता है । मेष की सवारी करता है । इसकी भी चार भुजायें हैं। चतुरस्र, अजर ऐरावत की पीठ पर विराजमान हैं ।।३४।।

'ल' 'व' वर्णध्यान

चतुर्भुजा लकारस्य मूर्त्तिः स्याद्घुसृणप्रभा ।
अब्धिस्थपद्मनक्रस्थो द्विभुजो वः सितः स्मृतः ॥३५॥

यह केशर की आभा से भव्य लगने वाला चतुर्भुज 'ल' वर्ण है । 'व' समुद्रीय पद्म में अवस्थित वरुण का बीजवर्ण माना जाता है । 'व' अमृतात्मक होने के कारण अमृतसिन्धुस्थ नक्र की सवारी करने वाला है । यह दो भुजाओं वाला है और श्वेत रंग में शोभायमान है । इसी रूप में यह ध्यान करने योग्य है ।।३५।।

'श' 'ष' वर्णध्यान

करद्वयाजगा हेमवर्णा शार्णाकृतिस्तथा ।
सहस्रमानः कृष्णाभो द्विभुजः कर्मणोऽथ षः ॥३६॥

१. 'श'—द्विभुज, अजवाहन और सोनरंगी माना जाता है ।

२. 'ष'—कर्मण्य, द्विभुज, कृष्णवर्णी, एक हजार योजन मान वाला है ।।३६।।

'स' 'ह' वर्णध्यान

कोटिमानः सितस्सस्स्याद्धंसगो द्विभुजान्वितः ।
हार्णः श्वेतस्त्रिबाहुस्स्याद्व्याप्तः शीतांशुशेखरः ॥३७॥

१. 'स'—एक करोड़ योजन मान वाला माना जाता है । श्वेतवर्णी है । हंस-वाहन और द्विभुज है ।

२. 'ह'—श्वेत, तीन भुजाओं वाला, सृष्टि में व्याप्त, शीतांशुशेखर अर्थात् चन्द्रशेखर है ।।३७।।

'ळ' एवं 'क्ष' वर्णध्यान

पाशाभयकराळार्णमूर्त्तिः श्वेता गजस्थिता ।
भूबिम्बशैलसंस्थः क्षो दशबाहुर्मणिप्रभः ॥३८॥

अक्षरों की भेदमयी आकृतियों के वर्णन के सन्दर्भ में इस अन्तिम पचासवें 'क्ष' वर्ण की आकृति का प्रतिपादन कर रहे हैं । क्षवर्ण के साथ 'ळ'वर्ण का ध्यान भी दे रहे हैं । यह वर्ण पाश और अभयमुद्रा वाला है । श्वेत रंग का है । हाथी की सवारी करता है । क्षवर्ण भी पर्वतस्थ, दश बाहु वाला, मणिवत् शोभित है ।।३८।।

मूर्त्तिभेदा यथार्णानां मयाऽत्तः प्रतिपादिताः ।
एवैयं मातृका देवी वाङ्मयी विश्वमातृका ॥३९॥
गणेशविष्णुश्रीकण्ठकामपीठकलात्मिका ।
ध्यातव्या साधकेन्द्रेण शीघ्रसिद्धिमभीप्सुना ॥४०॥

मातृका ध्यान

यह विसर्गशक्ति का महाप्रभाव है कि, स्वात्मरूप वर्णों के द्वारा विश्व वाङ्मय का विस्फार हो जाता है । इसीलिये इसे वाङ्मयी शक्ति कहते हैं । मेय विश्व के वर्ण-पद और वाक्य रूपों में विभक्त स्थूल शब्दराशि के माध्यम से मान करने के कारण इसे विश्वमातृका कहते हैं । माता ही मेय का मान करती है । अतः यह मातृका कहलाती है ।

मूलाधार की बीजशक्ति के रूप में यह गणेश की, स्वाधिष्ठान की बीजशक्ति के रूप में विष्णु की और मणिपूर की बीजशक्ति के कारण श्रीकण्ठ की कामपीठकलारूपा मानते हैं । ऐसे साधक जो भोग और मोक्ष उभय की सिद्धि के लिये साधना में रत रहते हैं, उन्हें पचास वर्णों वाली क्षोभरहित अष्टवर्गात्मिका इसी मातृका देवी का ध्यान करना चाहिये ।

दिव्य गुणसम्पन्न होने के कारण देवी, वात्सल्यमयी होने से मातृका, वाक् तत्त्व की स्वर-व्यंजनमयी मूर्त्ति रूप होने के कारण वाङ्मयी और विश्व को वाणी का वरदान देने वाली माँ होने के कारण इसे विश्वमातृका कहते हैं ।

गणेश, विष्णु, श्रीकण्ठ शिव द्वारा मान्य कामपीठमयी और सभी कलाओं की मूल यह महनीया सबके द्वारा इसी रूप में ध्यातव्य है । शीघ्र सिद्धि की इच्छा

रखने वाले साधकों के द्वारा इसी रूप का ध्यान करना चाहिये ।।३९-४०।।

पञ्चाशद्वर्णमूर्तिं तामेवं ध्यात्वा स्वविग्रहे ।
स्थानेषु क्रमतो न्यस्य यथोक्तेषु जपेल्लिपिम् ।।४१।।

५० वर्णों से समन्वित अनुपमेय रहस्यों से परिपूर्ण मातृका का अपने शरीर के अवयवों पर शास्त्रानुसार न्यास करने के उपरान्त इसी लिपि का जप करने का विधान भी शास्त्र में प्रतिपादित[१] है । यह अनन्त फलप्रद है ।।४१।।

वर्णबीजप्रकाशोऽयं वर्गवर्णक्रमेण वै ।
पूर्णतामगमद्भूयाद्विदुषां तुष्टिदः शुभः ।।४२।।

वर्णबीजप्रकाश नामक बीजकोश की रचना का यह एक नया उपक्रम है । इसमें वर्णानुक्रमपूर्वक वर्णों के अर्थ को स्पष्ट रूप से व्यक्त किया गया है । यह ग्रन्थ पूर्ण रूप से प्रस्तुत है । इससे विद्वद्वर्ग को सन्तुष्टि प्राप्त होगी, ऐसा मेरा दृढ़ विचार है ।।४२।।

राधाकृष्णतनूद्भवो वसुमतीदेवो द्विवेदी गिरां
सारज्ञः सरयूप्रसाद इति यश्श्रीमत्ययोध्यापुरे ।
सोऽयं संश्रित उत्तमे जयपुरे श्रीरामसिंहप्रभु-
स्वर्द्धं ग्रन्थमिमं मनोहरतरं जग्रन्थ विद्वत्प्रियम् ।।४३।।

पिता और माता का वात्सल्य पुत्र रूप में उत्पन्न होता है । राधाकृष्ण के हृदयांश, ब्राह्मण वंश और द्विवेदी कुल में उत्पन्न श्री सरयू प्रसाद नामाक्षरों से प्रसिद्ध मैंने श्री अयोध्यापुरी में इस बीजकोश की रचना की । जयपुर के कल्पवृक्ष के समान दानवीर राजपुरुष के आश्रित रूप में रहकर ही यह पावन कार्य सम्पन्न हो सका । यह विद्वद्वर्ग का प्रिय मनोहर ग्रन्थ सबके द्वारा समादरणीय हो ।।४३।।

भूतानलाङ्केन्दुमिते विक्रमादित्यवत्सरे ।
वर्णबीजप्रकाशोऽयं समाप्तो वितनोतु शम् ।।४४।।

भूत ५ अनल ३ अङ्क ९ और इन्दु १ अर्थात् १९३५ वैक्रमाब्द में इस ग्रन्थ की रचना की । इसका प्रकाशन हुआ । यह पूर्ण ग्रन्थ आपके समक्ष प्रस्तुत है । यह कल्याण-वितरण करे ।।४४।।

---

१. कुलार्णवतन्त्र—४र्थ उल्लास ५२-१०७

सन्धिस्पर्शसुबन्ततद्धिततिङन्ताद्यैः कृदन्तादिभि-
र्वर्णौघैर्विविधैश्च सिद्धवपुषं सिद्धान्तमृक्सामगम् ।
हर्षादिक्षुधनुः सपुष्पविशिखं देवीं दधानाम्भजे
फुल्लाम्लानजपारुचिं त्रिनयनां कोट्यंशुमालिप्रभाम् ॥४५॥

अन्त में सन्धि के माध्यम से सर्वस्पर्शमयी, सुबन्त, तिङन्त, तद्धित और कृदन्त प्रक्रियाओं द्वारा निष्पन्न विविध वर्णौघ अर्थ-शब्दराशि से सुशोभित सिद्धवपुष्मती माता, ऋग् और साम के सामरस्य से सरस सिद्धान्तसम्पन्न और सौन्दर्य की दृष्टि से काम के पञ्चबाणों से विभूषित इस महनीया मातृका के चरणों में स्वात्म का सश्रद्ध अर्पण कर रहा हूँ । मातृकारूप यह विश्वमनोज्ञा माँ विकसित जपापुष्पों की कान्ति से कमनीय है । कोटि-कोटि अंशुमाली सूर्यों की प्रभा से भास्वर त्रिनेत्रा माँ को यह भक्त विनम्र नमन कर रहा है ।।४५।।

महत्त्वपूर्ण तन्त्रशास्त्रीय प्रकाशन

(हिन्दी टीका सहित)

गायत्रीमहातन्त्रम्
डॉ. राधेश्याम चतुर्वेदी

•

अर्हिबुध्न्यसंहिता
डॉ. सुधाकर मालवीय

•

त्रिपुरारहस्यम्
(ज्ञानखण्ड एवं माहात्म्यखण्ड)
डॉ. जगदीशचन्द्र मिश्र

•

तन्त्रालोकः
प्रो. राधेश्याम चतुर्वेदी

•

कुलार्णवतन्त्रम्
डॉ. परमहंस मिश्र

•

वरिवस्यारहस्यम्
डॉ. श्यामाकान्त द्विवेदी

•

सर्वोल्लासतन्त्रम्
श्री एस.एन. खण्डेलवाल

•

तन्त्रसारः (अभिनवगुप्तकृत)
श्री परमहंस मिश्र

•

नित्योत्सवः
(श्रीविद्याविमर्शकसद्ग्रन्थ)
डॉ. परमहंस मिश्र

•

स्वच्छन्दतन्त्रम्
आचार्य राधेश्याम चतुर्वेदी

•

तन्त्रसारः (कृष्णानन्द वागीशकृत)
श्री कपिलदेव नारायण

त्रिपुरार्णवतन्त्रम्
डॉ. जगदीशचन्द्र मिश्र

•

मुद्रा : विज्ञान एवं साधना
डॉ. श्यामाकान्त द्विवेदी

•

महाकालसंहिता
(कामकलाकालीखण्ड)
आचार्य राधेश्याम चतुर्वेदी

•

प्रपञ्चसार-सारसंग्रहः
गीर्वाणेन्द्र सरस्वती

•

ललितासहस्रनाम्
'सौभाग्यभास्करभाष्य' एवं श्रीभारतभूषण कृत
विस्तृत हिन्दी व्याख्या सहित

•

सिद्धसिद्धान्तपद्धति
पं. द्वारिकादास शास्त्री

•

लक्ष्मीतन्त्रम्
श्री कपिलदेव नारायण

•

तन्त्रराजतन्त्रम्
श्री कपिलदेव नारायण

•

महानिर्वाणतन्त्रम्
श्री कपिलदेव नारायण

•

श्रीविद्यासाधना
डॉ. श्यामाकान्त द्विवेदी

•

स्पन्दकारिका
डॉ. श्यामाकान्त द्विवेदी

चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी • चौखम्बा पब्लिशिंग हाउस, नई दिल्ली